

UNDERVISNINGSPLAN FOR NÆSTVED FRI SKOLE

Revideret august 2021

Indhold

Generelt om undervisningen og dennes organisering	4
Formål - Fra skolens vedtægter	4
Værdigrundlag.....	4
Strukturen	5
De fysiske rammer	7
Børnesyn	7
Demokrati	11
Konflikthåndtering.....	11
Morgenmøde.....	12
Fællesskabet.....	13
Generelt om undervisningen	13
Leg på NFS	14
Børnenes alsidige og personlige udvikling	16
Undervisningens delmål og slutmål	17
Undervisningens 3 faser	18
Undervisningen i indskolingen	20
Undervisningen på mellemtrinnet	20
Undervisningen i udskolingen	21
Specialundervisning	22
Undervisningsplan for de enkelte fag.....	26
Undervisningsplan for Biologi.....	32
Undervisningsplan for Dansk.....	49
Undervisningsplan for Engelsk	63
Undervisningsplan for Fysik-Kemi.....	75
Arbejds måder og tankegange	78
Undervisningsplan for Geografi	80
Undervisningsplan for Historie	86

Undervisningsplan for Håndværk og design	94
Undervisningsplan for Idræt.....	100
Undervisningsplan for Madkundskab	104
Undervisningsplan for Matematik	108
Undervisningsplan for Musik.....	117
Undervisningsplan for Natur og teknologi	123
Undervisningsplan for Samfundsfag	131
Undervisningsplan for Tysk	136
De obligatoriske emner.....	143
Obligatorisk emne Færdselslære	143
Obligatorisk emne Uddannelse og job	147
Obligatorisk emne Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab	154

Generelt om undervisningen og dennes organisering

Formål - Fra skolens vedtægter

Stk. 1. Næstved Fri Skole har til formål - i henhold til lov om friskoler og private grundskoler m.v. - at drive fri grundskole med undervisningstilbud for børn og elever fra 5 år til 18 år svarende til folkeskolens elleveårige undervisningstilbud, fra børnehaveklasse til og med 9. klasse med skolefritidsordning (SFO).

Stk. 2. Skolens opgave er i samarbejde med forældre at fremme elevernes tilegnelse af kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der medvirker til den enkelte elevs alsidige personlige udvikling.

Stk. 3. Skolen må søge at skabe sådanne rammer for oplevelse, virkelyst og fordybelse, at eleverne udvikler erkendelse, fantasi og lyst til at lære, således at de opnår tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 4. Skolen skal skabe rammerne for, at eleverne kan gøre sig fortrolige med dansk kultur og bidrage til deres forståelse for andre kulturer og for menneskets samspil med naturen. Skolen forbereder eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens undervisning og hele dagligdag må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Værdigrundlag

Glæde, nysgerrighed og engagement er elevernes udgangspunkter. Gennem venskaber og fællesskabet på skolen udvikler eleverne sig socialt, og skolens overskuelige størrelse giver gode muligheder for aldersintegrering.

Forholdet mellem elever og ansatte, og eleverne imellem, er ligeværdigt med

respekt for forskelligheden og med en demokratisk tilgang til styringen af skolen. De voksne møder eleverne, hvor de er. Demokratiet er en del af hverdagen, det er nærværende og læres gennem praksis.

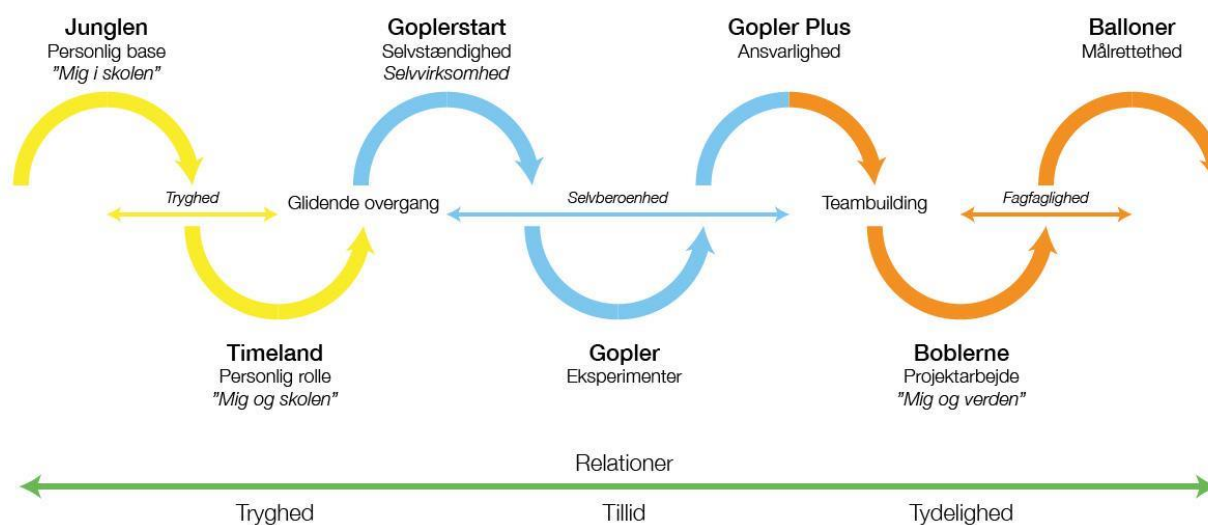
Skolens hele virksomhed giver plads til ro og fordybelse, til leg og samvær, til fysisk udfoldelse og kreativitet, til innovation, til personlig udvikling, til struktureret undervisning og til målrettet selvvirksomhed

Vores holdning er, at livet er én lang læreproces, hvor det ene valg afløses af det andet. Jo tidligere i livet barnet får lov at øve sig i at vælge og tage ansvar for egne valg, jo hurtigere udvikler det sin evne til at vælge "rigtigt". Samtidig øges dets selverkendelse, selvtillid og tillid til de omgivelser, der hjælper og støtter i udviklingen.

Åbenhed og fleksibilitet er kendetegnende for skolens grundlag. Vi udvikler os hele tiden, men værdierne ændres ikke.

Strukturen

Strukturen på skolen er i dag inddelt i 3 hovedområder:

Indskoling (Junglen og Timeland), mellemtrin (Gopler og Gopler-plus) og udskoling (Bobler og Balloner).

I praksis er der flere undergrupperinger og overgangs-grupper; Gopler-spirer (elever fra Timeland der er ved at være klar til at starte i Goplerne) og Gopler Plus (elever fra Goplerne der er ved at være klar til at bliver "Boblere"). Derudover er en tydelig adskillelse af Junglen og Timeland, samt Boblerne og Ballonerne. Tidspædagogik er en tidsperiode der benævnes Gopler-start. Disse opdelinger af eleverne har historisk været dynamiske. På NFS kan man tale om 8 trin internt på skolen i forhold til de 10 officielle trin (0. - 9.klasse) i folkeskolen.

Aldersintegrering er en vigtig hjørnesteen på NFS. Selvom der er opstået flere grupperinger gennem tiden, er det vigtigt, at der er et flow igennem systemet der passer til det enkelte barns udviklingstrin. Det afgørende er barnets motivation, parathed, indlæringshastighed mv. for barnets indplacering - ikke barnets alder!

Integreringen betyder også at børnene lærer at tage hensyn og udvise hjælpsomhed i forhold til mindre elever, altså eleverne ansvarliggøres i forhold til fællesskabet.

De fysiske rammer

Skolen fik i 2018 en ny bygning med 2 klasselokaler (og et gruppe lokale) øremærket til udskoling. Hovedbygningen huser indskoling (i et separat afsnit) og mellemtrinnet. I hovedbygningen er skolens billedkunstlokale, bibliotek og administration placeret. Derudover har skolen købt byens forsamlingshus, der nu fungerer som gymnastiksal, skolekøkken, fysiklokale og musiklokale.

Skolen har en stor have, der fungerer som børnenes "legeplads", som fundamentet for udeliv og udeskole. Dele af haven er en "spiselige have", hvor børnene dyrker grønsager mv. Haven benyttes også til aktiviteter såsom træklating mv.

Skolen har rådighed over boldbaner, der ligger i forlængelse af skolen, der anvendes i forbindelse med idrætsundervisningen o.a.

Børnesyn

På NFS bliver børnene/eleverne set og hørt. Flere instanser på skolen medvirker til et helhedssyn på børnene. Skolens trivselsmedarbejder sikrer i samarbejde med pædagogerne og kontaktlærerne, at der er fokus på barnet i sig selv, barnet i den sociale kontekst (venner, legekammerater, interessefællesskaber mv.) og barnet i undervisningen og barnets familieforhold. Rammerne på skolen gør at det er muligt at tilrettelægge undervisningen ud fra barnets behov, interesser og generelle prædispositioner for læring. Hvis vi hæver os lidt op i en dannelsesmæssig sammenhæng, så er der en generel udfordring i at se barnet og eleven samtidigt. Som lærer skal man påtage sig en styrende rolle for at lede barnet/eleven frem. Men det skal gøres således at der ikke blokeres for barnets evne til at klare sig selv. Dette er noget af det mest vanskelige ved lærerrollen. På den ene side en autoritet/omsorgsperson, der favner barnet, og på den anden side skal man sørge for at barnet kan (for)blive frit og tænke selv.

Dette kræver at man ser barnet både som et individ (et barn), og som en der lærer, altså elevperspektivet.

"Mennesker, der kan opføre sig ordentligt, gør det".

På Næstved fri skole anses børn (og voksne) som kompetente livsduelige mennesker.

Mennesker har en naturlig orientering mod at udleve sit bedste potentiale og indgå i meningsfyldte harmoniske relationer med andre mennesker. På Næstved Fri Skole er

voksne og børn lige, men har forskellige roller i fællesskabet.

Mennesker udvikler sig ikke lineært, men følger sin helt egen unikke vej. På Næstved

Fri Skole følger vi individets udvikling med en afstemning af behov og muligheder inden

for de rammer som fællesskabet tilbyder.

Overordnet er skolen organiseret med tre trin, hvor barnet på første trin

(Urskoven) har brug for en tydelig og konkret rammesætning. Tryghed er vigtig.

Her bærer undervisningen præg af en meget voksenstyret guidning, hvor barnet lærer at navigere inden for de etablerede rammer. På næste trin (Goplerne) kan barnet orientere

sig inden for rammerne. Barnet arbejder bla. med sin identifikation, afsøgning af for-

skellige roller og læringsstrategier. Eleven vælger selv sit eget skema, og egne

initiativer bliver understøttet undervisningsmæssigt. På sidste trin (Bobler/Ballon) orienteres eleven mod omverdenens krav og forventninger til eleven.

Undervisningen bærer præg

af en specifik faglig undervisning parallelt med det øvrige samfund mhp.

Folkeskolens afgangsprøve. Overgangene mellem trinene er ikke aldersbestemt,

men afstemt i forhold til modenheds-, faglige- og sociale kriterier. Overgangen mellem første og andet trin kan være meget flydende afhængig af behovet for

tilvænning, hvor overgangen fra andet til tredje trin er mere skarpt, til gengæld kan der være behov for ekstra tid i Bobler-perioden. Overgangene foretages i tæt dialog mellem de voksne omkring barnet (forældre og personale) og barnet selv.

Vi stoler på at fri leg bidrager til, at barnet selv anviser sit næste stadie for udvikling. I

den fri leg er det barnet selv der oftest sammen med andre udvikler og udfører en aktivitet ... den har en værdi i sig selv. (Ericsson). Selvom legen skifter karakter, stopper den ikke ved skolealderen, men kan udvikles gennem hele livet, således at individet selv kan definere, hvad der er behov for at udvikles/læres mestres. På Næstved Fri Skole gives der plads til den frie leg som en aktiv del af læringsmiljøet.

De fleste børn frem til puberteten lærer af succeser og ikke af nederlag. På Næstved

Fri Skole understøtter vi faglige succeser frem for at fokusere på fejl og mangler. Konflikter ansues på Næstved Fri Skole som en læringsproces. I retsmøderne bliver

konflikterne behandlet ud fra fakta-følelser-behov(-handling) i en assertiv kommunikation. Ved at gennemgå konflikterne faktuel og spørge ind til bevæggrundene for adfærden bevidstgøres de udviklede strategier, og konsekvenserne af strategierne kan evalueres.

På Næstved Fri Skole ønsker vi at eleverne bliver selvbevidste individer med forskellige handleinitiativer, der er afstemt i forhold til fællesskabet.

Retfærdighed er ikke nødvendigvis at alle skal have lige meget, men alle bør have lige mulighed for at få deres behov opfyldt. På Næstved Fri Skole anses mangfoldighed og forskellighed, som en præmis for mennesket. Samhørighed opstår når fællesskabet rummer og tilgodeser individet, samtidig med at individet tilgodeser og bidrager til fællesskabet.

Der er forskellige typer af regler på Næstved Fri skole. Generelle regler: Omhandler bla. Regelsæt omkring overordnet adfærd og trivsel. Fx. Er det ikke tilladt at tage andres ting. Sikkerhedsregler: Omhandler regelsæt omkring sikkerhedsforanstaltninger. Fx. må der ikke leges med ild.

Mødepligtsregler: Omhandler regler for fravær.

Skolemøde procedureregler: Omhandler regler for, hvordan skolemøderne skal forløbe.

Retsmøde regler: Omhandler hvordan retsmøderne skal forløbe.

Regler for færden uden for skolen: Omhandler regler for opførelse udenfor skolens område, inden for skoletiden.

Der kan ansøges om udgangstilladelser til:

Salen: mulighed for at krydse vejen over til salen

Byen: mulighed for at færdes inden for byskiltet

Fuld: mulighed for på egen hånd at tage væk fra skolen

De levende regler: Dynamiske regler, som er regelsæt om alt lige fra brug af hængekøjer, over skærmtid til hvilke rum der er stillerum.

Skolemøderne bruges af voksne og elever til at understøtte dagligdagen på skolen, hvor

der ved simpelt flertal stemmes om alt fra udlån af skolens faciliteter til etablering af

nye levende regler eller dispensation herfra. Skolemødernes demokratiske proces er

bl.a. med til at eleverne bliver bevidste om reglernes betydning for fællesskabet.

Elever

og voksne får mulighed for at tage ejerskab for regler. Eleverne kan bruge retsmøderne,

såfremt regler ikke overholdes. Herved udstyres elever og voksne med handleinitiativer til at forsøge at ændre reglerne i stedet for at bryde dem.

Demokrati

Demokrati handler om at have indflydelse på sit liv. Indflydelse får man ved at indgå i dialog, hvad enten det handler om at forhandle regler i forbindelse med en leg eller anmode om at få bevilget penge til indkøb af et tryllesæt.

Formelt kan man få indflydelse via Skolemødet, som er skolens "regering" - den øverste myndighed i samarbejde med skolens ledelse. På skolemøderne, hvor alle elever og voksne har én stemme, har man ret - ikke pligt - til at være til stede. Forhold, der har med skolens hverdag at gøre, behandles her, og eleverne lærer et fungerende demokrati at kende, fordi de selv er deltagere i beslutningsprocesserne.

Alle kan tage et ansvar for en aktivitet eller et område.

Der afholdes skolemøde én gang ugentligt, men der kan indkaldes til ekstraordinært møde, hvis der er behov for det. Skolemødet kan uddelegere myndighed til udvalg og enkelte medlemmer. Skolemødet medvirker til at skabe en atmosfære af frihed, ligeværd, tryghed og retfærdighed.

Konflikthåndtering

Skolen har valgt at lade udviklingen af sociale kompetencer have prioritet på højde med øvrige faglige kompetencer.

Konflikter, der ikke løses her og nu, håndteres således ved møder, der ledes af en voksen og to elever.

Når der opstår konflikter på skolen, kan man vælge at skrive en klage med angivelse af årsag til klagen.

Klagen behandles derefter på et møde, hvor den opståede situation drøftes grundigt igennem, alle parter høres, og der bliver indkaldt evt. vidner, hvis der er uenighed om forløbet. Der afsluttes med en aftale mellem parterne eller en konsekvens, der skal modvirke, at en lignende konflikt gentages.

Andre konflikter løses ved mediation – en mægling mellem to parter, der afsluttes med en aftale.

Den grundige konfliktbehandling er en vigtig faktor i udviklingen af en tryk og demokratisk skolekultur.

Én af skolens ansatte har kompetencer inden for konflikthåndtering og personlig udvikling og bruger det meste af sin tid på området.

Morgenmøde

Morgenmødet er dagens faste ritual, hvor alle mødes. Skolens klokke kalder til samling hver dag kl. 10

Morgenmødet bruges til meddelelser, forespørgsler, akutte ansøgninger om mindre beløb til indkøb af materialer til aktiviteter. Her fordeles dagens forskellige pligter, og her hygges med fødselsdagssang og dukketeater.

Alle har indflydelse omkring mødets forløb, børn som voksne kommer med punkter til dagens møde. Ofte ledes mødet af eleverne.

Fællesskabet

På trods af den individuelle tilgang til eleverne har eleverne på skolen en høj grad af fællesskabsfølelse. Skolens filosofi er, at man har lettere ved at bidrage til det, som er fælles, hvis man føler sig set og hørt som individ.

Fællesskabet understøttes ved aktiviteter på tværs af alder og grupper. Dette kan være i undervisningen. Nu har vi fx "fredag på tværs", som er fredage, hvor den skemalagte undervisning erstattes af et fælles tema på tværs af alder og/eller grupper.

Det daglige fælles morgenmøde og det ugentlige skolemøde og fælles, skemalagt rengøring - er fora, hvor fællesskabet yderligere styrkes.

Generelt om undervisningen

Eleverne udfærdiger i samarbejde med deres kontaktlærer et skema. Skemaerne kan således være individuelle. De udarbejdes ud fra et grundskema, der kan ændres i løbet af skoleåret. Undervisningen foregår som individuel vejledning, kurser og holdundervisning.

Ikke al læring på skolen udspringer af undervisningssituationer, hvor en lærer er indblandet. Skolen er præget af aktiviteter båret af elevers nysgerrighed, behov for at bevæge sig, gode venskaber og kreative ideer. Elever laver aftaler, søger om penge til nye materialer og nyder at kunne beskæftige sig med de aktiviteter, der lige nu har stor betydning for dem.

Sammenhængen "lærer – elev – indhold" er forskellig på de forskellige alderstrin. Indskolingen: Læreren er rigtig vigtig, skaber tryghed, opdrager til demokratiet og har den positive ledelse. Undervisning: korte fælles input og meget individuelt arbejde. Herudover forskellige tilvalg.

Mellemgruppen: Eleven styrer og læreren "følger" eleven, ser behovene. Gruppeundervisning ved tilvalg. Mindre skema tungt. Selvstændigheden er vigtig. Inddragelsen er vigtig. Eleven lever demokratiet og læreren støtter. Tid til individuel målsætnings- vejledning.

Udskolingen: Stoffet/indholdet styrer. Eleven fungerer i demokratiet. Læreren formidler indholdet.

Leg på NFS

Leg er et centralt element på NFS. Leg er en helt grundlæggende del af børns liv, af deres måde at være i verden, og at udvikle erfaringer på. Gennem legen udvikler børn helt naturligt deres fantasi, virkelyst, sprog og sociale kompetencer. Gennem legen danner de deres forståelse af, hvem de selv er – alene og i fællesskabet.

På NFS har legen derfor en værdi i sig selv. Legen behøver ikke (men kan godt) være knyttet til læringsmål. Det betyder at vi værdsætter og understøtter børnenes frie leg, og vi benytter legen i undervisningen som et naturligt element.

Den legende undervisning og den frie leg (børns selvorganiserede leg), stimulerer børnenes naturlig nysgerrighed på livet: I legen har de et rum, hvor de kan udtrykke tanker, ideer og følelser.

Legen anvendes også i mere strukturerede forløb (primært lærer/pædagogstyrede) på temadage, "fredag på tværs", ture ud af huset og diverse arrangementer (traditioner).

Børnene på NFS bliver dog altid inddraget på forskellige niveauer, når de strukturerede forløb planlægges af personalet.

Skolen har ikke en decideret legeplads, men en have hvor der er plads til fri udfoldelse; altså en naturlig legeplads.

Følgende er karakteristika ved legen:

- De udvikler deres fantasi.

-
- De forhandler roller og deltagelsesmuligheder (sociale kompetencer).
 - De kommunikerer med og uden sprog.
 - De øver sig på at håndtere konflikter. Se skolens retssystem.
 - De øver sig i at gå ud og ind ad fællesskaber.

De risikofyldte lege

Hvad kan jeg? Hvad tør jeg? I den risikofyldte leg får børn mulighed for at mærke deres egne grænser, og derfor tiltrækkes børn tit af de vilde og/eller pjattede lege. Spænding er tit et omdrejningspunkt for børnenes lyst til at lege, og det er vigtigt, at der også er lege, der møder børnenes spændingsbehov.

De fjollede og risikoprægede lege er der plads til på NFS. Skolens regelsæt, der udarbejdes i samarbejde med børnene på skolemøderne, danner rammerne om udfoldelserne f.eks. i haven eller i salen, og børnene trænes til at drage omsorg og passe på hinanden blandt andet gennem retsmødesystemet.

Pædagogernes opgaver:

- At hjælpe de børn der har svært ved at lege eller at komme ind i legene
- At stimulere børnenes legelyst; at "lege på sidelinjen"; hjælpe med konflikter, hjælpe med at skrive klager, hjælpe børn der har slået sig, spejle børnene ("sikke en fed leg I har gang i!") mv.
- At iværksætte aktiviteter, der kan stimulere og mangfoldiggøre nye legemuligheder (ex. trækløring)
- At sætte de fysiske rammer (udeområder, haven, bålplads, legeredskaber, gården, mv.)
- At være med i legen (spil, sanglege, rollespil, mv.)

-
- Alt dette skal ske uden at forstyrre børnenes egne lege eller afbryde dem. En uhensigtsmæssig indblanding kan bremse eller ødelægge børnenes lege, da voksne ofte har et andet syn på lege eller ganske enkelt ikke kan sætte sig ind i ex. fantasilege. Børnene kan automatisk komme til at følge den voksne, hvilket de voksne skal være opmærksomme på hvis de deltager i børnenes lege.

Fælles ansvar for trivsel

På NFS er vi alle, børn som voksne, ansvarlige for alles trivsel og sikkerhed. Børnene trænes i at løse konflikter indbyrdes, benytte skoles retssystem, i skolens levende regler og i at drage omsorg for hinanden i hverdagen. Da vi er en lille skole med tætte relationer på tværs af alderstrin, og et børnesyn, hvor traditionelle magtpositioner mellem barn og voksen forsøges minimeret, er opsyn i form af f.eks. gårdvagter ikke en nødvendighed. Børnene lærer hurtigt at de kan finde hjælp inde i Kolossalen, hvor der så vidt muligt altid er en voksen til stede.

Om eftermiddagen

Om eftermiddagen er der mulighed for at komme ind i Kolossalen og spille spil, lave kreative sysler eller fortsætte legene i de forskellige lokaler rundt i huset eller udenfor. Fortsat er den frie leg styrende for de aktiviteter der opstår, men det er især i eftermiddagstimerne at børnene på tværs af grupperne kan lege sammen. Enten med et brætspil eller mere fysiske lege som stikbold i salen, dåseskjul i haven eller rundbold på fodboldbanen. De aktiviteter, der sættes i gang, er som oftest på børnenes initiativ, som de voksne bakker op om.

Børnenes alsidige og personlige udvikling

Den personlige udvikling er på Næstved Fri Skole tæt forbundet med elevens evne til at begå sig selvstændigt i læringsmiljøet. Der arbejdes med konflikthåndtering, demokratisk sindelag m.m. i forbindelse med skolens demokratiske struktur, der indebærer et retssystem, skolemødeprocedurer, uddelegering af myndighed m.m.

For at sikre et samarbejdende undervisnings- og læringsmiljø prioriteres konflikthåndtering og demokratiske procedurer. Den personlige udvikling støttes gennem skolens konflikthåndteringssystem, individuel vejledning og holdkurser. Alle elever deltager løbende i konflikthåndtering, og der tilbydes træning i mødeledelse.

Undervisningens delmål og slutmål

Næstved Fri Skole arbejder frem mod de i Fælles Mål beskrevne delmål for de enkelte fag.

Rent praktisk bruges i skolens dagligdag en omskrevet og forenklet version af Fælles Måls trinmål. Denne udvikler vi løbende, idet vi hele tiden møder forlagsinitiativer, lovændringer, o.a. Se de aktuelle dokumentationsark for de enkelte fag.

Det er vigtigt for os som skole, at vores elever har mulighed for at dyrke særlige talenter, og at elevernes personlige og alsidige udvikling tilgodeses i tilrettelæggelsen af progressionen i undervisningen.

Vi tager således hensyn til elever, der fx er særligt naturfagligt eller særligt sprogligt interesserede og lader dem arbejde med udgangspunkt i deres særlige interesseområder - også når det gælder andre fag.

Det er kontaktlæreren i samarbejde med faglærere for den enkelte elev, der hele tiden foretager en evaluering af, om der arbejdes frem mod et beskrevet trinmål. Næstved Fri Skole har valgt at være prøveskole, hvilket betyder at skolen tilbyder folkeskolens afgangsprøve på 9. klassetrin.

Det betyder, at undervisningen i prøvefagene naturligt leder frem til de i Fælles Mål beskrevne slutmål for de enkelte fag, idet prøverne er tilrettelagt, så de er en afspejling af disse.

Undervisningens 3 faser

Indskolingsfasen, Urskoven

Eleverne i Urskoven er inddelt i to grupper: Jungleelever og Timelandselever. Junglen er for elever fra ca. 5 til 8 år, Timeland for elever fra ca. 8 til 10 år.

Elevernes overgang fra den ene gruppe til den næste tilrettelægges individuelt og foregår løbende gennem skoleåret. I Urskoven arbejdes der i faste moduler hver dag. Undervisningstilbuddene varierer i løbet af året, hvorved den enkelte elev har mulighed for at afprøve mange spændende fag/tilbud.

Der undervises i faste moduler i fagene dansk, matematik, engelsk og idræt.

Eleverne gruppe undervises på tværs af Junglen og Timeland afhængigt af hvilke fag og på hvilket niveau den enkelte elev arbejder.

Eleverne indføres i arbejdsvaner og gruppe arbejdsregler. Der støttes lige så op om fagene resten af dagen som individuelle aftaler.

Vi vægter fokus på skolens demokratiske struktur i hverdagen – elevernes personlige udvikling i forhold til at udnytte demokratiets muligheder og tage det ansvar, der følger med.

Der udarbejdes individuelle skemaer, som følges ca. 3 måneder, hvorefter der i samarbejde med eleven udarbejdes et skema for de kommende 3 måneder. Dette sker på baggrund af en løbende dialog med den enkelte elev.

Udskolingsfasen, Bobler og Balloner

Skolens sidste fase, udskolingen, er en periode med mere traditionel klasseundervisning. Overgangen til denne fase sker, når elever ønsker det og/eller har en alder, hvor der kun er et eller to år, til de naturligt skal videre til et andet undervisningstilbud. Elever deler af og til overgangen op, så de undervises delvist i Mellemgruppen, Goplerne, og i udskolingen, Boblerne.

Elever tilmeldt 9. klasses trin arbejder frem mod folkeskolens afgangsprøve.

Den prøveforberedende undervisning er overvejende åben for elever på 9. klassetrin, men åbnes afhængigt af holdets størrelse for elever, der ønsker at arbejde meget målrettet. Bliver holdene for store, deles de, så holdstørrelsen hele tiden afvejes i forhold til, hvordan det fungerer bedst.

I engelsk kan det af hensyn til den mundtlige sprogtræning og tryghed være en fordel med små hold, hvorimod et hold i fx samfundsfag kan have fordele at være et så stort hold, at mange holdninger naturligt er repræsenteret i gruppen.

Inden den 15. november besluttet, hvilke elever der skal tilmeldes folkeskolens afgangsprøve i maj/juni det følgende år. Forinden afholdes skriftlige terminsprøver. Elever, der herved rykker et klassetrin op til 9. klasse, skal have fulgt den prøveforberedende undervisning siden august måned.

Mellemtrinsfasen, Goplerne

I mellemgruppefasen er der mulighed for at tilmelde sig forskellige undervisningsmiljøer inden for de forskellige fagområder. Forskellige arbejdsmetoder og læringsstile afprøves efter aftale med den enkelte elevs kontaktlærer.

Den daglige undervisning i klassiske fag giver mulighed for et individuelt, differentieret og dybt fremadskridende arbejde med fagene.

Goplerne får gennem skoleåret tilbudt nye fag og emner. Således skiftes skema og fagtilbud 4 gange årligt. Der er løbende tematiske timer med aktuelle emner og indhold, som f.eks. kan være foranlediget af elevernes forespørgsel eller behov. Tilbuddene kan også udspringe af lærernes engagerede interesser. Gruppens behov for kropslig aktivitet er et integreret element i undervisningen.

Der lægges vægt på den enkelte elevs individuelle faglige og personlige behov, men fællesskabet, team- og gruppearbejde er også højt prioriteret.

Lærerne har både en undervisende og en vejledende funktion, som sikrer den faglige og sociale udvikling af kompetencer.

Konflikthåndtering, demokratiske værktøjer, selvforståelse og robusthed i livet samt empatiske evner er væsentlige kompetencer at udvikle i denne gruppe.

Undervisningen i indskolingen

Perioden til efterårsferien: faste morgentimer i fagene dansk, matematik, musik og billedkunst. Undervisningen foregår som gruppeundervisning med fællesgennemgang og indføring i arbejdsvaner, gruppearbejdsregler m.m. Der støttes op om fagene resten af dagen som individuelle aftaler. Her tilgodeses den enkeltes progression i fagene optimalt. Samtidig sættes fokus på skolens demokratiske struktur i hverdagen, elevernes personlige udvikling i forhold til at udnytte demokratiets muligheder og tage det ansvar, der følger med.

Næste perioder: Eleverne kan vælge flere fag på skolen, eksempelvis engelsk og naturfag, samtidig introduceres flere fag i de faste morgentimer, så de får kendskab til fagene og har baggrund for at vælge dem senere. Hver elev følger en ugeplan, der fungerer som en slags dagbog. Den afspejler elevernes skemabindinger, aftaler med kontaktlæreren og elevernes egne mål og progression med arbejdet i fagene

Undervisningen på mellemtrinnet

I mellemgruppefasen er der mulighed for at tilmelde sig forskellige undervisningsmiljøer indenfor de forskellige fagområder.

Forskellige arbejdsmetoder og læringsstile afprøves i samarbejde med den enkelte elevs kontaktlærer. Den daglige lektiecafé fra 8 til 10 giver mulighed for individuelt, differentieret og progressivt arbejde med basisfag efter en individuel handleplan for de enkelte fag. Her er faglærere repræsenterende min. matematik, dansk og engelsk til rådighed. Mere fagspecifikke lektiecaféer er skemalagt på andre tidspunkter af dagen ugen igennem.

Holdundervisning i historie, biologi, fysik/kemi/videnskab, geografi, tysk, fransk på min. to fordybelsesniveauer tilbydes løbende hele skoleåret.

De kreative fagområder og idræt tilbydes løbende og som særlige tilbud i perioder i løbet af året I løbet af året er skemalagt perioder med særlige fagkurser, projektarbejder m.m.

I skoleåret er der planlagt to perioder med projektarbejde, den ene i efteråret for de ældste elever, den anden for mellemtrinseleverne i foråret.

Der er løbende lærertimer til rådighed til specielt tilrettelagt individuel undervisning, så elever kan støttes fagligt, når et behov opstår.

Undervisningen i udskolingen

Elever tilmeldt 9. klassetrin arbejder frem mod folkeskolens afgangsprøve. Den prøveforberedende undervisning er overvejende åben for elever på andre klassetrin. Bliver holdene for store, deles de, så holdstørrelsen hele tiden afvejes i forhold til, hvordan det fungerer bedst. I engelsk kan det af hensyn til den mundtlige sprogtræning og tryghed være en fordel med små hold, hvorimod et hold i samfundsfag kan have fordel af at være så stort, at mange holdninger naturligt er repræsenteret i gruppen.

Inden den 15. november besluttet hvilke elever, der skal tilmeldes folkeskolens afgangsprøve i maj/juni det følgende år. Elever, der herved rykker et klassetrin op, skal have fulgt den prøveforberedende undervisning siden august måned.

Specialundervisning

Specialundervisningen på NFS's undervisningstilbud er rettet mod elever, som har specifikke vanskeligheder fagligt, individuelt og/eller socialt.

Derudover giver skolens struktur mulighed for elever, der har brug for samtaler/social træning, herunder konflikthåndtering, at få denne støtte i hverdagen.

Formål med specialundervisernes arbejde:

Afdækning af elevens ressourcer og kompetencer

Styrkelse af elevens selvtillid og selvværdsfølelse og sociale kompetencer

Forbedring af læse-/staveniveau

Forbedring af den mundtlige og skriftlige udtryksevne

Forbedring af arbejdsvaner, koncentrationsevne, struktur i skoledagen mv.

Metode:

Der arbejdes ud fra den enkelte elevs standpunkt. Derfor kan forløb med eleven starte med at der tages en matematikprøve + individuelle læse-/staveprøver på elever, herunder ordblindetest. Sammen med de iagttagelser lærer og pædagoger har gjort undervejs i elevens skolegang, danner disse prøver og tests udgangspunkt for en mundtlig og skriftlig orientering af elevens forældre, lærere, samt kommunens psykolog. Der orienteres om elevens standpunkt, arbejdsvaner, social-

og individuelle kompetencer, fremgang - og der gives forslag til en fremadrettet handlingsplan, hvilket kan give anledning til en udredning af barnet.

Visitering:

Kontaktlæreren indstiller eleven til et intensivt forløb via SU-teamet. De individuelle prøver, standpunkt, samt tilbagemeldinger fra lærere og pædagoger, danner grundlag for en behovsanalyse.

Specifikt på NFS

Pædagogernes observerer i det sociale rum eller på holdet. Disse observationer ligger til grund for det enkelte barns behovsanalyse.

SU teamets arbejdsgang er et ugentligt møde og løbende opfølgning.

Generelt

Skolens støtteundervisning tager udgangspunkt i friskolelovens § 3 og foregår i samarbejde med PPR, Næstved kommune.

Skolen får som en del af statstilskuddet midler til **inklusionsundervisning**, og søger derudover i samarbejde PPR, Næstved Kommune om midler til **specialundervisning** i SU-styrelsen. **Inklusionsmidlerne** er beregnet til børn, der har brug for hjælp i begrænset omfang for at følge den daglige undervisning i klassen - f.eks. et læseløft. Prioriteringen af inklusionsmidlerne foretages af skolen på baggrund af indstillinger fra forældre, lærere og PPR. Ressourcerne er begrænsede, så det er ofte nødvendigt at foretage prioriteringer.

SPS-midlerne er beregnet til de børn, der har brug for egentlig specialundervisning i mere end 9 lektioner om ugen. Midlerne søges på det enkelte barn og skal derfor også udmøntes på det enkelte barn: Der kan være tale om støtte i klassen, individuelle forløb efter skoletid eller som parallelløb.

De tildelte midler udmøntes på forskellig måde:

Specialundervisning – individuelt eller på hold uden for skoletiden eller som parallelløb

Læseløft på hold.

Matematikløft på hold.

Socialtræning i samarbejde med det pædagogiske personale

Det daglige arbejde varetages af skolens SU-team og specialunderviserne i henhold til følgende arbejdsbeskrivelser:

Funktionsbeskrivelse for SU-underviser på NFS

Stillingsbetegnelse:	SU-underviser på NFS
Stillingsindehaver:	Lærere med SU-undervisning
Organisatorisk placering:	Funktionen refererer til den SU-ansvarlige og skolelederen.
Beskrivelse af de organisatoriske forhold, størrelse, særlige opgaver m.m.	Funktionen omfatter hele det specialpædagogiske undervisningsområde.
Hovedfunktion:	Gennemføre specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand til de elever, der har behov for det. Undervise elever, som i en kortere periode har brug for ekstra undervisning eller anden faglig støtte.
Arbejdsopgaver: <i>Funktionen udføres i samarbejde med skolens SU-ansvarlige og trivsel læreren.</i>	<ul style="list-style-type: none"> -gennemføre SU undervisningen -deltage i vurderingen af elevernes behov for specialundervisning, specialpædagogisk bistand eller ekstraundervisning. -medvirke ved pædagogiske-psykologiske udredninger af elever med vanskeligheder -planlægning af SU forløb for de enkelte elever i samarbejde med den SU-ansvarlige. -kommunikation med den SU-ansvarlige vedr. den enkelte elevs udvikling. -holde sig orienteret om udviklingen indenfor det specialpædagogiske område. -deltage i møder med den SU-ansvarlige

Funktionsbeskrivelse for SU-ansvarlige på NFS

Stillingsbetegnelse:	SU-ansvarlig på NFS
Stillingsindehaver:	SU-teamet
Organisatorisk placering:	Den SU-ansvarlige refererer til skolelederen
Beskrivelse af de organisatoriske forhold, størrelse, særlige opgaver m.m.	Funktionen omfatter hele det specialpædagogiske område med fokus på faglig undervisning - internt og eksternt.
Hovedfunktion:	I samarbejde med skolens øvrige personale at sikre specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand til de elever, der har behov for det. Sikre elever, som i en kortere periode har brug for ekstra undervisning eller anden faglig støtte, får tilbudt det.
Arbejdsopgaver: <i>Funktionen udføres i samarbejde med kommuner, psykolog, trivselslærer, kontaktlærere, SU-undervisere, skolesekretær og ledelse.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - vurdere og beskrive elevernes behov for specialundervisning, specialpædagogisk bistand eller ekstraundervisning. -søge pædagogisk-psykologisk rådgivning hos kommunerne. -medvirke og sikre pædagogiske-psykologiske udredninger af elever med vanskeligheder - vejlede lærerne i undervisning af elever med særlige behov.

*Funktionen skal sikre overholdelse af
"Bekendtgørelse af lov om friskoler og
private grundskoler":
[https://www.retsinformation.dk/forms/
R0710.aspx?id=202896](https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=202896)*

-søge tilskud til hjælpemidler til elever, der har behov for kompenserende hjælpemidler.
-medvirke ved indberetninger administrativt
-planlægning af SU forløb for de enkelte elever i samarbejde med skemalægger og kontaktlærere.
- at beskrive de generelle politikker vedr. SU på NFS
-rådgivning af skolens administration og ledelse

Undervisningsplan for de enkelte fag

Undervisningsplan for Billedkunst

Formål

Eleverne skal i faget billedkunst udvikle kompetencer til at opleve, producere og analysere billeder. Eleverne skal blive i stand til at iagttage, reflektere og bruge billedsprog i kommunikative og innovative processer.

Stk. 2. Eleverne skal i arbejdet med plane, rumlige og digitale billeder tilegne sig færdigheder i og viden om kunst, medier og andre visuelle udtryks- og kommunikationsformer som grundlag for at udtrykke sig gennem billeder og andre visuelle former.

Stk. 3. I faget billedkunst skal eleverne som deltagere i og medskabere af kultur og som del af deres kreative udvikling og æstetiske dannelse udvikle deres kundskaber om kunstens og mediekulturens billedformer, som de fremstår i lokale og globale kulturer.

Praktisk musisk valgfag (7 til 9. klasse)

Billedkunst

Eleverne skal i faget billedkunst udvikle kompetencer til at opleve, producere og analysere billeder. Eleverne skal blive i stand til at iagttage, reflektere og bruge billedsprog i kommunikative og innovative processer.

Stk. 2. Eleverne skal i arbejdet med plane, rumlige og digitale billeder tilegne sig færdigheder i og viden om kunst, medier og andre visuelle udtryks- og kommunikationsformer som grundlag for at udtrykke sig gennem billeder og andre visuelle former.

Stk. 3. I faget billedkunst skal eleverne som deltagere i og medskabere af kultur og som del af deres kreative udvikling og æstetiske dannelse udvikle deres kundskaber om kunstens og mediekulturens billedformer, som de fremstår i lokale og globale kulturer.

Kompetencemål Billedkunst

Kompetenceområde	Efter 3/4. klasse Efter Timeland	Efter 6. klasse Efter Goplerne
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder.	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering.
Billedanalyse	Eleven kan samtale om egne og andres billeder.	Eleven kan vurdere billeders anvendelse inden for forskellige kultur- og fagområder
Billedkommunikation	Eleven kan kommunikere gennem billeder	Eleven kan udtrykke idéer og betydninger visuelt.

Udviklingen i undervisningen

De kreative fag er på Næstved Fri Skole en del af dagligdagen og spiller derudover en stor rolle i forbindelse med skolens traditioner. Billedkunst tilbydes som faste lektioner, åbent værksted og som løbende kurser. Billedkunstlokalet er åbent for alle typer for kreative aktiviteter.

Faget tilbydes som en del af særlige projekter og som hjælpefag i forbindelse med andre aktiviteter. Kurser rummende billedkunstfaglige aktiviteter tilbydes.

Håndarbejde tilbydes ligeledes løbende dels som særlige aktiviteter eventuelt i forbindelse med projekter dels løbende i perioder.

Hvert år afholdes der større arrangementer, hvor forskellige grupper af elever gennem kreative aktiviteter i showform viser, hvad de har arbejdet med. Arrangementerne stiller krav om mange former for praktisk musiske opgaver, der skal løses.

Indskolingen

Fokus er på glæden ved og nydelsen ved at forholde sig kunstnerisk og legende til verden. Det vil sige, for eksempel at udforske hvad man kan med vidt forskellige materialer (f.eks. ler, papir, osv..), metoder (f.eks. cyanotype, akvarel, osv..) kroppens og fællesskabets forhold til processen (f.eks. lad os sammen forme en fisk, osv..). Det vil sige opmærksomhed om, hvorfor man bliver kunstner.

Vi går også i dybden med forskellige berømte og interessante kunstnere (f.eks. Matisse) i børnehøjde, lærer dem om deres teknikker, samt væsentlige forskelle på forskellige -ismer, for eksempel forskelle på impressionisme, ekspressionisme og abstrakt kunst.

Mellemtrinnet

Vi leger med ideen om at lave en udstilling. Hvordan præsenterer man kunstneriske ideer. Vi tager på museer og ser på, hvordan kunst præsenteres.

Undervisningsplan

Junglen (0 – 1. klasse)	Billedfremstilling <i>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at fremstille skitser og billeder på baggrund af følelser, fantasier og iagttagelser</i>
Timeland (2 – 3/4. klasse)	tegne og male med vægt på fortælling anvende tørre og våde farver i plant billedarbejde med enkle teknikker bl.a. inden for tegning, grafik, maleri, collage og foto anvende forskellige rumlige former, først og fremmest i modelleret og sammensat form, bl.a. i ler anvende enkle farveblandinger eksperimentere med form, farve, komposition med vægt på billedfortællinger eksperimentere med enkle teknikker, materialer og værktøjer kende til enkle planer og rumlige former deltage aktivt i billedarbejde både i grupper og selvstændigt Billedanalyse <i>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at beskrive billeders indhold og historie i billedsamtaler</i> undersøge og vurdere egne og andres billeder genkende motivkredse, herunder portrætter og familiebilleder anvende egne sanseoplevelser fra nærmiljøet i billedarbejdet kende til forskellige billedmedier, herunder tegneserier, plakater, postkort og frimærker

	<p>Visuel kommunikation <i>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at</i> anvende billedet som et personligt meddelelsesmiddel anvende visuelle udtryk i fælles projekter anvende billeder fra forskellige medier herunder tegneserier, plakater og postkort arbejde med enkle kombinationer af tekster og billeder bl.a. til selvfremstillede bøger præsentere egne billeder først og fremmest for klassen, forældre eller ved arrangementer og udstillinger på skolen bidrage med billede/skulpturelle udstillinger i nærmiljøet</p>
<p>Goplerne (4 – 7. klasse)</p>	<p>Billedfremstilling <i>Undervisningen på dette niveau. skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:</i> fremstille skitser og billeder på baggrund af ideer, følelser, holdninger og ved direkte iagttagelser anvende elementær indsigt i brug af teknikker, metoder og materialer i tegning, maleri, collage, grafik former, foto. anvende tegneteknikker til at udtrykke lys, skygge, bevægelse og dybde i billeder anvende skulpturelle materialer, hvor der arbejdes med modellering, sammenføjning og udhugning udtrykke sig i forskellige former for levende billeder, herunder brug af mobiltelefon og iPad. anvende computerens billedskabende muligheder i relevante programmer anvende mobilens kamera i forbindelse med billedarbejde, bl.a. som forlæg, illustration og dokumentation anvende farvens virkemidler til at skabe kontrast, dybde og stemning i billeder arbejde med former og komposition i billedfladen, herunder størrelse, placering og kontrast eksperimentere med streg, flade, form, tekstur, valør, komposition, rum, rytme, spænding og bevægelse eksperimentere med teknikker, materialer og værktøjer skelne mellem og anvende forskellige billedformer, bl.a. plakater, logo og instruktionstegning kombinere billedformer og udtryksformer, bl.a. statiske, levende og rumlige billeder samt tekst og lyd anvende kunst, arkitektur og design bl.a. ved udformning af enkle modeller hente inspiration i billedkunsten, i egen kultur og andre kulturer, bl.a. på udstillinger, i film, billedbaser og i forskellige miljøer. anvende og bruge kunst-billeder og fotos digitalt fremstille billeder i samarbejde med andre. <i>Undervisningen på dette niveau skal lede frem mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:</i> udtrykke sig i plant, rumligt og elektronisk billedarbejde anvende forskellige teknikker, metoder og materialer hensigtsmæssigt i plant, rumligt og elektronisk billedarbejde anvende praktiske erfaringer og teoretisk viden om formsproglige elementer, som form, farve og komposition i billedarbejde</p>

	<p>eksperimentere med billeder vælge form i forhold til indhold i billedarbejde udvælge, anvende og kombinere forskellige billedudtryk bruge aspekter af kunst, arkitektur og design i billedarbejdet bruge forskellige billedkulturer i billedarbejdet</p> <p>Billedanalyse <i>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at</i> samtale om billeder iagttage, beskrive, fortolke og vurdere billeder anvender faglige begreber i samtaler om billeders indhold og form undersøge, analysere, kategorisere og vurdere egne og andres billedsproglige udtryk genkende og vurderer enkle stilarter og udtryksformer fra forskellige historiske og kulturelle perioder. se forskel på forskellige kulturers billedformer</p> <p>Visuel kommunikation Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at anvende billedet som et personligt kommunikations- og meddelelsesmiddel anvende egnet grafik i forbindelse med layout, bl.a. i foldere, tekster og på skilte udtrykke sig i forskellige billedformer, herunder maleri, tableau og udstillingsvindue anvende visuelle virkemidler i forbindelse med præsentationer af egne og andres billeder kommunikere idéer og budskaber i visuelle udtryk præsentere egne og andres billeder, først og fremmest mundtligt og ved udstillinger deltage i kulturelle billedarrangementer på skolen og i nærmiljøet, f.eks. udsmykningsopgaver og medievirksomhed.</p>
<p>Billedkunst som valgfag (prøvefag)</p>	<p>Obligatorisk valgfag 7. og 8/9. klasse (praksisfag); se nedenstående kompetenceområder.</p>

Kompetenceområde - Valgfag	Kompetencemål	Faser	Færdigheds- og vidensområder og -mål – Billedkunst - Valgfag							
			Udtryksformer		Materialer		Skitsere		Eksperimentere	
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med udtryksformer, teknikker og materialer med vægt på tematisering.	1	Eleven kan fremstille billeder med forskellige udtryksformer samt teknikker herunder digitale teknologier.	Eleven har viden om forskellige udtryksformer og teknikker herunder digitale teknologier.	Eleven kan udtrykke sig i et bredt udvalg af materialer.	Eleven har viden om et bredt udvalg af materialer.	Eleven kan skitsere og beskrive en visuel proces fra ide til færdigt værk.	Eleven har viden om, hvordan man beskriver en visuel proces.	Eleven kan på baggrund af afprøvninger og eksperimenter træffe begrundede valg i billedfremstillingen.	Eleven har viden om eksperimenterende arbejdsprocesser.
		2								
			Billedgenrer		Billedkomposition		Billedfunktion			
Billedanalyse	Eleven kan analysere billeder fra forskellige tidsperioder, kulturer og medier med vægt på nutidige billedudtryk.	1	Eleven kan udpege stil og genretræk fra kunsten og kulturens billeder fra forskellige tidsperioder.	Eleven har viden om stilmåder og genretræk fra forskellige tidsperioder og kulturer.	Eleven kan skelne mellem forskellige måder at komponere og layoute billedelementer på.	Eleven har viden om, hvilken betydning komposition og layout har for, hvordan billedudtrykket kan forstås af modtageren.	Eleven kan analysere visuelle fremstillinger med hensyn til funktion og formål.	Eleven har viden om, hvilke funktioner og formål et billede kan have.		
		2								
			Visuel kommunikation		Præsentation					
Billedkommunikation	Eleven kan formidle egne projekter med visuelle udtryk.	1	Eleven kan planlægge og formidle et budskab med forståelse for afsender og modtagerforhold.	Eleven har viden om forskellige typer af afsender og modtagerforhold.	Eleven kan reflektere over egne billedprocesser og iscenesætte formidlingen af et multimodalt projekt.	Eleven har viden om betydningen af billedmæssige valg og viden om faglige begreber.				
		2								

Undervisningsplan for Biologi

Formål

Eleverne skal i biologi udvikle naturfaglige kompetencer og dermed opnå indblik i, hvordan biologi – og biologisk forskning – i samspil med de andre naturfag bidrager til vores forståelse af verden. Eleverne skal i biologi tilegne sig færdigheder og viden om krop og sundhed, økosystemer, mikrobiologi, evolution og anvendelse af naturgrundlaget med vægt på forståelse af grundlæggende biologiske begreber, biologiske sammenhænge og vigtige anvendelser af biologi.

Stk. 2. Elevernes læring skal baseres på varierede arbejdsformer, som i vidt omfang bygger på deres egne iagttagelser og undersøgelser, bl.a. ved laboratorie- og feltarbejde. Elevernes interesse og nysgerrighed over for natur, biologi, naturvidenskab og teknologi skal udvikles, så de får lyst til at lære mere.

Stk. 3. Eleverne skal opnå erkendelse af, at naturvidenskab og teknologi er en del af vores kultur og verdensbillede. Elevernes ansvarlighed overfor natur, miljø og sundhed skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til en bæredygtig udvikling og menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 9. klasse Efter Ballonerne
Undersøgelse	Eleven kan designe, gennemføre og evaluere undersøgelser i biologi.
Modellering	Eleven kan anvende og vurdere modeller i biologi.
Perspektivering	Eleven kan perspektivere biologi til omverdenen og relatere indholdet i faget til udvikling af naturvidenskabelig erkendelse.
Kommunikation	Eleven kan kommunikere om naturfaglige forhold med biologi.

Udviklingen i undervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan kortfattet beskrives som følger:

Naturfagene geografi, biologi og fysik/kemi introduceres som fag allerede i indskolingsfasen, dels som en del af den faste undervisning, hvor eleverne gøres fortrolige med fagenes begreber og arbejdsmetoder, dels som tilvalg hvor eleverne har mulighed for at forfølge deres interesseområder. Vi har valgt ikke at kalde faget natur- og teknik som i folkeskolen, da vi har erfaret, at eleverne er mere trygge ved at forholde sig til indholdet i naturfagene, når de allerede fra starten introduceres til de tre delområder.

Der arbejdes meget konkret med fagene:

i lokalområdet, med eksperimenter osv., så eleverne får konkrete fysiske oplevelser at knytte deres undren og faglige teorier på. Haven på Næstved fri økologisk havebiotop med lysthus, drivhus og flersædskifte.

Denne og skolens øvrige have og omgivelser inspirerer og tilgodeser, at skolens elever kan få konkrete oplevelser af biologisk art sammen med deres lærere. På mellemtrinnet tilbydes fagene i flere niveauer dels som målrettede værktøjsfag nominer kategorierne informationssøgning, opgaveskrivning, fremlæggelse. I tilrettelæggelsen skeles til slutmålene for fagene

I udskolingen arbejdes mod at skabe overblik inden for hvert af fagene. Der skrives rapporter i biologi og fysik/kemi

Undervisningsplan Biologi

Undervisningen i biologi bygger bl.a. på de kundskaber og færdigheder, som eleverne har erhvervet sig i natur/teknik.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er:

De levende organismer og deres omgivende natur

Miljø og sundhed

Biologiens anvendelse

Arbejds måder og tankegange.

I biologi arbejder eleverne med naturen i al dens mangfoldighed. Dyr, planter, svampe, encellede organismer samt mennesker og samspillet herimellem udgør fagets arbejdsområder. Praktiske og undersøgende aktiviteter, hvor lyst, nysgerrighed og fortrolighed får plads til at udvikle sig, kombineres med biologiske teorier og forklaringer.

Arbejdet omfatter også problemstillinger, der giver stof til at overveje, hvordan vi kan forholde os til natur og miljø, medmennesker, fostre og fremtidige generationer.

Eleverne arbejder med egne og andres opfattelser af ansvarlighed og engagement.

Det enkelte emne i undervisningen skal altid ses i en biologisk sammenhæng - i økologisk og udviklingsmæssigt perspektiv. En stor del af de biologiske problemstillinger kan imidlertid ikke adskilles

fra menneskers aktiviteter. I disse tilfælde arbejdes der også med samfundsmæssige og etiske betragtninger. Så vidt muligt omfatter undervisningen derfor et økologisk, et udviklingsmæssigt, et værdimæssigt og et samfundsmæssigt perspektiv.

Det økologiske perspektiv, som inddrages for at belyse de biologiske sammenhænge, der eksisterer i nutiden. Et spørgsmål kan være: Hvilken betydning har artens tilstedeværelse i en bestemt biotop?

Det udviklingsmæssige perspektiv, som inddrages for at forstå de nutidige biologiske sammenhænge som led i en dynamisk, evolutionær proces. Nogle spørgsmål kan være: Hvordan er organismerne kommet til at se sådan ud? Hvordan vil et områdes natur udvikle sig med tiden?

Det værdimæssige perspektiv, som inddrages for at opfordre eleverne til at tage stilling. Et spørgsmål kan være: Er det godt for os, for livet i naturen og for vore efterkommere?

Det samfundsmæssige perspektiv, som inddrages for at arbejde med beslutninger i samfundet samt elevernes handlemuligheder.

Et spørgsmål kan være: Hvilke handlinger kan vi udføre her og nu, på længere sigt, alene eller i fællesskab?

Ved planlægning af undervisningen tages der hensyn til følgende kriterier:

Indholdet vælges og tilrettelægges, så eleverne oplever, at det har en betydning for dem i relation til forståelse af menneskets samspil med naturen.

Hvert emne omfatter et bredt udsnit af indhold fra de centrale kundskabsområder.

Hvert emne omfatter indhold fra færdighedsområdet ”Arbejds måder og tankegange”.

Der arbejdes undersøgende og/eller eksperimentelt både i naturen og på skolen.

Hvor det er muligt, inddrages aktuelle biologiske problemstillinger fra den lokale, nationale og globale debat.

Undervisningsplan

Goplerne (4 – 7. klasse)	<p>Indenfor faget “Naturfag+” i sidste del af Goplerperioden, undervises der tværfagligt i forskellige problemstillinger. Biologifagets særlige betydning for forståelsen af problemstillingerne tydeliggøres og Biologispecifikke begreber som fx. Fordøjelse, biokemi, arvelighed, diversitet m.m. indarbejdes i relevant kontekst.</p> <p>Der benyttes IT portaler, egne produceret materialer og forskellige lærebogssystemer</p>
Boblerne (8. klasse)	<p>Igennem 8.-9. klasse kvalificeres kundskaberne erhvervet i Goplerne. Der arbejdes målrettet med biologifagets kompetenceområder gennem naturvidenskabelige tværfaglige forløb. Emner der ikke dækkes gennem de tværfaglige forløb behandles separat i monofaglige lektioner. De tværfaglige forløb varierer fra år til år, og relevante problemstillinger behandles med afsæt i den eksisterende virkelighed.</p> <p>Eksempler på hvordan biologifagets kompetenceområder er blevet behandlet:</p> <p>Med afsæt i problemstilling omkring Danmarks kulturlandskab.</p> <p>Undersøgelseskompetence: Der foretages undersøgelse af vækstbetingelser for økologisk dyrket afgrøder og konventionel dyrket afgrøder.</p> <p>Modelleringskompetence: Eleverne stifter bekendtskab med Liebigs minimums kar Modellens anvendelighed, mangler og entydighed diskuteres.</p> <p>Kommunikationskompetence: Fagbegreber som fx, forsuring, vækstfaktorer, NPK-gødning m.m. indarbejdes i den relevante kontekst.</p> <p>Perspektiveringskompetence: Eleverne tager stilling til konsekvenserne af Danmarks vej til at blive et landbrugsland. Kan genetablering af statslige naturskove bane vejen for en genopretning af naturlandskabet og hvilke økonomiske faktorer (samfundsfag) er indvirkende på problemstillingen.</p> <p>De levende organismer og deres omgivende natur</p>

Undervisningen bygger på elevernes forståelse af sammenhænge mellem planter og dyrs form, funktion og levesteder. Der arbejdes i dette forløb videre med de levende organismer, deres livsytringer og tilpasninger - nu også med udgangspunkt i cellers bygning og funktion.

Det er vigtigt, at eleverne får lejlighed til at iagttage og beskrive den levende natur samt foreslå og gennemføre undersøgelser. Det er også vigtigt, at eleverne får mulighed for at arbejde med modeller eller andre visualiseringer, når undervisningen omhandler forhold, der ikke umiddelbart kan erkendes.

Arbejdet omfatter eksempler på, hvorledes tilpasninger og samspil er resultat af en dynamisk udviklingsproces.

Undervisningen omfatter især:

fødeoptagelse, respiration, vækst, bevægelse

organismers systematiske tilhørsforhold

tilpasninger i bygning, funktion og adfærd til forskellige levesteder og levevilkår

naturlige og menneskeskabte ændringer i økosystemer

fotosyntese, fødekæder og stofkredsløb

cellers bygning og funktion

dna og gener

simple arveregler

kønnet og ukønnet formering, herunder betydningen af genetisk variation

artsdannelse, livets udvikling og den biologiske mangfoldighed

den biologiske mangfoldighed i et naturområde

enkelte organismer, sammenhænge og sammenligninger til andre naturområder

menneskets produktive og rekreative udnyttelse af naturområdet.

Miljø og sundhed

Undervisningen tager udgangspunkt i og bygger videre på elevernes viden om fysiologi og sundhed, fx om sanser, bevægeapparat, åndedræt, fordøjelse m.m. - samt om menneskets samspil med naturen, herunder ressourcer, naturanvendelse, naturbevarelse og eksempler på miljøproblemer.

Menneskets udnyttelse af naturgrundlaget og de heraf følgende miljø- og sundhedsproblemer behandles i undervisningen på baggrund af biologisk viden og i tæt forbindelse med forskellige værdiforestillinger, interesse modsætninger og handlemuligheder.

Undervisningen omfatter især:

aktuelle lokale og globale miljø- og sundhedsproblemer

forskellige erhvervs udnyttelse af naturen set i forhold til en bæredygtig udvikling

sammenhænge mellem kroppens funktioner og livsstil og levevilkår, fx kredsløb, muskler, energiomsætning, kost, stress

menneskets forplantning og udvikling

kroppens forsvar mod bakterier og vira

forskellige natursyn.

Biologiens anvendelse

Eleverne arbejder med eksempler på forskellige bioteknologier og deres betydning for natur, miljø og mennesker. Der fokuseres på det biologiske grundlag for produktionen i forskellige erhverv.

Endvidere arbejder eleverne med at vurdere etiske og samfundsmæssige spørgsmål i forbindelse med biologiens anvendelse.

	<p><i>Undervisningen omfatter især:</i></p> <p>produktion ved hjælp af enzymer og forædlede organismer</p> <p>produktion ved hjælp af gensplejsede organismer</p> <p>udvalgsavl og genteknologi i plante- og dyreproduktion</p> <p>biologisk grundlag for produktion</p> <p>menneskets forhold til produktions- og kæledyr</p> <p>muligheder for at ændre på menneskers - fødte såvel som ufødtes - arveanlæg i både krops- og kønsceller</p> <p>eksempler på den moderne bioteknologiske anvendelse på mennesker</p> <p>brugen af dna-analyser og kortlægning af menneskers arveanlæg.</p> <p>Arbejds måder og tankegange</p> <p>Eleverne er fra natur/teknik-undervisningen vant til at lave praktiske undersøgelser ud fra egne idéer og hypoteser. I biologiundervisningen arbejder eleverne videre med planlægning, gennemførelse, vurdering og formidling af undersøgelser/eksperimenter og resultater i forbindelse med indholdet fra de centrale kundskabsområder.</p> <p>Elevernes kreativitet og samspillet mellem teori og praksis er centralt.</p> <p><i>Eleverne skal arbejde med at</i></p> <p>iagttage og beskrive den levende natur samt formulere enkle, konkrete biologiske problemstillinger</p> <p>foreslå og gennemføre undersøgelser og eksperimenter, der kan understøtte eller afkræfte deres formodninger</p> <p>anvende laboratorie- og feltudstyr</p>
--	---

	<p>planlægge og gennemføre feltbiologiske undersøgelser i lokalområdet eller på længere ekskursioner</p> <p>vurdere problemer inden for fx miljø, sundhed, bioteknologi og naturforvaltning</p> <p>skelne mellem faktuelle spørgsmål og holdningsspørgsmål</p> <p>vurdere biologifagligt indhold i forhold til forskellige værdiforestillinger, interesse modsætninger og handlemuligheder</p> <p>bearbejde og formidle naturoplevelser, tanker om miljøproblemer eller bioteknologiske visioner på forskellige måder, eventuelt i tværfagligt samarbejde.</p>
<p>Delmål 8. klasse (Bablerne)</p>	<p>I dette forløb arbejder eleverne med de samme faglige områder som i første forløb, men der sigtes mod en dybere faglig forståelse. Eleverne skal i højere grad anvende og vurdere viden samt tage stilling og formidle stoffet.</p> <p>De levende organismer og deres omgivende natur</p> <p>I undervisningen får eleverne mulighed for at anvende deres viden om de levende organismer, deres livsyttringer og tilpasninger i nye sammenhænge. Der arbejdes også her med cellers bygning og funktion, men der sigtes mod en lidt dybere faglig forståelse - også i forbindelse med naturvidenskabelige teorier om livets opståen og udvikling.</p> <p>Det er vigtigt, at eleverne får lejlighed til at iagttage og beskrive den levende natur samt foreslå og gennemføre undersøgelser. Det er også vigtigt, at eleverne får mulighed for at arbejde med modeller eller andre visualiseringer, når undervisningen omhandler forhold, der ikke umiddelbart kan erkendes.</p> <p>Arbejdet omfatter også i denne fase eksempler på, hvorledes tilpasninger og samspil er resultat af en dynamisk udviklingsproces.</p> <p><i>Undervisningen omfatter især:</i></p> <p>organismers forhold til føde, vand, ilt, lys, temperatur</p>

	<p>tilpasninger i bygning, funktion og adfærd til forskellige levesteder og levevilkår</p> <p>udvikling og ændring i økosystemer</p> <p>fotosyntese, opbygger- og nedbryderfødekæder, stofkredsløb og energistrøm</p> <p>dyre- og plantecellers bygning og funktion</p> <p>principper for proteinsyntesen</p> <p>livets opståen</p> <p>artsdannelse, livets udvikling og den biologiske mangfoldighed i et naturområde</p> <p>enkelte organismer, sammenhænge og sammenligninger til andre naturområder</p> <p>menneskets produktive og rekreative udnyttelse af naturområdet.</p> <p>Miljø og sundhed</p> <p>Menneskets udnyttelse af naturgrundlaget og de heraf følgende miljø- og sundhedsproblemer behandles i undervisningen på baggrund af biologisk viden og i tæt forbindelse med forskellige værdiforestillinger, interessemodsætninger og handlemuligheder.</p> <p>I dette forløb får eleverne mulighed for at arbejde mere i dybden med forståelse af udvalgte fysiologiske processer og med vurderinger i forbindelse med undervisningens emner og problemstillinger.</p> <p><i>Undervisningen omfatter især</i></p> <p>aktuelle lokale og globale miljø- og sundhedsproblemer samt deres årsager og betydning</p> <p>interessemodsætninger i forbindelse med udnyttelse af naturressourcer</p> <p>forskellige erhvervs udnyttelse af naturen set i forhold til en bæredygtig udvikling</p>
--	---

	<p>sammenhænge mellem kroppens funktioner og livsstil og levevilkår</p> <p>opbygning, nedbrydning og anvendelse af fedtstoffer, kulhydrater og proteiner i kroppen på et elementært, molekylært niveau</p> <p>udvalgte forebyggelses- og helbredelsesmetoder</p> <p>forskellige natursyn.</p> <p>Biologiens anvendelse</p> <p>Eleverne arbejder med eksempler på forskellige bioteknologier og deres betydning for natur, miljø og mennesker. Der fokuseres på det biologiske grundlag for produktionen i forskellige erhverv.</p> <p>Eleverne arbejder i dette forløb i højere grad med at anvende og vurdere viden i forhold til etiske og samfundsmæssige spørgsmål - samt med at tage stilling og formidle stoffet.</p> <p><i>Undervisningen omfatter især</i></p> <p>produktion ved hjælp af enzymer og forædlede organismer</p> <p>produktion ved hjælp af gensplejsede organismer</p> <p>udvalgsavl og genteknologi i plante- og dyreproduktion</p> <p>muligheder for at ændre på menneskers - fødte såvel som ufødtes - arveanlæg i både krops- og kønsceller</p> <p>eksempler på den moderne bioteknologiske anvendelse på mennesker med vægt på visioner og begrænsninger samt etiske problemer</p> <p>brugen af dna-analyser og kortlægning af menneskers arveanlæg</p> <p>biologiske modeller og deres forklaringsværdi i forhold til de systemer, de beskriver.</p>
--	---

	<p>Arbejds måder og tankegange</p> <p>Eleverne arbejder med planlægning, gennemførelse, vurdering og formidling af undersøgelser/eksperimenter og resultater i forbindelse med indholdet fra de centrale kundskabsområder. Der lægges i højere grad vægt på vurdering i dette forløb.</p> <p>Elevernes kreativitet og samspillet mellem teori og praksis er centralt.</p> <p><i>Eleverne skal arbejde med at</i></p> <p>iagttage og beskrive den levende natur samt formulere enkle, konkrete biologiske problemstillinger</p> <p>foreslå og gennemføre undersøgelser og eksperimenter, der kan understøtte eller afkræfte deres formodninger</p> <p>vælge og anvende laboratorie- og feltudstyr</p> <p>planlægge og gennemføre feltbiologiske undersøgelser i lokalområdet eller på længere ekskursioner</p> <p>vurdere problemer inden for fx miljø, sundhed, bioteknologi og naturforvaltning</p> <p>skelne mellem faktuelle spørgsmål og holdningsspørgsmål</p> <p>vurdere biologifagligt indhold i forhold til forskellige værdiforestillinger, interesseudsætninger og handlemuligheder</p> <p>bearbejde og formidle naturoplevelser, tanker om miljøproblemer eller bioteknologiske visioner på forskellige måder, eventuelt i tværfagligt samarbejde.</p>
<p>Ballonerne (9. klasse)</p>	<p>I dette forløb arbejder eleverne med de samme faglige områder som i første forløb, men der sigtes mod en dybere faglig forståelse. Eleverne skal i højere grad anvende og vurdere viden samt tage stilling og formidle stoffet.</p> <p>De levende organismer og deres omgivende natur</p> <p>I undervisningen får eleverne mulighed for at anvende deres viden om de levende organismer, deres livsytringer og tilpasninger i nye sammenhænge. Der arbejdes</p>

også her med cellers bygning og funktion, men der sigtes mod en lidt dybere faglig forståelse - også i forbindelse med naturvidenskabelige teorier om livets opståen og udvikling.

Det er vigtigt, at eleverne får lejlighed til at iagttage og beskrive den levende natur samt foreslå og gennemføre undersøgelser. Det er også vigtigt, at eleverne får mulighed for at arbejde med modeller eller andre visualiseringer, når undervisningen omhandler forhold, der ikke umiddelbart kan erkendes.

Arbejdet omfatter også i denne fase eksempler på, hvorledes tilpasninger og samspil er resultat af en dynamisk udviklingsproces.

Undervisningen omfatter især

organismers forhold til føde, vand, ilt, lys, temperatur

tilpasninger i bygning, funktion og adfærd til forskellige levesteder og levevilkår

udvikling og ændring i økosystemer

fotosyntese, opbygger- og nedbryderfødekæder, stofkredsløb og energistrøm

dyre- og plantecellers bygning og funktion

principper for proteinsyntesen

livets opståen

artsdannelse, livets udvikling og den biologiske mangfoldighed i et naturområde

enkeltorganismer, sammenhænge og sammenligninger til andre naturområder

menneskets produktive og rekreative udnyttelse af naturområdet.

Miljø og sundhed

Menneskets udnyttelse af naturgrundlaget og de heraf følgende miljø- og sundhedsproblemer behandles i undervisningen på baggrund af biologisk viden og i tæt forbindelse med forskellige værdiforestillinger, interessemodsætninger og handlemuligheder.

I dette forløb får eleverne mulighed for at arbejde mere i dybden med forståelse af udvalgte fysiologiske processer og med vurderinger i forbindelse med undervisningens emner og problemstillinger.

Undervisningen omfatter især

	<p>aktuelle lokale og globale miljø- og sundhedsproblemer samt deres årsager og betydning</p> <p>interesses modsætninger i forbindelse med udnyttelse af naturressourcer</p> <p>forskellige erhvervs udnyttelse af naturen set i forhold til en bæredygtig udvikling</p> <p>sammenhænge mellem kroppens funktioner og livsstil og levevilkår</p> <p>opbygning, nedbrydning og anvendelse af fedtstoffer, kulhydrater og proteiner i kroppen på et elementært, molekylært niveau</p> <p>udvalgte forebyggelses- og helbredelsesmetoder</p> <p>forskellige natursyn.</p> <p>Biologiens anvendelse</p> <p>Eleverne arbejder med eksempler på forskellige bioteknologier og deres betydning for natur, miljø og mennesker. Der fokuseres på det biologiske grundlag for produktionen i forskellige erhverv.</p> <p>Eleverne arbejder i dette forløb i højere grad med at anvende og vurdere viden i forhold til etiske og samfundsmæssige spørgsmål - samt med at tage stilling og formidle stoffet.</p> <p>Undervisningen omfatter især</p> <p>produktion ved hjælp af enzymer og forædlede organismer</p> <p>produktion ved hjælp af gensplejsede organismer</p> <p>udvalgsavl og genteknologi i plante- og dyreproduktion</p> <p>muligheder for at ændre på menneskers - fødte såvel som ufødtes - arveanlæg i både krops- og kønsceller</p> <p>eksempler på de moderne bioteknologiske anvendelse på mennesker med vægt på visioner og begrænsninger samt etiske problemer</p> <p>brugen af dna-analyser og kortlægning af menneskers arveanlæg</p> <p>biologiske modeller og deres forklaringsværdi i forhold til de systemer, de beskriver.</p> <p>Arbejds måder og tankegange</p> <p>Eleverne arbejder med planlægning, gennemførelse, vurdering og formidling af undersøgelser/eksperimenter og resultater i forbindelse med indholdet fra de</p>
--	---

	<p>centrale kundskabsområder. Der lægges i højere grad vægt på vurdering i dette forløb.</p> <p>Elevernes kreativitet og samspillet mellem teori og praksis er centralt.</p> <p>Eleverne skal arbejde med at</p> <p>iagttage og beskrive den levende natur samt formulere enkle, konkrete biologiske problemstillinger</p> <p>foreslå og gennemføre undersøgelser og eksperimenter, der kan understøtte eller afkræfte deres formodninger</p> <p>vælge og anvende laboratorie- og feltudstyr</p> <p>planlægge og gennemføre feltbiologiske undersøgelser i lokalområdet eller på længere ekskursioner</p> <p>vurdere problemer inden for fx miljø, sundhed, bioteknologi og naturforvaltning</p> <p>skelne mellem faktuelle spørgsmål og holdningsspørgsmål</p> <p>vurdere biologifagligt indhold i forhold til forskellige værdiforestillinger, interesseudsætninger og handlemuligheder</p> <p>bearbejde og formidle naturoplevelser, tanker om miljøproblemer eller bioteknologiske visioner på forskellige måder, eventuelt i tværfagligt samarbejde.</p>
<p>Slutmål efter 9. klassetrin</p>	<p>De levende organismer og deres omgivende natur</p> <p>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at</p> <p>anvende viden om udvalgte organismer og deres livsytringer i nye sammenhænge</p> <p>kende til forskellige celletyper og deres funktion, herunder nerve- og muskelceller</p> <p>forklare forskellen mellem dyre- og planteceller</p> <p>forklare sammenhængen mellem forskellige arters tilpasning i bygning, funktion og adfærd i forhold til forskellige typer af levesteder og livsbetingelser</p> <p>forklare begrebet økosystem og kende til energistrømme samt udvalgte</p>

	<p>stofkredsløb i forskellige økosystemer</p> <p>gøre rede for udvalgte græsnings- og nedbryderfødekæder</p> <p>forklare årsager og virkninger for naturlige og menneskeskabte ændringer i økosystemer og deres betydning for den biologiske mangfoldighed</p> <p>forklare principperne i proteinsyntesen</p> <p>redegøre for naturvidenskabelige forklaringer på livets opståen og udvikling</p> <p>kende nogle vigtige trin af livets udvikling.</p> <p>Miljø og sundhed</p> <p>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at</p> <p>forklare på elementært molekylært niveau opbygning, nedbrydning og anvendelse af fedtstoffer, kulhydrater og proteiner i kroppen</p> <p>forklare væsentlige træk ved kroppens energiomsætning</p> <p>give eksempler på den biologiske baggrund for udvalgte forebyggelses- og helbredsmetoder</p> <p>give eksempler på, hvordan livsstil og levevilkår påvirker menneskets sundhed</p> <p>vurdere menneskers anvendelse af naturgrundlaget i perspektivet for bæredygtig udvikling</p> <p>forklare årsager, betydning og foranstaltninger i forbindelse med miljø- og sundhedsproblemer.</p> <p>Biologiens anvendelse</p> <p><i>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at</i></p>
--	--

vurdere konsekvenser for dyr, planter og natur ved udvalgte produktionsformer

give eksempler på anvendelse af mikroorganismer

vurdere fordele og risici ved anvendelse af moderne bioteknologi.

Arbejdsmåder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

formulere relevante spørgsmål samt vælge relevante undersøgelsesmetoder og udstyr

indsamle og formidle relevante data

give forslag til, hvordan spørgsmål om natur og miljø kan undersøges

give forslag til biologiske eksperimenter og systematiske undersøgelser i forbindelse med spørgsmål om natur og miljø

analysere interesseudsættninger og forskellige holdninger i forbindelse med sundhedsforhold og udnyttelse af naturressourcer

forholde sig til aktuelle løsnings- og handlingsforslag vedrørende miljø- og sundhedsproblemer.

Undervisningsplan for Dansk

Formål

Eleverne skal i faget dansk fremme deres oplevelse og forståelse af litteratur og andre æstetiske tekster, fagtekster, sprog og kommunikation som kilder til udvikling af personlig og kulturel identitet. Faget skal fremme elevernes indlevelsesevne og deres æstetiske, etiske og historiske forståelse.

Stk. 2. Eleverne skal i faget dansk styrke deres beherskelse af sproget og fremme deres lyst til at bruge sproget personligt og alsidigt i samspil med andre. Eleverne skal udvikle en åben og analytisk indstilling til samtidens og andre perioders og kulturers udtryksformer. Eleverne skal i faget dansk udvikle deres udtryks- og læseglæde og kvalificere deres indlevelse og indsigt i litteratur og andre æstetiske tekster, fagtekster, sprog og kommunikation.

Stk. 3. Eleverne skal i faget dansk have adgang til de skandinaviske sprog og det nordiske kulturfællesskab.

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 2. klasse Efter Junglen	Efter 4. klasse Efter Timeland	Efter 6. klasse Efter Goplerne	Efter 9. klasse Efter Ballonerne
Læsning	Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge.	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden.	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge.	Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer.	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer.	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer.	Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation.
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.	Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.	Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster

Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagssituationer.	Eleven kan følge regler for kommunikation i overskuelige formelle og sociale situationer.	Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer.	Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.
----------------------	--	---	--	---

Udviklingen i undervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan kortfattet beskrives som følger:

Indskolingen (Junglen og Timeland - 0 til 4. klasse)

Urskoven har deres danskundervisningen tilrettelagt som en vekselvirkning mellem fælles undervisning og individuel træning af færdigheder. I de fælles gennemgange lægges der vægt på at introducere arbejdsgange. Arbejdsvaner, værktøjer og fagets discipliner introduceres, så eleverne efterhånden kan arbejde selvstændigt efter en handleplan .

Junglen

Der arbejdes både med kompetenceområderne fra 0.kl.: Sprog, kreative og musiske udtryksformer, krop og bevægelse, engagement og fællesskab. Og kompetenceområderne efter 2. klassetrin: Læsning, fremstilling, fortolkning og kommunikation, med fokus på 1. fase af færdigheds- og vidensmålene. Undervisningen tager udgangspunkt i de enkelte elevers forudsætninger. Der arbejdes både selvstændigt i arbejdsbøger, på fagportaler og fælles i klassen.

Undervisningen er tilrettelagt både som fælles forløb og individuel træning. Der er timer, hvor eleverne er opdelt efter klassetrin.

Timeland

Undervisning er tilrettelagt som en vekselvirkning mellem fælles undervisning og individuel træning af færdigheder. For at træne danskfaget kompetenceområder; *Læsning, fremstilling, fortolkning og kommunikation* bruges læsebogssystemet Læsefidusen. Undervisning er differentieret, da det faglige niveau spænder over flere klassetrin. Det tilstræbes, at møde den enkelte elev på det niveau han/hun er og derfra bygge stilladset, der gør eleven i stand til at løse en opgave og nå et mål, som eleven ikke tidligere har været i stand til uden støtte. Der arbejdes med fremstillingsform og fremlæggelse, der gør eleverne i stand til formidle foran en gruppe.

Der arbejdes med Gyldendals fagportal i dansk, hvor forløbene tager udgangspunkt i en legende tilgange til læring, hvor eleverne udtrykker sig og er selvproducerende. Elevernes læring understøttes af lyd, film og billeder, der skærper interessen og giver et levende læringsunivers.

Der arbejdes med følgende delområder; Stavning, læsning, afkodning, grammatik, fremlæggelse og skriftlig fremstilling. Undervisning er individuel og tilpasses den enkelte elevs niveau. Der arbejdes med Sikker Stavning, Sabelkatten, Du ka' og materiale hentet på diverse læringsportaler.

Mellemtrinet (Goplerne 4 til 7. klasse)

Goplerne har et udvidet fokus på selvstændigt individuelt arbejde, hvor elevens medbestemmelse og medansvar for egen læring er i højsædet. Eleverne er derfor selv med til, sammen med en lærer, at tilrettelægge eget individuelt ugeskema (kvartalsvis).

I løbet af Gopler-tiden automatiseres danskfagets værktøjer, der læsetrænes og skrivetrænes under vejledning af læreren. Der arbejdes med følgende delområder: Grammatik, kommunikation, læsning, mundtligt og skriftligt genrekendskab, håndskrift, retstavning, skøn- og faglitteratur, fremlæggelse og dramatiske virkemidler, samarbejde og kreative arbejdsmetoder.

Tematiske og tværfaglige emner, kurser og holdundervisning tilbydes til inspiration og træning inden for de enkelte danskdiscipliner.

Enkelte elever, med behov for ekstra indsats, tilbydes fortsat delvis individuel undervisning, for at sætte fokus på specifikke områder af faget. Denne mulighed har til hensigt at udvikle og igangsætte processer der kan afhjælpe elevens faglige vanskeligheder.

Udskolingen (Boblerne og Ballonerne 8 til 9. klasse)

Boblerne arbejder målrettet mod at følge undervisningen på Ballonholdet det efterfølgende år. Der er stadig plads til at træne individuelt.

Ballonerne har undervisningen tilrettelagt ud fra en årsplan mod slutmålene og den afsluttende afgangsprøve.

Undervisningsplan

<p>Junglen (0 – 1. klasse)</p> <p>Læsning:</p> <p>Fremstilling:</p> <p>Fortolkning:</p>	<p>I junglen lægges der i starten vægt på at eleverne får kendskab til de 3 alfabeter (navn, fonem, grafem).</p> <p>Herefter arbejdes der med at sætte bogstavernes lyde samme til små ord.</p> <p>De introduceres fra start til metoden opdagende skrivning, der er en vej ind i læsningen. Sideløbende arbejdes der med afkodning i opdelt opgaver og senere i læsebøger. I de første år er læsningen koncentreret om korte lydrette ord, indtil der opnås større sikkerhed. Læsningen bygges gradvist op og når barnet er klar introduceres de til læsebøger. De introduceres tidligt til læsebogen, først læser de større elever højt for de mindste i deres læsebog og når eleven er klar, læses der selvstændigt i egen bog. Eleverne læser på skift med en voksen. Fra første klasse, læser eleverne i fællesskab litteratur, der reflekterer deres egen hverdag og er letlæselig. Vi arbejder fælles med læsesystemet “kom og læs 0.kl” og selvstændigt i “du ká læse og forstå 1 og 2” her ud over trænes der selvstændigt online på portalen på www.denforstelæsning.dk</p> <p>Bogstavernes form introduceres fælles. Der arbejdes med form og skriveretning i arbejdsbøgerne “kom og læs 0.kl”, “Snart i skole” og ”Lydmuren” 1 og 2. Der trænes også form og skriveretning på denforstelæsning.dk</p> <p>I metoden opdagende skrivning trænes skriveretning, form og sætningskonstruktion. Der skrives egen tekst til eget billede. Til en start er det enkelte bogstavers lyde der skrives og senere hele sætninger. Eleverne fortæller og viser klassen, hvad de har tegnet og læser deres tekst højt. Det hænges op og der vises det til mor og far. Dette foregår kontinuerlig gennem tiden i Junglen. Det er et fælles tema de skal vælge at skrive ud fra, eksempelvis “Vores tur til åen” som intro til forløbet laves der fælles mindmap over turen på tavlen. Eleverne har adgang til og bruger Chromebook/computer.</p> <p>Eleverne arbejder med billedkort der kan sammensættes forskelligt. De fortæller historien og udfordres ved at skulle ændre rækkefølgen af billederne og dermed fortællingen.</p> <p>Der læses daglig højt af tekster fra forskellige genre. Vi ser forsiden af bogen og taler om hvad den mon kan handle om. Er der billeder vises de løbende enten rundt i klassen eller på skærmen ved tavlen. Der tales om, hvad den handler om og hvem der er med. Det medfører</p>
---	--

Kommunikation:	<p>som regel eksempler fra eleverne om tilsvarende oplevelser. Dem tales der om og flere byder ind.</p> <p>Herudover arbejder vi med højtlesning, lydbøger og litteraturforløb hentet i/på tilgængelige bogsystemer og portaler. pt Gyldendal og alinea. Her arbejdes der med alt fra genfortælling, dukketeater, sang, tegning, plakater og teater.</p> <p>Vi har morgenrunde hver dag, her kan eleverne hvis de har lyst, fortælle hvad de har oplevet. Her trænes de i turtagning og i at lytte når andre taler. Samtale i klassen og det at stille sig op og fortælle/fremlægge trænes kontinuerligt.</p> <p>Vi arbejder med ordforråd og ordkort, hvor eleven kun med kroppen skal vise, hvad der er på kortet. De andre skal gætte ordet. Vi voksne laver nogle gange rollespil til at visualisere forklaringer til eleverne. Her trænes eleverne i at aflæse kropssprog og toneleje. I den daglige dialog med det enkelte barn hjælper vi dem med at kommunikere hensigtsmæssigt i forhold til det de gerne vil opnå. Her træner vi sproglig bevidsthed.</p> <p>De trænes herudover i at tale i større forsamlinger på vores morgenmøde eller til vores skolemøde, hvor de trænes i at kunne informere, forklare og argumentere.</p>
-----------------------	---

<p>Timeland (2 – 3. klasse)</p>	<p>Kompetencemålene gælder for hhv. 2. klassetrin og 4. klassetrin, hvor det er relevant. Eleverne går oftest i Timeland til og med 3. klassetrin, så en del af kompetencemålene for 4. klassetrin ses først hos Goplerne. Enkelte elever tager det 4. klassetrin i Timeland.</p> <p>Eleverne har viden om teksters sværhedsgrad og kender eget niveau.</p> <p>Eleverne har viden om stavemåde og betydning af ord i tekster til klassetrinnet.</p> <p>Eleverne har viden om måder til at skabe forforståelse. Dette gøres ved at tale om overskrifter og illustrationer</p> <p>Eleverne kan identificere ukendte ord i tekst og tale. Der tales i klassen om ord der er svære og de bruges i kontekster, så eleverne forstår dem.</p> <p>Eleverne kan gengive hovedindholdet af tekster til klassetrinnet. Vi arbejder med genfortælling, læs og forstå og fremlæggelse af tekster.</p> <p>Eleverne har viden om enkle refleksionsspørgsmål. I undervisningen drages der parallel til egne oplevelse og viden om emner.</p> <p>Eleverne har viden om ordklasser og regler for bøjning af ord. Vi arbejder fra starten med ordklasserne; Navneord, udsagnsord og tillægsord. Både grammatisk, i fortælling og i skriveprocesser</p> <p>Eleverne har viden om læseforståelsesstrategier</p> <p>Eleverne kan samtale om teksters budskaber.</p> <p>Materiale der benyttet:</p> <p>Læsebogssystemet, Læsefidusen</p>
<p>Læsning</p> <p>Fremstilling</p>	<p>Gyldendal; Skriv og læs</p> <p>Diverse letlæsningsbøger</p> <p>Alineas dansk portal</p> <p>Eleverne kan skrive små og store bogstaver i håndskrift og på tastatur.</p> <p>Eleverne kan skrive en sammenhængende tekst på computer og indsætte billeder, ændre i tekstens udseende og størrelse.</p> <p>Eleverne kender til en tekst og opbygning; start, midte og slutning.</p> <p>Eleverne kender til genretrek i tekster. Eventyr, fabler, folkeviser, fantasy.</p>

Fortolkning	<p>Eleverne kan præsentere et produkt foran klassen. Det kan være en gengivelse af læst stof eller fremlæggelse af en produktion.</p> <p>De ældre elever kan sætte tegn; punktum, komma, udråbstegn.</p> <p>Elevernes skrivning er meget lystbetonet. Der undervises ud fra fagmålene, men ofte øver eleverne sig under for læringsrummet i at skrive sammenhængende tekster.</p> <p>Materialer der benyttes:</p> <p>Gyldendal; Skriv og læs</p> <p>Skrivehæfter og god fantasi</p> <p>Alinea dansk portal</p> <p>Diverse skriveopgaver fra forskellige fagportaler: Ann-Berit Læs og lær, Opgaveskyen, Dansktip.</p> <p>Sikker stavning</p> <p>Eleverne kan lege med sprog, billeder og fortælling</p> <p>Eleverne kan få øje på sproglige træk</p> <p>Eleverne kan deltage i enkel fortolkning af en tekst. Udpege handlingsbro, hoved - og bipersoner, bestemme tid, tema og budskab</p> <p>Eleverne kan sætte teksters tema i relation til eget og andres liv</p> <p>Eleverne har viden om enkle forfatterskaber; vi har arbejdet med Kim Fupz Aakeson, Bjarne Reuter, Katrine Marie Guldager og H.C. Andersen</p> <p>Materialer der benyttes:</p> <p>Læsefidusen</p> <p>Alinea dansk portal</p> <p>Højtlesningsbøger</p>
Kommunikation	<p>Eleverne trænes i at lytte og tale. Vente på tur.</p> <p>Eleverne kan deltage i rollespil og rollelege. Ofte er der rollespil i haven med de ældre elever.</p>

Eleverne har viden om hvordan vi bruges sproget - det verbale og det nonverbale. Det øves gennem små rollespil, samarbejdslege og sportsaktiviteter.

Eleverne har viden om at vi bruger sprog afstemt kontekster.

Eleverne kan lytte aktivt til hinanden og stille spørgsmål.

Eleverne øves i bevidstgørelse om kropssprog og grænser gennem tale om kropssprog

Eleverne ved at der er forskel på det talte - og det skrevne sprog

<p>Goplerne (4 – 7. klasse)</p>	<p>Læsning:</p> <p>Der arbejdes målrettet med elevernes læseforståelse, ordforråd og videre automatisering. Undervisningen indeholder et bredt udvalg af nyere og ældre skøn- og faglitterære tekster, herunder svenske og norske tekster, af stigende omfang og sværhedsgrad, afpasset læseformålet.</p> <p>Eleverne arbejder med læsningen på varierende måder, både individuelt, parvis og i grupper. Der øves også højtlesning.</p> <p>Under læsningen, anvendes og trænes forskellige læsestrategier for at øge elevernes forståelse af det læste/komme i dybden med teksterne, med sigte på at eleverne opnår bevidsthed om hvordan de selv anvender strategierne.</p> <p>Følgende læsestrategier anvendes:</p> <p>Skimming, hurtiglæsning, normallæsning, nærlæsning.</p> <p>Portaler der benyttes:</p> <p>e-reolen</p> <p>Gyldendal dansk 3-6 (bibliotek/Værklæsning)</p> <p>Skriftlig Fremstilling:</p> <p>Der lægges fokus på den gode, spændende fortælling, med primært afsæt i procesorienteret skrivning.</p> <p>Her opbygger eleverne deres evne til at forbedre og variere deres skriftsprog, samtidig med at de får forståelse for at det at skrive en tekst er en dynamisk proces, hvor omskrivning og feedback er en naturlig del af arbejdet med egen tekst.</p> <p>Eleverne skifter mellem at skrive i hånden eller i Google Docs, og skal i sidstnævnte opnå færdighederne: Skrifttype, skriftstørrelse og automatisk orddeling ved linjeskift, samt inddeling i afsnit. I begge tilfælde trænes også tegnsætning.</p> <p>Selve skrivearbejdet tager afsæt i elevernes egne oplevelser, erfaringer, fantasi og viden, sideløbende med at der arbejdes med genrerne: Essay, brev, erindring, klumme og novelle.</p>
--	--

	<p>I genre-skrivningen lærer eleverne at skelne mellem den refererende, beskrivende, berettende, kommenterende og argumenterende tekst.</p> <p>Eleverne trænes også i at opnå bevidsthed om forskellene på en fiktiv og en ikke-fiktiv genre.</p> <p>Grammatik og retstavning trænes fortsat i diverse materialer/bøger.</p> <p>Materialer/portaler der benyttes er:</p> <p>Dansk 3-6 Gyldendals fagportaler (træning)</p> <p>Skrivevejen 4 - 7 (Alinea)</p> <p>Stavevejen 3 - 5 (Alinea)</p> <p>Sabelkatten (Forlaget Jela)</p> <p>Skriv varieret- Procesorienteret skrivning til mellemtrinnet (Gyldendal)</p> <p>Fortolkning</p> <p>Eleverne arbejder med tekstanalyse og præsenteres for forskellige analysemodeller afpasset den pågældende tekst og fokusområdet. (https://dansksiderne.dk/index.php?id=5698#) .</p> <p>Eleverne skal derudover:</p> <p>Kende til litteraturens foranderlighed gennem tiderne og til, at litteraturen afspejler den tid, den er blevet til i.</p> <p>Finde udtryk for værdier både i andres udsagn og i tekster og andre udtryksformer fra forskellige tider.</p> <p>Forholde sig til tekster samt andre udtryksformer ud fra umiddelbar oplevelse og begyndende analytisk forståelse i samspil med andre.</p> <p>Kende forskellige genrer inden for fiktion og ikke-fiktion.</p> <p>Tale med om genrer, hovedindhold, tid, sted, handling, komposition, fortælleforhold, fremstillingsform og temaer i tekster og andre udtryksformer i samspil med andre.</p> <p>Kommunikation</p> <p>Eleverne opnår færdigheder i at:</p> <p>Give udtryk for egne meninger om tekster og billeder (personlige</p>
--	---

	<p>synspunkter)</p> <p>Bruge talesproget forståeligt og klart i samtale, samarbejde, diskussion og fremførelse. Der arbejdes med at turde stå frem for en forsamling (hold).</p> <p>Udtrykke sig mundtligt i genrer som referat, kommentar, begyndende argumentation, debat, information, fortælling, oplæsning, interview, forespørgsel og drama og oplyse om fagligt stof.</p> <p>Udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i sammenhængende mundtlig form.</p> <p>Bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel bl.a. gennem rollespil.</p> <p>Lytte aktivt til bl.a. eventyr, sagn og myter, sange og salmer samt stille reflekterende spørgsmål.</p> <p>Fungere som mødeleder i en lille forsamling (morgenmøder på skolen)</p> <p>Deltagelse i skolemøder og retsmøder på skolen, hvor eleverne trænes i verbal kommunikation, løsningsorienterede dialoger og konflikthåndtering.</p> <p>Udtrykke viden om samspillet mellem sprog, genre, indhold og situation.</p> <p>Vise indsigt i sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i deres egne og andres tekster.</p> <p>Kende brugen af sproglige virkemidler.</p>
<p>Boblerne og Ballonerne</p> <p>8. og 9. Klasse</p> <p>Indledning:</p>	<p>I Bobler- og Ballonperioden er det tid til faglig fordybelse, og afpudsning af de faglige kundskaber som man tidligere har erhvervet sig. Der arbejdes derudover med at forene danskfaget med historie og samfundskundskab, således at at man opnår viden til at skabe egne</p>

	<p>holdninger og refleksionskompetence.</p> <p>I Bobler- og Ballonperioden arbejdes der målrettet mod at forberede eleverne på folkeskolens afgangsprøve.</p>
Boblerne (8. klasse)	<p>Læsning:</p> <p>Der læses en række fiktion- og ikke fiktionstekster fra forskellige litteraturhistoriske perioder, fra middelalderen op til nutiden, af historiske og moderne forfattere, samt andre skribenter. Den sproglig opmærksomhed øves. Der øves i at læse på, mellem, og bag linjerne.</p> <p>Oplæsning trænes. f.eks. Intonation, tempo og udtale. Udvidet begrebsdannelse øves. Analyse, dialog og refleksion. Eleverne øves i at vurdere og tage stilling, til de udvalgte tekster. Tekstanalyse øves ved brug af analysemodeller fra f.eks. Hjælp til analyse og skrivning i danskundervisningen og opslagsværk over alle de vigtigste fagbegreber.</p> <p>Perspektivering og intertekstualitet øves ved sammenligning af forskellige tekster.</p> <p>Genrekendskab øves. Hvilke virkemidler anvendes i forskellige typer tekster.</p> <p>Der øves i læsestrategier – i forhold til forskellige genrer og mål med læsningen.</p> <p>Elevernes læsehastighed forbedres ved læsetræning.</p>
	<p>Fremstilling:</p> <p>Genrekendskab øves. Hvilke virkemidler der anvendes i forskellige typer tekster, både fiktion- og ikke fiktion.</p> <p>Eleverne øves i at skrive i forskellige genrer som; novelle, essay, klumme, reportage</p> <p>Begynde at øve faste rammer for skriftlig fremstilling. Prøve at følge en opgaveformulering med fokus på sproglige virkemidler, og på layout.</p> <p>Der fokuseres på skriftsprog ift. talesprog. Opbygning af en tekst (komposition). Varierede sætninger og ordanvendelse.</p> <p>Der øves i udvidet tegnsætning (punktum, komma, udråbstegn, spørgsmålstegn, citationstegn m.v.)</p> <p>Diktatet, retskrivning og ordklasser øves, f.eks. ved brug af Gyldendal webprøver.</p> <p>Hjælp til analyse og skrivning i danskundervisningen og opslagsværk over alle de vigtigste fagbegreber.</p>

	<p>Fortolkning:</p> <p>Samtlige tekster i pensum skal fortolkes helt eller delvist efter udvalgte analysemodeller. For hver enkelt tekst udvælges et fokus, som der arbejdes med fx sproget i en novelle, farvevalget på et maleri, kompositionen på et pressefoto.</p> <p>Litteraturpensum i overbygningen består af en bredt repræsenteret udvalg af de obligatoriske kanonforfattere, samt et udvalg af nyere forfattere og kunstnere.</p> <p>På hver årgang vises der udvalgte film, kortfilm og kunstbilleder der passer tematisk ind i litterære forløb.</p> <p>Tekstanalyse. Brug af analysemodeller fra f.eks. Hjælp til analyse og skrivning i danskundervisningen og opslagsværk over alle de vigtigste fagbegreber.</p>
	<p>Kommunikation:</p> <p>Bruge sproget som middel til konfliktløsning, overtalelse, underholdning, begyndende argumentation, formidling af viden og have viden om sprogets poetiske funktion.</p> <p>Udtrykke viden om samspillet mellem sprog, genre, indhold og situation.</p> <p>Anvende layout og billeder i egne tekster, så det fremmer tekstens kommunikation.</p> <p>Der øves i det talte sprog, ved samtale og fremlæggelser.</p> <p>Hjælp til analyse og skrivning i danskundervisningen og opslagsværk over alle de vigtigste fagbegreber.</p>
<p>Ballonerne (9. klasse)</p>	<p>Læsning:</p> <p>Forsat læsning af en række fiktion- og ikke fiktionstekster fra forskellige litteraturhistoriske perioder, fra middelalderen op til nutiden, af historiske og moderne forfattere, samt andre skribenter. Den sproglig opmærksomhed intensiveres. Der øves i at læse på, mellem, og bag linjerne.</p> <p>Udvidet begrebsdannelse intensiveres. Analyse, dialog og refleksion. Eleverne øves i at vurdere og tage stilling, til de udvalgte tekster. Perspektivering og intertekstualitet øves ved sammenligning af forskellige tekster.</p> <p>Genrekendskab repeteres, f.eks. hvilke virkemidler der anvendes i forskellige typer tekster.</p> <p>Der øves i læsestrategier – i forhold til forskellige genrer og mål med læsningen.</p> <p>Elevernes læsehastighed forbedres ved læsetræning, med henblik på at kunne bestå folkeskolens afgangsprøve i læsning.</p>

	<p>Der afvikles to runder i løbet af året hvor den mundtlige prøveform afprøves.</p>
	<p>Fremstilling:</p> <p>Genrekendskab repeteres. Hvilke virkemidler der anvendes i forskellige typer tekster, både fiktion- og ikke fiktion.</p> <p>Eleverne træner i at skrive i forskellige genre indenfor både; fiktion- og ikke fiktion såsom, novelle, essay, klumme, reportage.</p> <p>Begynde at øve faste rammer for skriftlig fremstilling. Prøve at følge en opgaveformulering med fokus på sproglige virkemidler, og på layout.</p> <p>Der fokuseres på skriftsprog ift. talesprog. Opbygning af en tekst (komposition). Varierede sætninger og ordanvendelse.</p> <p>Grammatik trænes med henblik på at tegnsætning (punktum, komma, udråbstegn, spørgsmålstegn, citationstegn m.v.) automatiseres. Diktatet/retskrivning øves ved brug af f.eks. Gyldendal.webprøver. Dette med henblik på afgangsprøven i retskrivning.</p> <p>Hjælp til analyse og skrivning i danskundervisningen og opslagsværk over alle de vigtigste fagbegreber.</p>
	<p>Fortolkning:</p> <p>Litteraturpensum i overbygningen består af en bredt repræsenteret udvalg af de obligatoriske kanonforfattere, samt et udvalg af nyere forfattere og kunstnere.</p> <p>Samtlige tekster i pensum skal fortolkes helt eller delvist efter udvalgte analysemodeller. For hver enkelt tekst udvælges et fokus, som der arbejdes med fx sproget i en novelle, farvevalget på et maleri, kompositionen på et pressefoto.</p> <p>På hver årgang vises der udvalgte film, kortfilm og kunstbilleder der passer tematisk ind i litterære forløb.</p> <p>Der arbejdes med ovenstående, ved hjælp analysemodeller fra f.eks Hjælp til analyse og skrivning i danskundervisningen og opslagsværk over alle de vigtigste fagbegreber.</p>
Anvendte materiale p.t.	<p>Min Ottende- og Niende danskbog - Forlaget Delta Dansk 7 - 10 klasse - https://dansk.gyldendal.dk/ Ind i dansk - analyse og skriveværktøjer - https://indidansk.dk/ Diverse tekster og billeder fra trykte- og elektroniske medier.</p>

Undervisningsplan for Engelsk

Formål

Eleverne skal i faget engelsk udvikle sproglige, tekstmæssige og interkulturelle kompetencer, således at de kan anvende engelsk nationalt og globalt i deres aktuelle og fremtidige liv. Eleverne skal udvikle deres nysgerrighed og bevidsthed om engelsk sprog og kunne vælge egnede sproglærings- og kommunikationsstrategier som grundlag for fremmedsprogsindlæringen.

Stk. 2. Eleverne skal, ved at anvende varierede arbejdsmetoder, it og medier, tværfagligt samarbejde og internationale kontakter, opnå oplevelse, fordybelse og virkelyst. Herved skal eleverne bevare lysten til at beskæftige sig med sprog og kulturer til fremme af deres alsidige udvikling.

Stk. 3. Eleverne skal arbejde med emner der belyser, hvordan mennesker tænker og lever i den engelsksprogede verden, så de bliver fortrolige med egen kultur i samspil med andre kulturer. Herigennem får eleverne mulighed for at udvikle deres forståelse for mennesker med forskellig kulturel baggrund og kan forberede sig til et liv i et globalt samfund.

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 3/4. klasse Efter Urskoven	Efter 7. klasse Efter Goplerne	Efter 9. klasse Efter Ballonerne
Mundtlig kommunikation	Eleven kan deltage i korte og enkle samtaler om konkrete hverdagsemner på engelsk.	Eleven kan deltage i kortere samtaler og give korte, sammenhængende fremstillinger af almindelige situationer og emner på engelsk.	Eleven kan deltage i længere, spontane samtaler og argumentere for egne synspunkter på engelsk
Skriftlig kommunikation	Eleven kan forstå og skrive hyppige ord og udtryk samt korte tekster om hverdagsemner på engelsk.	Eleven kan forstå og skrive kortere tekster i forskellige genrer på engelsk.	Eleven kan forstå og skrive længere, sammenhængende tekster med forskellige formål på engelsk.
Kultur og samfund	Eleven kan sammenligne børns hverdag i engelsksprogede lande med egen hverdag.	Eleven kan indgå i enkle kulturmøder ved brug af forskellige medier.	Eleven kan agere selvstændigt i internationale kulturmøder på baggrund af forståelse af kulturelle og samfundsmæssige forhold.

Udviklingen i undervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan kortfattet beskrives som følger:

Indskolingen (Junglen og Timeland 1. til 3. klasse)

Engelsk tilbydes som fag for alle elever fra 1. klasse. Sproget skal leges og læres gennem bevidst og aktiv brug af sproget. En af de vigtigste forudsætninger for at lære et nyt sprog er at turde prøve, er det der siges ikke helt rigtigt, skal det ses som tegn på et udviklingspunkt. Der skal derfor skabes et rum, der er trygt for alle, hvor det vigtigste er at turde springe ud i det engelske sprog.

Udgangspunktet for engelsk hos de helt små er, at det skal være skægt. Sproget skal leges ind. Vi arbejder derfor med korte tekster, sange, rim og remser, billeder, aktive opgaver i klasserummet. Afsættet er i det, der er genkendeligt for børnene. Vi arbejder med emner som; Family, me, clothes, food, the weather etc.

For de ældste i indskolingen arbejder vi stadig med de genkendelige emner, men der er større fokus på det talte sprog og sproglige sammenhænge.

Der er hele tiden fokus på den enkelte elevs progression. Der arbejdes i skiftende grupper, alt efter niveau og arbejds metode, så den enkeltes personlige udvikling og læringsstil tilgodeses.

Vi arbejder med Alineas fagportal hvor fokus er på det talte sprog. Skriftligt arbejdes der med bogsystemet Let's do it og skriftlige opgaver fundet på Sprogtip og Opgaveskyen.

Mellemtrinnet (Goplerne 4 til 7. klasse)

Fremmedsprog tysk/fransk Tysk/fransk introduceres i mellemtrinnet som holdundervisning.

Der arbejdes i begynderundervisningen som hold med gløseindlæring, enkle sproglige regler, udtale og indlæring af små dialoger.

Senere bliver undervisningen mere individuel og især i tysk inddrages skriftligt arbejde hurtigt. Der arbejdes med lærebogsmaterialer med tilhørende audiovisuelt materiale. Der undervises i små hold og lægges vægt på, at eleverne finder frem til arbejds metoder, de kan bruge i forbindelse med fremmedsprogsindlæring.

Udskolingen (Boblerne og Ballonerne 8 til 9. klasse)

I udskolingen arbejdes med udgangspunkt i tekster og problemstillinger ledende frem mod slutmålene for faget. I holdundervisningen lægges op til at der tilstræbes punktlighed, faglig fokusering, så der hele tiden bevidst arbejdes mod at højne eget sproglige niveau.

De Centrale kundskabs- og færdighedsområder for faget Engelsk beskriver slutmålet for undervisningen i faget. De centrale kundskabs- og færdighedsområder er:

Kommunikative færdigheder

Sprog og sprogbrug

Sprogtilegnelse

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningsplan

Junglen (1. klasse)	
Timeland (2 – 3. klasse)	
Mundtlig kommunikation	<p>Eleverne kan deltage i korte og enkle samtaler om konkrete hverdagsemner på engelsk</p> <p>Eleverne kan forstå mundtlig engelsk (tilpasset niveau) både i dialog og som monolog</p> <p>Eleverne støttes i at bruge enkle kommunikationsstrategier, så eleverne oplever succes med mundtlig sprogbrug</p> <p>Eleverne opbygger ordforråd, chunks og fraser.</p> <p>Elevernes lærer strategier til løsning af kommunikative problemer</p> <p>Eleverne kan stille og besvare enkle spørgsmål ved hjælp af faste fraser</p> <p>Eleverne kan kort fortælle om sig selv, familien, kæledyr og bopæl</p> <p>Eleverne kan forstå og anvende de hyppigste ord og fraser inden for genkendelige emner.</p> <p>Eleverne træner enkle gættestrategier</p> <p>Eleverne har et grundlæggende ordforråd for at kunne forstå og tale med om nære og genkendelige emner som familie og dagligdag, skole, kæledyr, fritid, ferier og højtider</p> <p>Eleverne kan indgå i et gruppearbejde og sammen med partnerne selvstændigt udføre en opgave eller en kommunikationsleg - primært 2 børn.</p> <p>Eleverne kan forstå og bruge almindelige hverdagsudtryk med henblik på at fremstille konkrete ønsker og behov</p>
Skriftlig kommunikation	<p>Undervisningen tilrettelægges, så eleverne får mulighed for at fastholde og udbygge deres sproglige nysgerrighed og opmærksomhed, så de tør bruge sproget skriftligt. Den første skrivning kan hjælpes med sætningsskabeloner, hvor eleverne indsætter enkelte ord, og det foregår i genrer, som eleverne kan forstå, som fx instruktion, rim og små fortællinger.</p>

<p>Kultur og samfund</p>	<p>Elevernes har viden om ordbilleder, der ligger tæt op ad dansk</p> <p>Eleven kan forstå og skrive hyppige ord og udtryk samt korte tekster om hverdagsemner på engelsk</p> <p>Eleverne skriver enkle ord, udtryk og sætninger inden for nære og genkendelige emner som familie og interesser.</p> <p>Til at hjælpe eleverne på vej i deres forståelse af børns hverdag i andre kulturer bruges film og kortere filmsekvenser.</p> <p>I undervisningen anvendes der multimodale og genkendelige genrer som billedbøger, rim, remser og mundtlige fortællinger.</p> <p>Eleven kan sammenligne børns hverdag i engelsksprogede lande med egen hverdag</p> <p>Eleverne kan finde ligheder mellem det engelske - og danske sprog</p> <p>Eleverne kender til eksempler på engelsksproget børnekultur, fortrinsvis sange, rim og remser, lege, danse, spil og fortællinger</p>
<p>Goplerne (4 – 7. klasse)</p>	<p>Engelskundervisningen på Næstved Fri Skole er præget af kreativitet. Læreren har engelsk som modersmål, og det betyder, at når en elev indgår i dialog på engelsk med denne er der tale om en autentisk læringssituation.</p> <p>Der er fokus på at motivere eleverne ved at gøre læringen underholdende og/eller meningsfuld. En tilgang til at det skal være sjovt og underholdende er stor brug af spil og lege (f.eks. Kategori lege med ord og bogstaver).</p> <p>En tilgang til at det skal være meningsfuldt er at dreje undervisningen mod dybere filosofiske eksistentielle emner i hverdags- og børnehøjde (f.eks. "skal vi have skoleuniformer, hvad er et godt liv"). En del af lærerens kognitive og bevidste strategi er at sætte sig i elevernes sted, finde sit indre barn frem og spørge sig selv, om hun selv ville synes dette var underholdende eller meningsfuldt i den alder.</p> <p>Alt arbejdet i goplergruppen er med meget lang elastik i forhold til elevernes ønsker og forskellige variationer i væremåde og tilgang til læring og med meget respekt for relationen og med stor medbestemmelse til eleverne. Eleverne bliver ikke irettesat meget i denne gruppe og der bliver ikke stillet mange specifikke faglige krav i goplergruppen, da fokus er på at lære at lytte til sit indre kompas og på</p>

	<p>at eleverne skal finde deres retning og vej, og det kan man kun blive guidet til, ikke beordret til. Alt undervisningen foregår på engelsk - læreren vil forklare ting på dansk for eleverne, hvis der er et specifikt behov.</p> <p>Gopler+ (7. klasse)</p> <p>Der er en ny relation mellem lærer og elev, som starter med en meget eksplicit forventningsafstemning. Denne forventningsafstemning bliver løbende justeret med det mål, at forventning og elevindsats skal matche. Med til forventningerne hører at indgå aktivt i undervisningssituationen med læreren som klasseleder, møde op med computer, lave lektier til tiden eller hvis man ikke kan nå det, at kommunikere hvorfor ikke samt lave ny aftale om aflevering, at være parat til at blive rettet når man laver sproglige fejl med henblik på at forbedre sine faglige kompetencer. I det hele taget øget meta-kommunikation og refleksion over egen læring og den læringssituation man indgår i, at sætte mål sammen med en klasseleder (læreren) med henblik på sin egen videreudvikling og på at blive bedre til at nå bredere livsmål - at man må yde en indsats for at dygtiggøre sig. I gopler+ gruppen er fokus på at opdage værdien i at lære af andres erfaring og at andres ledelse kan være meget tidsbesparende i forhold til at lære færdigheder. Dette bliver alt sammen gjort i respekt for og med udgangspunkt i den enkeltes situation - det er ikke målet at skabe en konkurrencekultur, men at udvikle ansvarlighed og respekt for andre og sig selv, det vil sige også for at udvikle sine egne evner. Alt det ovenstående bliver grundigt italesat med eleverne, så der er tale om en meget transparent proces. Kritik af skiftet i undervisningsstil m.m. (f.eks. at nu er der ikke lang elastik) bliver håndteret i respektfuld dialog mellem elev og lærer og kontaktlæreren støtter emotionelt op om eleverne. Der bliver lyttet til elevernes ønsker i høj grad, men med øget fokus på dialog om det faglige udbytte.</p> <p>N.B. Grundet den stærke relation bygget op i goplergruppen oplever læreren en stærk tillid og tiltro fra elevernes side til at opnå de faglige mål, som nu i høj grad er lærerbestemte. Dette også fordi de matcher elevernes mål om at blive bedre til engelsk grundet den nuværende kulturelle og historiske kontekst.</p> <p>Kommunikative færdigheder</p> <p><i>Eleverne skal arbejde med:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • lyttefærdighed, bl.a. med forskellige varianter af britisk og amerikansk engelsk
--	--

- samtalefærdighed i mange forskellige situationer, fx gennem dramatiseringer, rollespil, simulationer og andre par- og gruppeaktiviteter
- færdighed i at kunne give en sammenhængende mundtlig fremstilling, fx i form af korte redegørelser og referater
- at udtrage informationer fra forskellige typer af billedtekster, fx illustrationer, plakater, collager, tegneserier, video og andre elektroniske medier
- læsefærdighed ved brug af forskellige teksttyper inden for skønlitteratur og sagprosa, fx fortællinger, sangtekster, drama, annoncer, brochurer og opskrifter
- skrivefærdighed, så de kan formulere sig mere sammenhængende og give udtryk for fantasi og oplevelser, fx i form af breve, beskrivelser og meddelelser.

Sprog og sprogbrug

Elevernes nysgerrighed er udgangspunkt for arbejdet med sproglig opmærksomhed. Arbejdet med at udbygge ordforrådet inden for centrale områder er væsentligt. Særlig opmærksomhed rettes mod ord og vendinger, der ofte giver anledning til misforståelser. Der arbejdes med de områder inden for udtale, rytme, intonation, stavning og grammatik, som har størst betydning for, at kommunikationen lykkes. Desuden arbejdes der med forholdet mellem sprogets form og dets funktion fortrinsvis i integrerede sammenhænge.

Sprogtilenelse

Eleverne skal arbejde med:

- strategier, der fremmer mundtlig kommunikation, fx omskrivning ved hjælp af andre ord
- lyttestrategier
- læsestrategier, herunder skimming og skanning
- skriveprocessen og dens faser: førskrivning, nedskrivning, bearbejdning og anvendelse, fx ved hjælp af elektronisk tekstbehandling
- anvendelse af ordbøger og andre hjælpemidler.

Kultur- og samfundsforhold

Eleverne skal arbejde med kultur og levevilkår i engelsktalende lande. Hovedvægten lægges fortsat på Storbritannien og USA. Valg af emner udvides fra det nære og genkendelige til også at omfatte fx fritidsliv,

	<p>natur samt geografiske og historiske forhold i engelsktalende lande. De fleste af emnerne bør give mulighed for at drage sammenligninger til egne forhold.</p> <p>Forskellige teksttyper fra engelsksproget ungdomskultur inddrages, fx musik, blade, film og tv-serier. Der arbejdes med kortere skønlitterære tekster, som kan give eleverne en mere nuanceret forståelse af menneskelige relationer og kulturforhold.</p> <p>Eleverne bør få mulighed for at komme i kontakt med andre, hvor brugen af engelsk er en reel nødvendighed, fx gennem skolekontakt, elektronisk post, pennevenner eller møde med udlændinge i og uden for skolen.</p> <p><i>Eleverne skal kunne...</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● forstå sætninger og hyppigt forekommende udtryk inden for basale områder, fx vedr. personer, familie, indkøb og nære omgivelser ● kommunikere inden for enkle, rutineprægede situationer, som forudsætter en enkel og direkte udveksling af informationer vedr. kendte og rutinemæssige forhold ● beskrive egen baggrund, nære omgivelser og aktuelle behov i enkle vendinger ● forstå tilstrækkeligt for at kunne udføre almindelige handlinger i dagligdags situationer ● forstå hovedindholdet af lyd- og billedmedier om centrale emner og kunne fremføre disse i forskellige former for præsentationer ● referere i et enkelt sprog inden for kendte emner og stille spørgsmål og udveksle informationer og ideer inden disse.
<p>Boblerne (8. klasse)</p>	<p><i>Se Ballonerne vedr. kompetencemålene</i></p> <p>Relationen mellem lærer og i en mere "familiær" retning. Forstået på den måde, at nu har vi en fælles kontekst og vi bygger mening ind i læringen ud fra denne. Fokus er på at give endnu mere individuel feedback - eleverne vælger selv om de desuden også vil have feedback i form af en karakter. Forventningerne fra læreren er stadig som i gopler+gruppen, der opfordres til at øve, lave fejl, lære af dem, bruge læreren til at forbedre sit engelsk.</p>
<p>Ballonerne (9. klasse)</p>	<p>Fokus er på det faglige indhold og på dannelse i forhold til den bredere kulturelle kontekst og de store globale udfordringer. Læreren skubber f.eks. til dem i forhold til USA's globale politiske rolle som stormagt, på</p>

	<p>de store problemer i verden såsom klimaforandringer, på filosofiske spørgsmål som hvad er menneskets natur.</p> <p>Et andet aspekt er eksamensforberedelse med henblik på at opnå det bedst mulige resultat, at man skal være parat til at vise, hvad man har lært og tilfredsheden ved at nå i mål i forhold til de faglige standarder. At tage sig sammen, at bede om hjælp. Det er meget vigtigt for læreren, at afgangsprøven er en god oplevelse for eleverne.</p> <p>Kommunikative færdigheder</p> <p><i>Eleverne skal arbejde med:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● lyttefærdighed gennem mødet med engelsk brugt som modersmål i forskellige regionale og sociale varianter og som internationalt kommunikationsmiddel ● mundtlig sprogfærdighed, fx gennem referater, fremlæggelser og foredrag samt ved at tage del i samtaler, diskussioner og debatter, efterhånden også om mere abstrakte emner ● læsning og bearbejdning af forskellige typer af tekster såsom nyhedstekster, reklamer, noveller, digte, sangtekster mv. ● forskellige medier og informationskilder, fx databaser, tidsskrifter og leksika ● at skrive længere sammenhængende tekster, fx i form af redegørelser, fortællinger og debatindlæg, hvor indhold og stil søges afpasset efter læser og formål <p>Sprog og sprogbrug</p> <p>Eleverne udvikler deres sproglige bevidsthed for at kunne benytte sproget relevant i forhold til situationen, fx i overensstemmelse med gængse sociale omgangsformer i engelsktalende lande.</p> <p>Der arbejdes med forskelle på tale- og skriftsprog.</p> <p>I forbindelse med skrevne tekster arbejdes der med teksternes opbygning, sammenhæng og disponering.</p> <p>Arbejdet med et præcist og varieret ordforråd udvides i takt med de emner og situationer, som undervisningsindholdet kræver. Der arbejdes med de synonyme, faste vendinger og visse kulturbundne udtryk, der oftest giver anledning til misforståelser.</p> <p>Der arbejdes med centrale grammatiske områder, fx ordklasser, kongruens, ordstilling, verbernes former og funktioner, pronominer, retstavning og tegnsætning. Arbejdet med grammatik integreres så vidt muligt i såvel tekstarbejde som i mundtlig og skriftlig fremstilling.</p>
--	--

	<p>Sprogtilegnelse</p> <p>Eleverne styrker deres bevidsthed om, hvordan de tilegner sig engelsk. Dette sker bl.a. ved, at de opsøger og udnytter de muligheder, der er for at bruge engelsk i og uden for skolen. Elevernes erfaringer fra arbejdet med andre fremmedsprog inddrages.</p> <p>Eleverne skal arbejde med:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● strategier, der fremmer mundtlig kommunikation ● læse- og lyttestrategier i forbindelse med tekstarbejde og informationssøgning ● skriveprocessen og dens faser, fx ved hjælp af elektronisk tekstbehandling ● ordbøger, grammatiske oversigter og andre hjælpemidler. ● Udnyttelse af andre av-midler ● Udnyttelse af computerens muligheder ved informationssøgning og præsentationer. <p>Kultur- og samfundsforhold</p> <p>Eleverne udbygger deres viden om kultur- og samfundsforhold i engelsktalende lande. Sammenligninger med danske forhold indgår naturligt i dette arbejde.</p> <p>Emneområderne kan fx være: unges levevilkår, medier, skoleliv, fritidsliv, arbejdsliv, natur og miljø samt aktuelle problemstillinger.</p> <p>I arbejdet inddrages historiske og geografiske perspektiver for at belyse nutidige kultur- og samfundsforhold.</p> <p>Forskellige teksttyper fra engelsksproget ungdomskultur inddrages, fx tidsskrifter, musiktekster, film og tv.</p> <p>Der arbejdes med skønlitteratur, som kan give eleverne indsigt i levevilkår, værdier og normer i engelsktalende lande.</p> <p>Slutmål efter 9. klasse (3. forløb)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● forstå talt engelsk om kendte og ukendte emner fra dagligdagen ● deltage uforberedt i samtaler om kendte emner, samt redegøre for erfaringer, følelser, holdninger og viden i forbindelse med samtaler og debatter om almindeligt kendte emner ● fremlægge et forberedt stofområde selvstændigt ● læse, forstå og referere hovedindholdet af skrevne tekster i dagligdags sprog inden for mange forskellige genrer og inden for genkendelige emner og problemstillinger
--	---

	<ul style="list-style-type: none">● udtrage og anvende informationer fra forskellige medier og informationskilder inden for genkendelige emner og problemstillinger● udtrykke oplevelser, følelser og viden i en sammenhængende, skriftlig form● udtrykke sig hensigtsmæssigt inden for almindeligt forekommende sociale omgangsformer● udtrykke sig uformelt mundtligt og skriftligt● anvende en basisviden om gængse teksters opbygning● anvende et tilstrækkeligt og forholdsvis præcist ordforråd inden for gængse emneområder og problemstillinger● anvende synonymer eller omskrivninger, når ordforrådet ikke er tilstrækkeligt● anvende en grundlæggende viden om faste vendinger og kulturbundne udtryk● have en udtale, der ligner en sprog tone fra et af de store engelsktalende lande● anvende viden om centrale grammatiske områder, især ordklasser, ordstilling, verbernes former og funktioner, når fokus er på den sproglige form● anvende retstavning og tegnsætning så præcist, at meningen bliver tilstrækkelig tydelig● udnytte de muligheder, der er for at opsøge og bruge engelsk uden for skolen● anvende kommunikationsstrategier, først og fremmest at omskrive og bruge overbegreber, synonymer og lade kropssprog og mimik understøtte utilstrækkelig mundtlig kommunikation● abstrahere fra en udtale, der adskiller sig fra den vante● udnytte computerens muligheder i forbindelse med informationssøgning og kommunikation● anvende ordbøger, grammatiske oversigter● bruge stavekontrol hensigtsmæssigt● gennemføre en aktivitet individuelt og i par- og gruppearbejde● give eksempler på basisviden om værdier og normer i engelsktalende lande med baggrund i arbejdet med skønlitteratur, sagprosa, musikteks ter, blade, film, tv og internettet● perspektivere tekster til egen kultur og til forhold i engelsktalende lande inden for emner som skole, livsstil, forbrug, fritids- og arbejdsliv og aktuelle problemstillinger● benytte informationer fra engelsksprogede kilder● anvende engelsk som internationalt kommunikationsmiddel i mødet med udlændinge, på rejse og ved brug af e-mail.
--	--

Undervisningsplan for Fysik-Kemi

Formål

Eleverne skal i faget fysik/kemi udvikle naturfaglige kompetencer og dermed opnå indblik i, hvordan fysik og kemi – og forskning i fysik og kemi – i samspil med de øvrige naturfag bidrager til vores forståelse af verden. Eleverne skal i fysik/kemi tilegne sig færdigheder og viden om grundlæggende fysiske og kemiske forhold i natur og teknologi med vægt på forståelse af grundlæggende fysiske og kemiske begreber og sammenhænge samt vigtige anvendelser af fysik og kemi.

Stk. 2. Elevernes læring skal baseres på varierede arbejdsformer, som i vidt omfang bygger på deres egne iagttagelser og undersøgelser, blandt andet ved laboratorie og feltarbejde. Elevernes interesse og nysgerrighed over for fysik, kemi, naturvidenskab og teknologi skal udvikles, så de får lyst til at lære mere.

Stk. 3. Eleverne skal opnå erkendelse af, at naturvidenskab og teknologi er en del af vores kultur og verdensbillede. Elevernes ansvarlighed over for naturen og brugen af naturressourcer og teknologi skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til en bæredygtig udvikling og menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Kompetencemål

Kompetenceområde Efter 9. klassetrin Undersøgelse. Modellering Perspektivering. Kommunikation
Eleven kan kommunikere om naturfaglige forhold

Kompetenceområde	
Undersøgelse	Eleven kan designe, gennemføre og evaluere undersøgelser i fysik/kemi.
Modellering	Eleven kan anvende og vurdere modeller i fysik/kemi.
Perspektivering	Eleven kan perspektivere fysik/kemi til omverdenen og relatere indholdet i faget til udvikling af naturvidenskabelig erkendelse
Kommunikation	Eleven kan kommunikere om naturfaglige forhold med fysik/kemi

Udviklingen i undervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan kortfattet beskrives som følger:

Naturfagene geografi, biologi og fysik/kemi introduceres som fag allerede i indskolingsfasen, dels som en del af den faste undervisning, hvor eleverne gøres fortrolige med fagenes begreber og arbejdsmetoder, dels som tilvalg hvor eleverne har mulighed for at forfølge deres interesseområder. Vi har valgt ikke at kalde faget natur- og teknik som i den almindelige skole, da vi har erfaret, at eleverne er mere trygge ved at forholde sig til indholdet i naturfagene, når de allerede fra starten introduceres til de tre delområder.

Der arbejdes meget konkret med fagene:

i lokalområdet, med eksperimenter osv., så eleverne får konkrete fysiske oplevelser at knytte deres undren og faglige teorier på. Haven på Næstved fri økologisk havebiotop med lysthus, drivhus og flersædskitte.

Denne og skolens øvrige have og omgivelser inspirerer og tilgodeser, at skolens elever kan få konkrete oplevelser af biologisk art sammen med deres lærere. På mellemtrinnet tilbydes fagene i flere niveauer dels som målrettede værktøjsfag nomener kategorierne informationssøgning, opgaveskrivning, fremlæggelse. I tilrettelæggelsen skeles til slutmålene for fagene

I udskolingen arbejdes mod at skabe overblik inden for hvert af fagene. Der skrives rapporter i biologi og fysik/kemi

Undervisningsplan

Undervisningen i Fysik-Kemi bygger bl.a. på de kundskaber og færdigheder, som eleverne har erhvervet sig i natur/teknik.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er:

Stof og stofkredsløb Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes undersøgelser af grundstoffer og enkle kemiske forbindelser i forhold til deres egenskaber. I undervisningen kan eleverne undersøge reaktioner mellem stofferne og derved lære om kemiske bindinger. Ud fra princippet om stofbevarelse og stofomdannelse kan undervisningen tilrettelægges, så eleverne analyserer kemiske reaktioner, fx i dele af stofkredsløb.

Partikler, bølger og stråling Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes undersøgelser af lyd, lys og farver for at lære om bølgetyper og lyd- og lysfænomener. Gennem undersøgelser i undervisningen lærer eleverne om forskellige elektromagnetiske strålingstyper og deres placering i det elektromagnetiske spektrum, og de kan arbejde med at undersøge stråling fra atomets kerne og elektronsystem.

Energiomsætning Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes undersøgelser af forskellige energiformer og energiomsætning i naturen og i samfundet ud fra princippet om energibevarelse. I undervisningen kan eleverne undersøge fotosyntese, respiration og forbrænding. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne tager udgangspunkt i forskellige undersøgelser af og sammenhænge mellem

magnetisme og elektricitet. Undersøgelserne skal give eleverne mulighed for at lære om fossile og vedvarende energikilder og om forskellige former for energiforsyning samt transport og lagring af energi.

Jorden og Universet Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes undersøgelser af sammenhænge mellem kraft, masse og bevægelse. I undervisningen lærer eleverne at håndtere forskelligt måleudstyr, fx for at sammenligne egne resultater med andres data i forbindelse med vejr og klimamålinger, og eleverne kan i undervisningen fx gennemføre undersøgelser af ressourceforbrug og ressourcernes kredsløb på Jorden i lyset af bæredygtig udvikling.

Produktion og teknologi Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes undersøgelser af produktionsformer og -metoder, og i undervisningen arbejder eleverne med nogle af de kemiske processer og teknologier, der forekommer og anvendes på forskellige produktionsanlæg. Undervisningen tilrettelægges, så eleverne får mulighed for at eksperimentere med digital styring af forskellige teknologier, fx gennem simpel programmering. Undervisningen har desuden fokus på, at eleverne kan anvende deres viden om de råstoffer og produkter, som produceres eller raffineres på anlæggene, til at designe og gennemføre undersøgelser.

Arbejds måder og tankegange

I fysik/kemi arbejder eleverne problembaseret med det formål at styrke deres oplevelse af naturvidenskabens arbejdsformer og understøtte deres motivation for faget. De arbejder tillige problembaseret i fællesfaglige undervisningsforløb, hvilket understøtter deres oplevelse af sammenhænge mellem de naturfaglige fag. Ved at arbejde problembaseret videreudvikles elevernes naturfaglige kompetence i særlig grad, fordi problembaserede undervisningsforløb sætter eleverne i komplekse situationer, der kræver, at de selv er med til at bestemme dele af indholdet og processerne i undervisningen. De komplekse situationer vil ofte kræve en tilgang med flere naturfaglige indgangsvinkler, og med de problembaserede undervisningsforløb bibringes undervisningen potentiale til at udvikle fagformålenes og folkeskolens formåls centrale og fagoverskridende dimensioner: demokratisk dannelse, ansvarlighed over for naturen og brugen af naturressourcer og teknologi. Gennem den problembaserede undervisning udvikles elevernes muligheder for at tage stilling og at handle lokalt, kommunalt, regionalt og globalt.

Undervisningsplan

Goplerne (4 – 7. klasse)	<p>Indenfor faget “Naturfag+” i sidste del af Goplerperioden, undervises der tværfagligt i forskellige problemstillinger. Fysik-Kemi fagets særlige betydning for forståelsen af problemstillingerne tydeliggøres Fysik-Kemi specifikke begreber som fx. Grundstoffer, Kemiske forbindelser, tyngdekraft, SI-enheder mm. indarbejdes</p> <p>Der benyttes IT portaler, egne produceret materialer og forskellige lærebogssystemer</p>
Boblerne (8. klasse) Balloner (9. klasse)	<p>I gennem 8.-9. klasse kvalificeres kundskaberne erhvervet i Goplerne. Der arbejdes målrettet med Fysik-Kemi fagets kompetenceområder gennem naturvidenskabelige tværfaglige forløb. Emner der ikke dækkes gennem de tværfaglige forløb behandles separat i monofaglige lektioner.</p> <p>De tværfaglige forløb varierer fra år til år, og relevante problemstillinger behandles med afsæt i den eksisterende virkelighed.</p> <p>Eksempler på hvordan Fysik Kemi fagets kompetenceområder er blevet behandlet: Med afsæt i problemstilling omkring Danmarks kulturlandskab.</p> <p>Undersøgelseskompetence: Der foretages undersøgelse af opløselighed, salinitet, polaritet grundstof påvisning i NPK gødning mhp. understøttelse af forståelsen af de biologiske resultater.</p> <p>Modelleringskompetence: Eleverne arbejder med det periodiske system, oktetreglen og atom byggesæt mangler og entydighed diskuteres.</p> <p>Kommunikationskompetence: Fagbegreber som fx, ionforbindelser, valens, grupper/Perioder mm. indarbejdes i den relevante kontekst.</p> <p>Perspektiveringskompetence: Eleverne tager stilling til af tilsætning af kemisk fremstillede produkter til landbruget og konsekvenser for naturen.</p>

Undervisningsplan for Geografi

Formål

Eleverne skal i faget geografi udvikle naturfaglige kompetencer og dermed opnå indblik i, hvordan geografi – og geografisk forskning – i samspil med de øvrige naturfag bidrager til vores forståelse af verden. Eleverne skal i geografi tilegne sig færdigheder og viden om grundlæggende naturgivne og kulturskabte forudsætninger for levevilkår i Danmark og den øvrige verden med vægt på forståelse af grundlæggende geografiske begreber, sammenhænge og samfundenes udnyttelse af naturgrundlag og ressourcer.

Stk. 2. Elevernes læring skal baseres på varierede arbejdsformer, som i vidt omfang bygger på deres egne iagttagelser og undersøgelser blandt andet ved feltarbejde og brug af geografiske kilder. Elevernes interesse og nysgerrighed over for natur- og kulturgeografi, naturvidenskab og teknologi skal udvikles, så de får lyst til at lære mere.

Stk. 3. Eleverne skal tilegne sig forståelse af fremmede kulturer og opnå erkendelse af natur- og kulturgeografiens bidrag til vores verdensbillede. Elevernes ansvarlighed overfor naturen og brugen af naturressourcer og teknologi skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til en bæredygtig udvikling og menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 9. klasse Efter Ballonerne
Undersøgelse	Eleven kan designe, gennemføre og evaluere undersøgelser i geografi.
Modellering	Eleven kan anvende og vurdere modeller i geografi.
Perspektivering	Eleven kan perspektivere geografi til omverdenen og relatere indholdet i faget til udvikling af naturvidenskabelig erkendelse
Kommunikation	Eleven kan kommunikere om naturfaglige forhold med geografi.

Udviklingen i undervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan kortfattet beskrives som følger:

Naturfagene geografi, biologi og fysik/kemi introduceres som fag allerede i indskolingsfasen, dels som en del af den faste undervisning, hvor eleverne gøres fortrolige med fagenes begreber og arbejdsmetoder, dels som tilvalg hvor eleverne har mulighed for at forfølge deres interesseområder. Vi har valgt ikke at kalde faget natur- og teknik som i den almindelige skole, da vi har erfaret, at eleverne er mere trygge ved at forholde sig til indholdet i naturfagene, når de allerede fra starten introduceres til de tre delområder.

Der arbejdes meget konkret med fagene:

i lokalområdet, med eksperimenter, undersøgelser af naturen og landskabet., så eleverne får konkrete fysiske oplevelser at knytte deres undren og faglige teorier på. Haven på Næstved fri økologisk havebiotop med lysthus, drivhus og flersædskifte.

Denne og skolens øvrige have og omgivelser inspirerer og tilgodeser, at skolens elever kan få konkrete oplevelser af naturfaglig art sammen med deres lærere. På mellemtrinnet tilbydes fagene i flere niveauer dels som målrettede værktøjsfag nomener kategorierne informationssøgning, opgaveskrivning, fremlæggelse. I tilrettelæggelsen skeles til slutmålene for fagene

Kompetenceområder

Undervisningen i geografi bygger bl.a. på de kundskaber og færdigheder, som eleverne har erhvervet sig i natur/teknik..

Undersøgelse

Kompetenceområdet undersøgelse omfatter fem færdigheds- og vidensområder:

Undersøgelser i naturfag er naturfaglige mål og er enslydende for naturfagene i udskolingen. Disse fokuserer på undersøgelsesmetoder, validering af resultater, konklusion og generalisering.

Demografi og erhverv fokuserer på undersøgelser af befolknings- og erhvervsstrukturerne og deres betydning for levevilkår.

Jordkloden og dens klima omhandler undersøgelser af faktorer og fænomener, der er afgørende for Jordens vejr og klima, og hvilken betydning det har for levegrundlaget.

Globalisering fokuserer på undersøgelser til at belyse globale mønstre, sammenhænge og relationer.

Naturgrundlag og levevilkår omhandler undersøgelser af sammenhænge mellem naturgrundlag, produktion og levevilkår.

Modellering

Kompetenceområdet modellering består af fem færdigheds- og vidensområder:

Modellering i naturfag er naturfaglige mål og er enslydende for naturfagene i udskolingen. Disse fokuserer på, at eleverne kritisk kan udvælge modeller og selv kan udvikle modeller til forklaring af naturfaglige forhold.

Demografi og erhverv fokuserer på modeller til forklaring af befolknings- og erhvervsstrukturers betydning for levevilkår på lokalt og globalt plan.

Jordkloden og dens klima fokuserer på modeller til at eksemplificere det geologiske kredsløb og betydningen for folks levevilkår.

Globalisering fokuserer på modeller til forklaring af relationer mellem lande på globalt plan.

Naturgrundlag og levevilkår fokuserer på modeller til forklaring af landskaber, naturudnyttelse og bæredygtighed.

Perspektivering

Kompetenceområdet perspektivering omfatter fem færdigheds- og vidensområder:

Perspektivering i naturfag er naturfaglige mål og er enslydende for naturfagene i udskolingen. Disse fokuserer på at relatere forhold i omverdenen til den tilegnede naturfaglige viden, og hvordan naturfaglig viden er blevet til.

Demografi og erhverv fokuserer på befolknings- og erhvervsudvikling og bæredygtig udvikling.

Jordkloden og dens klima omhandler det geologiske kredsløb, råstofudvinding, vand og carbons kredsløb samt klimaændringer.

Globalisering omhandler multinationale virksomheder og den teknologiske udviklings påvirkning af levevilkår, globale konflikter og muligheder for udvikling af bæredygtige samfund.

Naturgrundlag og levevilkår fokuserer på udnyttelse af og konsekvenser for naturgrundlaget i forhold til de involveredes interesser.

Kommunikation

Færdigheds- og vidensmål i kompetenceområdet kommunikation er ens i naturfagene i udskolingen og omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

Formidling fokuserer på egnede metoder til formidling og vurdering af naturfaglige forhold.

Argumentation fokuserer på formuleringen og vurderingen af naturfaglige begrundelser og påstande.

Ordkendskab fokuserer på brugen af fagsprog i arbejdet med og formidling af naturfagene.

Faglig læsning og skrivning fokuserer på tilegnelsen af naturfaglig viden gennem læsning og skrivning.

Undervisningsplan

Goplerne (4 – 7. klasse)	<p>Indenfor faget “Naturfag+” i sidste del af Goplerperioden, undervises der tværfagligt i forskellige problemstillinger. Geografifagets særlige betydning for forståelsen af problemstillingerne tydeliggøres og geografispecifikke begreber som fx. klima, vejrfænomener, demografi indarbejdes i relevant kontekst.</p> <p>Der benyttes IT portaler, egne produceret materialer og forskellige lærebogssystemer</p>
Boblerne (8. klasse) Balloner (9. klasse)	<p>Igennem 8.-9. klasse kvalificeres kundskaberne erhvervet i Goplerne. Der arbejdes målrettet med geografifagets kompetenceområder gennem naturvidenskabelige tværfaglige forløb. Emner der ikke dækkes gennem de tværfaglige forløb behandles separat i monofaglige lektioner.</p> <p>De tværfaglige forløb varierer fra år til år, og relevante problemstillinger behandles med afsæt i den eksisterende virkelighed.</p> <p>Eksempler på hvordan geografifagets kompetenceområder er blevet behandlet: Med afsæt i problemstilling omkring Danmarks kulturlandskab.</p> <p>Undersøgelseskompetence: Der foretages geografisk undersøgelse af jordtyper. Istidens betydningen for jordtyper i hhv. Jylland og Sjælland behandles.</p> <p>Modelleringskompetence: Eleverne anvender geodata vedr. jordbundstyper og nedbørsmængder. Modellers mangler og entydighed diskuteres.</p>

	<p>Kommunikationskompetence: Fagbegreber som fx, geodætiske kort, og målestoksforhold indarbejdes i den relevante kontekst.</p> <p>Perspektiveringskompetence: Eleverne tager stilling til om Danmarks vej til at blive et landbrugsland kan sidestilles med Brasiliens udvikling, og om etablering af statslige etablering af naturskove er en erkendelse af problemstillingen</p> <p>Der benyttes IT portaler, egne produceret materialer og forskellige lærebogssystemer</p>
--	---

Undervisningsplan for Historie

Formål

Eleverne skal i historie opnå sammenhængsforståelse i samspil med et kronologisk overblik og kunne bruge denne forståelse i deres hverdags- og samfundsliv. Eleverne skal blive fortrolige med dansk kultur og historie.

Stk. 2. Eleverne skal arbejde analytisk og vurderende med historiske sammenhænge og problemstillinger for at udbygge deres forståelse af menneskers liv og livsvilkår gennem tiderne og opnå indsigt i kontinuitet og forandring.

Stk. 3. Elevernes historiske bevidsthed og identitet skal styrkes med henblik på, at de forstår, hvordan de selv, deres livsvilkår og samfund er historieskabte. Derved opnår eleverne forudsætninger for at leve i et demokratisk samfund.

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 4. klasse Efter Timeland	Efter 6/7. klasse Efter Goplerne	Efter 9. klasse Efter Ballonerne	
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv.	Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder.	Eleven kan på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger.	
Kildearbejde	Eleven kan anvende kilder til at opnå viden om fortiden.	Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at gøre rede for fortolkninger af fortiden.	Eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger.	
Historiebrug	Eleven kan fortælle om, hvordan mennesker er påvirket af og bruger historie.	Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum.	Eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid.	

Udviklingen i undervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan kortfattet beskrives som følger:

Indskolingen (Timeland 2. til 3. klasse)

I indskolingsfasen foregår historieundervisningen som en del af de faste timer i samarbejde med danskfaget. Der er fokus på at lære at lytte og huske historiske fakta. I undervisningen veksles der mellem historier, filmklip, tekster og opgaver. Udgangspunktet for undervisningen er Gyldendals fagportal til historie.

Mellemtrinnet (Goplerne 4 til 7. klasse)

Undervisningen foregår på mellemtrinnet i to niveauer, hvor det ene niveau er koncentreret omkring historie som fortællefag.

Der fortælles og samtales om de forskellige historiske perioder. Herunder arbejdes med overblik bl.a. henvisning til en historisk tidslinje. På det andet niveau arbejdes med historie som fordybelsesfag.

Arbejdsformen er både individuel og gruppebaseret. Der arbejdes med notatteknik, informationssøgning, fremlæggelse og opgaveskrivning.

Udskolingen (Boblerne og Ballonerne 8 til 9. klasse)

I udskolingen er der fokus på perspektivering af de forskellige historiske begivenheder, personligheder og sammenhænge. Kildekritik indgår i forbindelse med læsning af historiske tekster. Historie er fortrinsvis et mundtligt fag.

Undervisningsplan

Timeland (2 – 3. klasse)	
Kronologi og sammenhæng	<p>Eleverne kan placere elementer fra historien tidsmæssigt i forhold til hinanden.</p> <p>Eleverne opnår en forståelse for sammenhænge mellem tid og rum</p> <p>Eleverne kan sammenligne familiemønstre før og nu</p> <p>Eleverne kan sammenligne levevilkår og produktionsformer før og nu. Eleverne opnår kendskab til samfundslivet før og nu.</p>
Kildearbejde	<p>Eleverne øver sig i at bruge historiske spor til at opnå en forståelse af sammenhæng mellem fortid og nutid.</p> <p>Eleverne kan identificere forskellige kilder og kan kigge kritisk på dem</p>
Historiebrug	<p>Eleverne kan fortælle om hvordan historien påvirker mennesker</p> <p>Eleverne får en forståelse af centrale faglige begreber.</p> <p>Teksters formål og struktur: Eleverne udvikler deres evne til at afkode og forstå faglige tekster.</p> <p>Eleverne kan identificere forskellige typer af historiske fortællinger.</p> <p>Eleverne har viden om personer og hændelser, der tillægges betydning i historien.</p> <p>Eleverne forstår sig selv som historieskabte og medskabere af historie. (Corona)</p>

<p>Goplerne (4 – 7. klasse)</p>	<p>Kronologi, brud og kontinuitet: Eleverne kender betegnelser og kendetegn ved historiske perioder.</p> <p>Principper for overblik: Eleverne opnår grundlag for at inddele historien kronologisk.</p> <p>Det lokale, regionale og globale: Eleverne opnår forståelse for omverdenens indflydelse på danske forhold.</p> <p>Historiske problemstillinger: Eleverne kan formulere enkle historiske problemstillinger.</p> <p>Kildeanalyse: Eleverne kan anvende kildekritiske begreber i analyse af forskellige kilder.</p> <p>Faglige begreber: Eleverne kan bruge faglige begreber til at gøre rede for indholdet af kilder.</p> <p>Teksters formål og struktur: Eleverne kan vælge og anvende læsestrategier i afkodning og tolkning af forskellige kilder.</p> <p>Historiske scenarier: Eleverne opnår en forståelse for forløb i historien gennem praktiske erfaringer med historiske scenarier og kan forholde sig til historiske scenariers egnethed.</p> <p>Konstruktion og brug af historiske fortællinger: Eleverne kan begynde at forholde sig til samspillet mellem fortolkninger af fortiden og forståelser af nutiden.</p> <p>Historisk bevidsthed: Elevernes forståelse, for hvordan historie bruges som afsæt for deres refleksion over deres samtid og handlemuligheder, styrkes.</p> <p>Undervisningen foregår både som klasseundervisning samt tværfagligt. Der undervises efter egne materialer, med støtte i forskellige bogsystemer og IT portaler.</p> <p>I faget Natur og teknologi diskuteres historiens indvirkning på naturlandskabet. I "Palleby" tages der afsæt i historiske begivenheder, som har indvirkning på dagens samfund og problemstillinger.</p>
<p>Faget i udskolingen (8 - 9. klasse)</p>	<p>Eleverne skal arbejde analytisk og vurderende med historiske sammenhænge og problemstillinger for at udbygge deres forståelse af menneskers liv og livsvilkår gennem tiderne og opnå indsigt i kontinuitet og forandring.</p>

	<p>Elevernes historiske bevidsthed og identitet skal styrkes med henblik på, at de forstår, hvordan de selv, deres livsvilkår og samfund er historieskabte. Derved opnår eleverne forudsætninger for at leve i et demokratisk samfund.</p> <p>Der lægges vi vægt på, at eleverne oplever, at de selv er en del af historien, således at de indser: at deres levevilkår og omgivende kultur bygger på begivenheder, som er sket forud for deres liv, og at de kan være med til at påvirke nutidens begivenheder og dermed fremtidens historie.</p> <p>I udskolingen lægges der vægt på, at historie og dansk følges ad. Så undervisningen i historie understøtter elevernes: Sproglige udvikling, ordkendskab, teksters formål og struktur.</p> <p>I denne forbindelse bringes elevernes demokratiske dannelse også i spil, da der arbejdes meget med forskellige gruppers vilkår og rettigheder gennem historien.</p> <p>I samspillet med dansk tages nutidige vilkår og rettigheder op fx i arbejdet med analyse af pressefotos, kunstbilleder eller tekster, der afspejler menneskerettigheder, politiske holdninger eller kønsforskelle.</p>
<p>Ballonerne (9. klasse) Gældende for Goplerne og Balloner.</p>	<p>Kronologi, brud og kontinuitet: Elevernes indsigt i historiske sammenhænge styrkes.</p> <p>Principper for overblik: Eleverne opnår grundlag for at anvende absolut kronologi til at indddele historien.</p> <p>Det lokale, regionale og globale: Eleverne kan diskutere omverdenens indflydelse på danske forhold politisk, kulturelt, økonomisk og socialt, samt dansk påvirkning af tilsvarende forhold i omverdenen.</p> <p>Historiske problemstillinger og løsningsforslag: Eleverne udarbejder problemstillinger og udvælger kilder til belysning heraf.</p> <p>Kildeanalyse: Eleverne kan anvende og udvikle deres faglige og metodiske forudsætninger for at vælge, bruge og vurdere forskellige kilder.</p> <p>Faglige begreber: Eleverne kan anvende faglige og relevante før-faglige begreber i diskussion af historiske emner og problemstillinger.</p>

	<p>Teksters formål og struktur: Eleverne kan vælge og anvende hensigtsmæssige læsestrategier i afkodning og tolkning af kilder samt formidle tolkninger i skrift og tale.</p> <p>Historiske scenarier: Eleverne kommer til erkendelser omkring forløb i historien ved at indgå i historiske scenarier.</p> <p>Konstruktion og brug af historiske fortællinger: Eleverne kan undersøge historiske fortællinger og redegøre for ophavssituationens betydning for brug og funktion af fortællingerne.</p> <p>Historisk bevidsthed: Eleverne får en forståelse for, at deres livsvilkår og samfund er formet af historiske udviklingsprocesser, og elevernes forudsætninger for refleksion over deres samtid og handlemuligheder styrkes fortsat.</p>
--	---

I udskolingens Boblerne (8. kl.) og Ballonerne (9. kl.) Arbejdes med følgende emner/temaer:

Emne/tema	Problemstillinger/fokuspunkter	Andre udtryksformer, besøg og kilder
Danskhed	Hvad vil det sige at være dansk - før og nu? Hvordan kommer danskhed til udtryk?	Besøg på Christiansborg http://videnskab.dk/kultur-samfund/danskhed-er-en-moderne-opfindelse https://www.danmarkskanon.dk/ Jens Aage Poulsen "Hit Med Historien 9 kl." s.19-48
1800-tallets første halvdel	Danmarks rolle i Napoleonskrigene, Enevælde, statsbankerotten og kunstens opblomstring. Herunder "Guldalderen" og "Romantikken"	https://historie.gyldendal.dk/forloeb/guldalderen/kapitler/02-introduktion Jens Aage Poulsen "Hit Med Historien 8 kl." s.69-94
1800-tallets anden halvdel.	Demokratiseringen, hvordan blev Grundloven til, og hvordan blev demokratiet indrettet i Danmark? optakten til krigen i 1864, og konsekvenserne heraf.	Grundloven: http://grundloven.dk/ Klip: http://www.ft.dk/Demokrati/Grundloven.aspx Folketinget: Klip: http://www.ft.dk/Demokrati/Folketinget/Aarstagsgang-i-Folketinget.aspx Jens Aage Poulsen "Hit Med Historien 8 kl." s. 95-101 Besøg i Folketinget.
Den kolde krig	USA og Sovjetunionens interesser efter Anden Verdenskrig, Europa og Tysklands deling. Afslutningen på den kolde krig.	Klip: Reagans tale ved Berlinmuren m.fl. https://www.youtube.com/watch?v=WjWDrXMgF8 Jens Aage Poulsen "Hit Med Historien 8 kl."

<p>Korstogene og de store religioner</p>	<p>Kampen og konflikterne mellem de store verdensreligioner før og nu.</p>	<p>s. 121-143 Besøg, og rundvisning, på Stevnfortet.</p> <p><i>Film: "Arn - Tempelridderen" af Peter Flinth</i> "Israel og Palæstina - et historisk rids" af Folkekirkelige skoletjenester Jens Aage Poulsen "Hit Med Historien 8 kl." s. 103-119</p>
<p>Frihed og lighed</p>	<p>Udviklingen af Menneskerettigheder og lige muligheder for alle</p>	<p>https://samfundsfag.gyldendal.dk/forloeb/en-fri-og-lige-verden http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/dns.pdf Verdenserklæringen om menneskerettighederne Jens Aage Poulsen "Hit Med Historien 9 kl." s. 54-80</p>
<p>Første- og Anden Verdenskrig. Jødeforfølgelsen</p>	<p>Hvordan var sammenhængen mellem de to verdenskrige? Tysklands aggression overfor dets nabolande. Holocaust.</p>	<p>https://historie.gyldendal.dk/forloeb/1-og-2-verdenskrig https://www.youtube.com/watch?v=QWpWMqy-7Xo Frihedsbudskabet Jens Aage Poulsen "Hit Med Historien 9 kl." s. 86-117 Hitlers vej til magten https://www.dr.dk/drtv/episode/hitlers-vej-til-magten_160031</p>
<p>Industrialiseringen og arbejderbevægelsen</p>	<p>Hvad industrialiseringen betød for verden og det danske samfund politisk, kulturelt, økonomisk og socialt.</p>	<p>http://historienet.dk/tidslinje/historisk-tidslinje-industrialiseringen http://filmcentralen.dk/grundskolen/film?field_topics=%22Industrialisering%22</p>

Undervisningsplan for Håndværk og design

Formål

Eleverne skal i faget håndværk og design gennem praktiske og sansemæssige erfaringer udvikle håndværksmæssige kompetencer til at designe, fremstille og vurdere produkter med æstetisk, funktionel og kommunikativ værdi. Eleverne skal tilegne sig viden og færdigheder om håndværk, forarbejdning, materialer og designprocesser gennem praktisk arbejde i værksteder med forskellige håndværk, primært i tekstil, træ og metal. Faget skal styrke elevernes innovative og entreprenante kompetencer.

Stk. 2. Eleverne skal i arbejdet med håndværk og design lære at forstå samspillet mellem idé, tanke og handling frem til et færdigt produkt. Gennem praktiske håndværks- og designprocesser skal eleverne lære at arbejde undersøgende, problemløsende og evaluerende, så en kreativ, innovativ og entreprenant tilgang fremmes. Eleverne skal såvel individuelt som i samarbejde gennem stillingtagen og handling opnå tillid til egne muligheder og opleve glæde ved at arbejde med hænderne.

Stk. 3. Eleverne skal gennem håndværk og design opnå forståelse for materiel kultur i elevernes hverdag og i forskellige kulturer og tidsperioder. Eleverne skal tilegne sig forståelse for ressourcer, miljø og bæredygtig udvikling i relation til håndtering af materialer.

Kompetencemål

Kompetenceområde	
Håndværk – forarbejdning	Eleven kan anvende værktøjer, redskaber og maskiner forsvarligt til forarbejdning af materialer.
Håndværk – materialer	Eleven kan forarbejde materialer i forhold til produktets form, funktion og udtryk
Design	Eleven kan arbejde med enkle designprocesser knyttet til egen produktfremstilling

Udviklingen i undervisningen

De kreative fag er på Næstved Fri Skole en del af dagligdagen og spiller derudover en stor rolle i forbindelse med skolens traditioner. Faget tilbydes som åbent værksted og som kurser løbende. Eleverne kan efterhånden som de er godkendt til at anvende de forskellige værktøjer og materialer indgå i fælles projekter eller individuelle opgaver.

Håndværksfaget tilbydes som en del af særlige projekter og som hjælpefag i forbindelse med andre aktiviteter. Kurser rummende de faglige aktiviteter tilbydes løbende.

Håndarbejde tilbydes ligeledes løbende dels som særlige aktiviteter eventuelt i forbindelse med projekter, dels løbende i udvalgte perioder i løbet af skoleåret.

Hvert år afholdes der åbne arrangementer, hvor forskellige grupper af elever gennem kreative aktiviteter i showform viser, hvad de har arbejdet med. Begivenhederne er kreativt arrangementer, der indeholder mange former for praktisk musiske opgaver, der skal løses.

Undervisningens indhold

Håndværk

Eleverne skal arbejde med:

- at fremstille og /eller bearbejde materialer med relevante redskaber og værktøj
- at afprøve og vurdere forskellige materials muligheder og begrænsninger i forhold til en opgave
- modeller, arbejdstegninger og beregninger i forhold til konstruktioner
- komposition, dekorationsteknikker og farver
- at formgive og fremstille produkter i et udvalg af materialer
- at udvikle håndværksmæssige kompetencer
- at blive i stand til at overskue et arbejdsforløb
- at anvende og betjene værktøj, maskiner og andre teknologiske hjælpemidler relevant og forsvarligt
- at opbygge kendskab til faglige betegnelser for værktøj og materialer.

Design

Eleverne skal arbejde med at:

- idéudvikle inden for forskellige rammer
- afprøve forskellige former for designprocesser, både intuitive og problemløsende
- udføre enkle skitser, også 3-dimensionelle, til brug for arbejdsprocessen
- afprøve og eksperimentere med former, farver, materialer og teknikker
- anvende it som redskab i designprocessen
- anvende forskellige former for inspirationskilder i designprocesser, fx det nære miljø, ekskursioner, internettet, litteratur og andre kulturers traditioner
- inddrage, undersøge og forholde sig til professionelt udformede produkter
- beskrive og evaluere designprocesser i billeder og ord, fx ved logbog eller blog
- fremlægge idéer og præsentere produkter.

Materiel kultur

Eleverne skal arbejde med at:

- inddrage omverdenens praksisnære problemstillinger som afsæt for designprocesser
- iagttage og vurdere genstandes kommunikative værdi
- opnå indsigt i, hvordan forskellige samfunds beherskelse af håndværk og design har sat sig spor i historien og påvirker vores samtid
- undersøge materialers oprindelse og udvælge materialer ud fra etiske overvejelser om ressourceudnyttelse og bæredygtighed
- vælge fremgangsmåder i fremstillingsprocessen, der minimerer miljøbelastningen
- præsentere og formidle egne produkter, fx gennem udstillinger på eller uden for skolen, ved teaterforestillinger, på hjemmesider eller andet
- inddrage arkitektur, kunst, mode, trends, håndværk og design som inspirationskilde.

Undervisningsplan

<p>Goplerne (4 – 7. klasse), herunder Timeland (3. klasse)</p>	<p>Slutmål</p> <p>Håndværk</p> <p><i>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at</i></p> <p>kende til et udvalg af materialers beskaffenhed og anvendelsesmuligheder, især inden for træ, metal og tekstil</p> <p>anvende håndværksmæssige teknikker til bearbejdning af forskelligartede materialer.</p> <p>formgive og fremstille håndværksmæssige produkter, fortrinsvis i træ, metal og tekstil</p> <p>planlægge arbejdsgange og vælge hensigtsmæssige materialer og teknikker</p> <p>anvende relevante maskiner og værktøj</p> <p>kende til fagtermer og sikkerhed i at håndtere værktøj, materialer, stoffer og maskiner på forsvarlig vis.</p> <p>Design</p> <p><i>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at</i></p> <p>kende til forskellige former for designprocesser fra idé til færdigt produkt</p> <p>arbejde med idéudvikling i kreative og innovative processer, individuelt og i fællesskab med andre</p> <p>inddrage konkrete behov og problemstillinger fra omverdenen i designprocesser</p> <p>arbejde eksperimenterende og problemløsende med relevante materialer, teknikker, farver, form og funktion</p> <p>udtrykke sig gennem skabende håndværksmæssigt arbejde</p> <p>fremlægge og evaluere designprocesser i billeder og ord samt evaluere færdige håndværksmæssige</p> <p>produkter ud fra en æstetisk, funktionel og kommunikativ synsvinkel.</p> <p>Materiel kultur</p>
---	---

	<p><i>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at</i></p> <p>inddrage omverdenen som inspiration for eget håndværk og design og som målgruppe for fælles projekter, der kan skabe værdi for andre</p> <p>give eksempler på håndværk og designs betydning som kommunikationsmiddel</p> <p>medtænke miljø, ressourceudnyttelse og bæredygtighed i arbejdsprocessen</p> <p>give eksempler på naturgivne og kulturelle forhold, der har indflydelse på menneskets formgivning</p> <p>af håndværksmæssige produkter</p> <p>præsentere og formidle egne håndværksmæssige produkter i samspil med det omgivende samfund.</p>
--	--

Undervisningsplan for Idræt

Formål

I faget idræt på Næstved Fri Skole udvikler eleverne kropslige, idrætslige, sociale og personlige kompetencer. Et kendskab til alsidig idrætskultur og udvikle lyst til bevægelse, skal i idrætsfaget give eleverne erfaring med og indsigt i idrættens betydning for sundhed og trivsel samt i samspillet mellem samfund og idrætskultur. Eleverne får gennem alsidig idrætspraksis mulighed for at opleve glæde ved og lyst til at udøve idræt.

Desuden er målet at de udvikler forudsætninger for at forstå betydningen af livslang fysisk udfoldelse i samspil med natur, kultur og det samfund og den verden, de er en del af. Eleverne skal opnå indsigt i og få erfaringer med vilkår for sundhed og kropskultur. I faget idræt skal eleverne udvikle forudsætninger for at tage ansvar for sig selv og indgå i et forpligtende fællesskab.

Indhold

I faget idræt skal eleverne lære at indgå i alsidige, idrætslige sammenhænge, hvor det er centralt at eleverne opnår kropslige færdigheder og viden om fysisk aktivitet samt oplever glæde ved og lyst til at udøve idræt i mange forskellige arenaer. Fælles Mål omfatter tre kompetenceområder: Alsidig idrætsudøvelse, idrætskultur og relationer samt krop, træning og trivsel. Centralt i faget er en alsidig idrætspraksis, hvor alle tre kompetenceområder bliver sat i spil. Ud over arbejdet med de kropslige færdigheder er fagets kulturelle og dannelsesmæssige kvaliteter bærende for undervisningen. Idræt i skolen danner grundlag for en praksisorienteret undervisning suppleret med teori. Idrætsundervisningen skal indeholde læreprocesser, der knytter sig til tre forskellige dimensioner i faget: Læring i bevægelse, læring om bevægelse og læring gennem bevægelse.

Eleverne bliver gennem elementer i undervisningen præsenteret for livsoplysning og folkelig oplysning i kraft af almenmenneskelige problemstillinger, eksempelvis via dialog omkring etik og moral. Store og små fællesskaber, samt om det at være et individ i et forpligtende fællesskab er centrale. Endvidere skal de møde demokratiet gennem undervisningen. Hver elev skal føle sig værdifuld for og som en central del af holdet, og via dialog og inspiration skal eleverne have oplevelse og indtryk af, at indflydelse og engagement går hånd i hånd for at skabe det bedste udgangspunkt for noget personlig udvikling.

Organisering: Eleverne arbejder i klasser, individuelt og i mindre grupper.

Evaluerings: Evalueringen foregår løbende hen over året gennem feedback på mundtlig og praktiske oplæg og øvelser. Desuden arbejdes der i det ældste klassetrin frem mod et muligt udtræk af en prøve i idræt i niende klasse.

Kompetencemål

Kompetenceområde	efter 2. klasse Efter Junglen	Efter 4. klasse Efter Timeland	Efter 6. klasse Efter Goplerne	Efter 9. klasse Efter Ballonerne
Alsidig idrætsudøvelse	Eleven kan deltage aktivt i basale, alsidige bevægelser i leg	Eleven kan anvende grundlæggende, sammen-satte bevægelser i idrætspraksis.	Eleven kan anvende sammensatte bevægelser i udvikling af idrætsaktiviteter.	Eleven kan anvende komplekse bevægelsesmønstre i udvikling af en alsidig idrætspraksis.
Idrætskultur og relationer	Eleven kan samarbejde om idrætslige aktiviteter og lege.	Eleven kan deltage aktivt i idrættens kultur og fællesskab.	Eleven kan analysere idrætskulturelle normer, værdier og relationer.	Eleven kan vurdere idrætskulturelle normer, værdier og relationer i et samfundsmæssigt perspektiv
Krop, træning og trivsel	Eleven kan beskrive reaktioner på fysisk aktivitet	Eleven kan samtale om fysisk aktivitets betydning for kroppens grundform, sundhed og trivsel.	Eleven kan analysere samspil mellem krop, træning og trivsel.	Eleven kan vurdere samspil mellem krop, træning og trivsel i et aktuelt og fremtidigt perspektiv.

Udviklingen i undervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan kortfattet beskrives som følger:

På Næstved fri Skole er eleverne i bevægelse en stor del af dagen, og de benytter i høj grad skolens omgivelser og hal til sportslige aktiviteter.

På elevernes eget initiativ arrangeres der dagligt holdspil og fangelege i skolens have og tilhørende boldbane. Mange af de lege der bliver leget på skolen, har ofte en høj grad af fysisk aktivitet.

Mere strukturerede idrætsaktiviteter tilbydes løbende i flere fag i både på indskoling (Urskoven) og mellemtrinnet (Goplerne), uden det dog på skemaet behøver at fremstå særskilt som idrætstimer. Det kan være hjernegymnastik og bevægelses matematik. I udskoling (Bobler og Balloner) er idræt på skoleskemaet og undervisningen er mere målrettet mod afgangsprøven.

Indholdsområder (0-9)

Redskabsområder

Dans og udtryk

Kropsbasis

Boldbasis og boldspil

Løb, spring og kast

Fysisk træning

Idrætten skal være med til at styrke børnenes fysiske, psykiske og sociale kompetencer. Gennem idrætsundervisningen motiveres børnene til at dyrke idræt i fritiden og fremme almindelsen.

Grundtræning

Grundtræning er en del af idrætsfaget på 4.-6. klassetrin. Grundtræning er ikke disciplinorienteret, men retter sig mod den almene kropslige træning/udvikling. Dvs. der fokuseres ikke på de enkelte idrætsdiscipliner, men på træningsbegrebet i en bredere forståelse.

I grundtræning arbejdes der med følgende træningsområder:

- styrke (muskelstyrke)
- kondition (kredsløbstræning)
- koordination (samarbejde mellem hjerne og muskler)
- bevægelighed (stræk af led og muskler)

De 4 træningsformer har til formål at styrke samspillet mellem muskler og nervesystemet. Når børnene udvikler deres kompetencer inden for de nævnte træningsområder, vil det være en styrkelse af barnets motorik og en hjælp til at udvikle færdigheder inden for alle idrætsdiscipliner.

Undervisningsplan for Madkundskab

Formål

Eleverne skal i faget madkundskab tilegne sig færdigheder og viden om mad, smag, sundhed, fødevarer, madlavning og måltider og dermed udvikle kompetencer, der gør dem i stand til at vælge og vurdere egne smags- og madvalg. Eleverne skal opnå praktiske færdigheder inden for madlavning og kunne eksperimentere med såvel råvarer, opskrifter og retter som egen smag og andre æstetiske erfaringer. Eleverne skal kunne foretage kritisk reflekterede madvalg på baggrund af viden om fødevarer, sæson, oprindelse, sundhedsværdi, produktionsformer og bæredygtighed.

Stk. 2. Gennem alsidige læringsforløb skal eleverne udvikle selvværd, fantasi, madlavningsglæde og erkendelse, så de bliver i stand til begrundet at tage stilling til og handle i overensstemmelse med dette. Eleverne skal lære at forbinde viden med lyst og handling i en forpligtende praksis. Faget skal tilrettelægges, så eleverne kan opleve værdien af et fællesskab omkring måltider.

Stk. 3. Eleverne skal lære at tage del i og medansvar for problemstillinger, der vedrører mad, madvalg, madlavning og måltider i relation til kultur, trivsel, sundhed og bæredygtighed.

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter /4/5/6/7. klasse
Mad og sundhed	Eleven kan træffe begrundede madvalg i forhold til sundhed.
Fødevarebevidsthed	Eleven kan træffe begrundede madvalg i forhold til kvalitet, smag og bæredygtighed
Madlavning	Eleven kan anvende madlavningsteknikker og omsætte idéer i madlavningen.
Måltid og madkultur	Eleven kan fortolke måltider med forståelse for værdier, kultur og levevilkår

Udviklingen i undervisningen

Madkundskab på Næstved Fri Skole.

Undervisningen sigter mod at give eleverne forudsætninger for et liv med sundhed og trivsel.

Undervisningen er en blanding af vidensformidling og praktiske aktiviteter.

Gennem samvær og samarbejde omkring måltider og smagsoplevelser får den enkelte elev mulighed for at udvikle færdigheder og viden omkring madlavning og madvarer. Der er også fokus på viden om egen krop og betydningen af sund kost.

I skolens "Spiselige have" dyrkes forskellige grøntsager, bær, krydderurter og spiselige blomster, som anvendes i madlavningen. Derved får eleverne en direkte og konkret erfaring med fødevarernes vej fra voksestedet til de bliver en del af måltidet som vi nyder sammen. Vi arbejder med måltidets æstetik og smagsvariation gennem anvendelse af de råvarer vi har til rådighed i haven, suppleret med andre indkøbte varer.

I sommerhalvåret laves der ofte mad på bål. Eleverne klarer i fællesskab hele processen med klargøring af brænde, optænding og vedligeholdelse af bålet, mens andre høster råvarerne, klargør og tilbereder maden. Der lægges vægt på samarbejde, fællesskab og ansvarlighed i arbejdet og at eleverne får prøvet forskellige opgaver. At kunne følge en opskrift, kende til mål/vægt og hygiejne indgår naturligt i processen. Eleverne smager maden til og anretter den til et måltid alle kan samles om. Andre gange stilles eleverne over for mere individuelle opgaver hvor de skal eksperimentere og være kreative omkring madlavning og smag. Viden om ernæring, måltidets sammensætning, madkultur og bæredygtighed arbejder eleverne også med i løbet af vinterhalvåret, gennem kurser med både praktisk og teoretisk indhold. Her er også yderligere fokus på hygiejne, mikroorganismer og viden om deklARATIONER og mærkninger.

Undervisningsplan

Goplerne (4 – 7. klasse)	<p>Der lægges i undervisningen særlig vægt på følgende:</p> <p><u>Mad og sundhed.</u> Eleven har viden om sund mad og madlavning. Eleven kan vurdere egne madvalg i forhold til sundhed, trivsel og miljø.</p> <p>Eleven får viden om kostenbefalinger og deres grundlag. Eleven kan anvende kostenbefalinger til madlavning og måltidssammensætning.</p> <p>Eleven kan anvende almindelige hygiejneprincipper i madlavning.</p> <p>Eleven kan vurdere mads holdbarhed. Eleven har viden om mikroorganismer.</p> <p><u>Fødevarerbevidsthed.</u> Eleven har viden om råvaregrupperes smag og anvendelse.</p>
---------------------------------	---

	<p>Eleven kan redegøre for almindelige råvarers smag og anvendelse.</p> <p>Eleven kan analysere fødevaregrupperes vej fra jord til bord og til jord igen.</p> <p>Eleven har viden om fødevaregrupperes bæredygtighed. Eleven har viden om betydningen af madhåndtering for bæredygtighed og miljø.</p> <p>Eleven kan aflæse fødevarerdekclarationer og fødevarermærkninger. Eleven har viden om fagord og begreber og maddeklarationers og mærkningsordningers formål og struktur. Eleven har viden om næringsdeklarationer og tilsætningsstoffer.</p> <p>Eleven kan vurdere fødevarers kvalitet.</p> <p><u>Madlavning.</u></p> <p>Eleven kan lave mad efter en opskrift. Eleven har viden om køkkenredskaber, arbejdsprocesser samt fagord og begreber i en opskrift. Eleven har viden om mål og struktur i opskrifter.</p> <p>Eleven kan lave mad ud fra enkle grundmetoder og teknikker. Eleven har viden om grundmetoder og teknikker i madlavning.</p> <p>Eleven kan skelne mellem forskellige grundsmage, konsistens og aroma. Eleven har viden om grundsmage, konsistens og aroma. Eleven kan tilsmage og krydre maden.</p> <p>Eleven kan vurdere mads æstetiske indtryk og udtryk.</p> <p><u>Måltid og madkultur.</u></p> <p>Eleven har viden om grundprincipper for opbygning af måltider.</p> <p>Eleven har viden om mad og måltidskultur. Eleven har viden om tids og stedsbestemte mad- og måltidskulturer.</p>
--	---

Undervisningsplan for Matematik

Formål

Eleverne skal i faget matematik udvikle matematiske kompetencer og opnå færdigheder og viden, således at de kan begå sig hensigtsmæssigt i matematikrelaterede situationer i deres aktuelle og fremtidige daglig-, fritids-, uddannelses-, arbejds- og samfundsliv.

Stk. 2. Elevernes læring skal baseres på, at de selvstændigt og gennem dialog og samarbejde med andre kan erfare, at matematik fordrer og fremmer kreativ virksomhed, og at matematik rummer redskaber til problemløsning, argumentation og kommunikation.

Stk. 3. Faget matematik skal medvirke til, at eleverne oplever og erkender matematikkens rolle i en historisk, kulturel og samfundsmæssig sammenhæng, og at eleverne kan forholde sig vurderende til matematikkens anvendelse med henblik på at tage ansvar og øve indflydelse i et demokratisk fællesskab.

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 3. klasse Efter Urskoven	Efter 6. klasse Efter Goplerne	Efter 9. klasse Efter Ballonerne	
Matematiske kompetencer	Eleven kan handle hensigtsmæssigt i situationer med matematik.	Eleven kan handle med overblik i sammensatte situationer med matematik.	Eleven kan handle med dømmekraft i komplekse situationer med matematik.	
Tal og algebra	Eleven kan udvikle metoder til beregninger med naturlige tal.	Eleven kan anvende rationale tal og variable i beskrivelser og beregninger.	Eleven kan anvende reelle tal og algebraiske udtryk i matematiske undersøgelser.	
Geometri og måling	Eleven kan anvende geometriske begreber og måle.	Eleven kan anvende geometriske metoder og beregne enkle mål.	Eleven kan forklare geometriske sammenhænge og beregne mål.	
Statistik og sandsynlighed	Eleven kan udføre enkle statistiske undersøgelser og udtrykke intuitive chancestørrelser.	Eleven kan udføre egne statistiske undersøgelser og bestemme statistiske sandsynligheder	Eleven kan vurdere statistiske undersøgelser og anvende sandsynlighed.	

Formål:

Formålet med undervisningen i matematik på Næstved Fri Skole er at eleverne udvikler matematiske kompetencer, færdigheder og viden så de kan begå sig i matematik relaterede situationer i deres aktuelle og fremtidige liv.

at eleverne opnår færdigheder i at anvende matematik som beskrivelsesmiddel, således de kan forholde sig til og løse matematiske og praktiske problemer der vedrører dagligliv, samfundsliv og naturforhold.

at eleverne skal gennem selvstændigt arbejde og samarbejde med andre erfare, at matematik kan bruges til problemløsning, argumentation og kommunikation.

Indholdet i matematikundervisningen afspejler "Fælles Mål". Der arbejdes med: Tal og algebra, geometri, statistik og sandsynlighed, matematik i anvendelse samt kommunikation og problemløsning.

Stk. 2. Elevernes læring skal baseres på, at de selvstændigt og gennem dialog og samarbejde med andre kan erfare, at matematik fordrer og fremmer kreativ virksomhed, og at matematik rummer redskaber til problemløsning, argumentation og kommunikation.

Stk. 3. Faget matematik skal medvirke til, at eleverne oplever og erkender matematikkens rolle i en historisk, kulturel og samfundsmæssig sammenhæng, og at eleverne kan forholde sig vurderende til matematikkens anvendelse med henblik på at tage ansvar og øve indflydelse i et demokratisk fællesskab.

Desuden bidrager indholdet i matematikundervisningen til almen livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse ved at eleverne oplever og erkender matematikkens rolle i en historisk, kulturel og samfundsmæssig sammenhæng. Samt at eleverne kan forholde sig til matematikkens anvendelse og herudfra vurdere og tage ansvar i et demokratisk fællesskab.

Organisering: Undervisningen er klassesdelt. Gennem skoleåret har klasserne 4 lektioners matematik om ugen. Undervisningen vil være organiseret som undervisning i plenum, men også i grupper af varierende størrelse afhængigt af indhold. Faglæreren vil desuden følge op på det individuelle arbejde. Det vurderes løbende om tests er nødvendige i forbindelse med videre handleplaner. I udskolingen er der dels mulighed for fortsat at arbejde ud fra individuelle handleplaner, dels undervisning på hold.

Evaluerings: Evaluering foregår løbende hen over skoleåret igennem feedback på mundtlige opgaver, skriftlige opgaver, samt samtaler med elever. Der arbejdes desuden frem mod FP9 for den ældste årgang. Denne vil fremstå som skoleårets sidste evaluering på afgangsklassens læring.

Udviklingen i undervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan kortfattet beskrives som følger:

Indskolingen (Junglen og Timeland - 0 til 3. klasse)

I indskolingsfasen handler matematik om talforståelse gennem arbejde med konkrete materialer. Emner og begreber introduceres i den fælles undervisning afløst af mere abstrakt arbejde i matematiske arbejdsbøger.

Undervisning tilstræbes at være aktiv gennem matematikløb/stjerneløb, matematik i praksis og matematik i salen

Der arbejdes med følgende områder; Tal, de 4 regnearter, mønstre og figurer, klokken, tabeller og diagrammer, positionssystemet, symmetri, beregninger med plus og minus med overgange og omkreds og areal.

Undervisning er differentieret, da det faglige niveau spænder over flere klassetrin. Det tilstræbes at møde den enkelte elev på det niveau han/hun er og derfra bygge stilladset, der gør eleven i stand til at løse en opgave og nå et mål, som det ikke tidligere havde været i stand til uden støtte.

Der arbejdes med Rema bøgerne samt materiale hentet fra diverse læringsportaler. Der arbejdes med fælles forløb og individuel træning på matematikfessor.dk

Mellemtrinnet (Goplerne 4 til 7. klasse)

På mellemtrinnet uddybes forståelsen af matematikkens logik gennem dels individuelt arbejde i arbejdsbøger med individuel lærervejledning dels i små grupper.

Individuel og fælles undervisning i matematik Vores undervisningsmetode omfatter individuel og fælles undervisning. Individuel undervisning, der bedst tager hensyn til hver elevs læringshastighed, benyttes i arbejdet med matematiske værktøjer som talbehandling, rødder og potens, regnearternes hierarki, brøker, decimaltal, procent, rente og vækst, metersystemet, tidsregning, sammensatte enheder, valuta, målestoksforhold, sandsynlighed og kombinatorik, algebra, ligninger, formler, geometri, trigonometri samt indføring i brugen af regneark og Geogebra. Fælles undervisning benyttes til at styrke brug og kombination af værktøjet, da den bedst udfordrer eleverne til matematiske formuleringer, overvejelser, diskussioner og konklusioner. Den fælles undervisning har således fokus på matematik i anvendelse, kommunikation og problemløsning. Der benyttes tværfaglige forløb for at understøtte eleverne opnåede færdigheder.

Særlig undervisningsplan for elever, der kommer til Næstved Fri Skole på et senere klassetrin.

Næstved Fri Skole modtager elever på senere klassetrin, der har faglige usikkerheder. For at genoprette sikkerheden og styrke de nye elevers læringsglæde tager undervisningen udgangspunkt i deres faktiske forudsætninger. Undervisningsplanen er da:

1. At finde enhver matematisk usikkerhed fra tidligere studie.
2. At afklare disse matematiske usikkerheder.
3. At vende tilbage til det aldersmæssigt forventede studie, så snart eleven føler sig tryk ved sine matematiske kundskaber og færdigheder fra ethvert tidligere studie.

Udskolingen (Boblerne og Ballonerne 8 til 9. klasse)

Det tilstræbes, at der indimellem det abstrakte talarbejde også arbejdes med konkrete opgaver, der giver plads til undren og refleksion over mulige løsninger. Kontaktlæreren følger op på det individuelle arbejde, det vurderes løbende om tests er nødvendige i forbindelse med videre handleplaner. I udskolingen er der dels mulighed for fortsat at arbejde ud fra individuelle handleplaner, dels undervisning på hold. Færdighedsregning repeteres, arbejde med større problemregningsopgaver introduceres.

Skolens slutmål med faget matematik er, at undervisningen skal lede frem mod, at eleverne efter 9. klasse skal være i stand til at gå op til de afsluttende prøver, både de skriftlige og de mundtlige, ligesom i folkeskolen. For at nå frem til dette mål, arbejder vi med følgende fire områder:

Tal og algebra

Geometri

Matematik i anvendelse

Kommunikation og problemløsning

<p>Geometri og måling</p> <p>Statistik og sandsynlighed</p>	<p>Eleverne kender til brug af decimaltal (i forbindelse med længde, vægt og penge)</p> <p>Eleverne kan begyndende division.</p> <p>Eleverne kan genkende geometriske figurer (cirkler, trekanter, firkanter og femkanter)</p> <p>Eleverne kender til spejlinger og drejninger</p> <p>Eleverne kender til kombinatorik, sandsynlighedsregning og statistik der læres via simple spil.</p> <p>Eleverne kan enkle målestoksforhold.</p> <p>Eleverne kender til omsætning mellem mm, cm, m og km</p> <p>Eleverne kender enkle beregninger med rumfang og areal.</p> <p>Eleverne har viden om tabeller og enkle diagrammer</p> <p>Eleverne har viden om enkle metoder til at indsamle, ordne og beskrive enkle data.</p> <p>Eleverne kan gennemføre statistiske undersøgelser med enkle data.</p>
<p>Goplerne (4 – 7. klasse)</p>	<p>2. forløb</p> <p>Undervisningen bygger nu på elevernes erfaringer fra andre fag, familielivet samt det nære samfundsliv. De naturlige tal udvides til hele tal (positive og negative). Decimaltal og brøker indføres i beregninger. Eleverne styrkes i at dele. De arbejder med procentbegrebet og koordinatsystemer. Tegning, modellering og målinger præciseres, og der gøres overvejelser om størrelsesforhold samt fordele/ulempen ved forskellige modeltyper. Grundlæggende geometriske figurer (trekant, firkant og cirkel) undersøges og beregnes. Sandsynlighedsbegrebet indføres. Der arbejdes med statistiske begreber. Eleverne indøver hovedregning samt overslagsregning. Eleverne arbejder med problembehandling, undersøgelse og beskrivelse af data ved hjælp af grafer, tabeller og diagrammer. Også her er der tværfaglige projekter og aktiviteter. Eleverne har adgang til og bruger lommeregner og computer. Progression evalueres formativ i samarbejde med læreren for derved at stilladsere den nærmeste udviklingszone for hver enkelt elev.</p>

	<p>I slutningen af forløbet udfordres eleverne i den fælles undervisning, så snart det fornødne fundament er på plads.</p> <p>Start i forløbet: Vi arbejder med disse emner: Addition og subtraktion - Decimaltal - Negative tal - Multiplikation - Reduktion af udtryk - Omregning - Tid - Omregning - Længdemål - Omkreds og areal - Chance - Kombinatorik - Brøker - Koordinatsystem - Geometriske grundbegreber - Division - Ligninger - Funktioner - Procent - Rumfang - Faglig læsning</p> <p>Der er fokus på at de 4 regningsarter bliver indarbejdet og forstået. Dette gøres med brug af en bred vifte af egne undervisningsmaterialer.</p> <p>Løbende i forløbet: Vi arbejder med disse emner: - Reduktion af udtryk - Multiplikation - Decimaltal - Afrunding af tal - Faglig læsning - Division - Brøker - Kombinatorik - Omregning - Længdemål - Omregning - Vægt og Rummål - Rumfang - Ligninger - Funktioner - Koordinatsystemet - Omkreds og areal - Procent - Procent, brøk og decimaltal. Dette gøres med brug af en bred vifte af egne undervisningsmaterialer.</p> <p>Slutning af forløbet: Vi arbejder med disse emner: Tal - Decimaltal - Multiplikation og division - Multiplikation med negative tal - Division med negative tal - Find værdien - Ligninger - Omregning - Længdemål - Rumfang - Omregning - Vægt og rummål - Brøker - Procent - Procent og decimaltal - Chance og sandsynlighed - Geometri - Omregning - Tid - Funktioner - Linjens ligning - Statistik Dette gøres med brug af en bred vifte af egne undervisningsmaterialer.</p>
<p>Boblerne og Ballonerne 8 og 9 klasse</p>	<p><i>De skal:</i></p> <p>kunne potensregning, positiv og negativ rod/eksponent.</p> <p>kunne kvadratrod (rodtegn, radikand)</p> <p>kunne forholdsregning.</p> <p>kunne rentesregning.</p> <p>kunne handelsregning.</p> <p>kunne procentregning (lægge procenter til og trække procenter fra)</p>

	<p>kunne koordinatsystemet (ordnede par)</p> <p>kunne løse ligninger og opstille funktioner (både lineære og ikke-lineære funktioner), linjernes hældning, linjernes skæringspunkt med x- og y-aksen.</p> <p>kende kvadratregler</p> <p>kunne regning med variable</p> <p>kunne Pythagoras' sætning (katete, hypotenuse), samt have kendskab til regning med trigonometri.</p> <p>kunne trekanters ind- og omskrevne cirkel, midtnormal, median.</p> <p>kunne beregne overfladeareal og rumfang af kegle og pyramide og kugle.</p> <p>kende til ligedannethed.</p> <p>Kunne perspektivtegning: dybdelinje, horisontlinje, forsvindingspunkt, frontperspektiv og krydsperspektiv.</p> <p>Kunne statistik: observation, observationssæt, hyppighed, frekvens, summeret hyppighed og frekvens, statistiske deskriptorer (middeltal, typetal, variationsbredde, største- og mindsteværdi, kvartiler), histogram, sumkurve, pindediagram, cirkeldiagram.</p> <p>Kunne sandsynlighedsregning: udfald, udfaldsrum, hændelse, frekvens.</p>
--	---

Undervisningsplan for Musik

Formål

Eleverne skal i faget udvikle kompetencer til at opleve musik og til at udtrykke sig i og om musik, herunder at synge danske sange. Faget skal bibringe dem forudsætninger for livslang og aktiv deltagelse i musiklivet og for at kunne forholde sig til samfundets mangeartede musiktilbud.

Stk. 2. Eleverne skal beskæftige sig aktivt og skabende med musik. Faget skal medvirke til elevernes følelsesmæssige og intellektuelle udvikling, udvikling af koncentration og motorik samt øge deres forståelse af sig selv som en del af et fællesskab.

Stk. 3. I faget musik skal eleverne udvikle forståelse af dansk og udenlandsk musiktradition som en del af kulturlivet, dels således som den indgår i det aktuelle samfundsliv, dels i dens historiske perspektiv.

Kompetencemål

Kompetenceområde	efter 2. klasse Efter Junglen	Efter 4. klasse Efter Timeland	Efter 6. klasse Efter Goplerne	
Musikudøvelse	Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse.	Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse med bevidsthed om egen og andres rolle i musikalsk udfoldelse.	Eleven kan udfolde sig selvstændigt i sang, spil og bevægelse.	
Musikalsk skaben	Eleven kan deltage eksperimenterende i musikalske aktiviteter.	Eleven kan udtrykke sig skabende i musikalske aktiviteter.	Eleven kan arrangere og komponere musikalske udtryk.	
Musikforståelse	Eleven kan lytte til og udtrykke sig om musik.	Eleven kan lytte opmærksomt til og udtrykke sig varieret om musik.	Eleven kan lytte opmærksomt til og udtrykke sig varieret om musik fra forskellige genrer, kulturer og perioder.	

Musikundervisningen

Faget musik tilbydes for alle elever på Næstved Fri Skole. Musik både som solooptræden og gruppeoptræden er en stor del af arrangementerne på skolen. I forbindelse med årtidsarrangementer, arbejdsweekender mv. er der tradition for, at eleverne optræder for forældre og pårørende med egne eller andres sange. Løbende gennem året danner de ældre elever samspilsgrupper, ofte på eget initiativ. Samspilsgrupperne får hjælp og assistance af personalet, men øver også på egen hånd.

Faget musik er en vigtig del af den kreative eksperimenterende proces som eleverne selv er en del af gennem hele skoleforløbet. Faget er derudover også et fag som kræver fordybelse og færdigheder, hvorfor undervisningen også lægger vægt på at give eleverne konkrete redskaber til at begå sig i faget: Elementær musikforståelse, musikhistorie, puls og rytme-bevidsthed samt hørelære/notation.

Skolen har eget veludstyret musiklokale med instrumenter til alle aldersgrupper. Lokalet er åbent for alle elever fra 4 klasse og op, efter den normale skoletid, så alle kan benytte lokalet; personale, forældre og elever.

Undervisningsplan

<p>Junglen (0 – 1. klasse)</p>	<p><i>Musikundervisningen er tilrettelagt så de tre elementer Musikudøvelse, Musikalsk Skaben og Musikforståelse danner rammen om undervisningen på alle klassetrin, dog med forskellig vægtning.</i></p> <p>I Junglen arbejder vi primært med musikudøvelse, herunder den musikalske skaben. Musikforståelse berøres også, men knytter sig i højere grad til elevernes senere skoleforløb.</p> <p>Musikudøvelse: Eleverne skal lære at synge med på et alsidigt repertoire af nye og ældre danske sange. I arbejdet med sange vil der fokuseres på følgende færdigheder: Intonation, stemmeleje, tempo, udtryk og det at holde en fælles puls.</p> <p>Eleverne vil derudover deltage i sang- og musikalske bevægelseslege der tilsigter en god forståelse af musik som en fælles oplevelse med rig mulighed for samarbejde eleverne imellem.</p> <p>Musikalsk skaben: Eleverne bliver præsenteret for forskellige musikinstrumenter der bruges i enkle sammenspilsarrangementer med rotation.</p> <p>Eleverne vil arbejde med rim og remser i en musikalsk sammenhæng, herunder egne små kompositioner.</p> <p>Musikforståelse: Eleverne vil lytte til forskellige kortere musikstykker, og hermed påbegynde en forståelse af de forskellige musikgenrer. Vi vil også arbejde med aktiv lytning ved musikmeditationer hvor eleverne får mulighed for at beskrive musikkens karakter og virkning med egne ord.</p>
<p>Timeland (2 – 3/4. klasse)</p>	<p>I Timeland vil hver musiktime være planlagt ud fra at følgende aktiviteter indgår, for at sikre variation i undervisningen:</p> <p>Synge/spille- aktivitet</p>

	<p>Bevægelsesaktivitet</p> <p>Lytteaktiviteter</p> <p>Musikundervisningen bygger på elevernes nysgerrighed og umiddelbare lyst til at bruge krop og stemme. Undervisningen er planlagt med alsidighed og variation for øje, og det musikalske stof er generelt præget af enkelhed og overskuelighed. Elevernes oplevelser og erfaringer med musik fra hverdagen indgår i planlægningen af undervisningen.</p> <p>Det er derudover vigtigt, at eleverne lærer at deltage hensigtsmæssigt i et musikalsk fællesskab hvor alle elever oplever at deres individuelle kompetencer kommer i spil.</p> <p><i>Eleverne skal:</i></p> <p>Deltage i musikalsk udfoldelse, herunder sang og sammenspil hvor instrumenter indgår.</p> <p>Følge og holde en puls.</p> <p>Begyndende nodelære med simple rytmer der klappes, synges og nedskrives af eleverne selv.</p> <p>Opbygge et repertoire af nye og ældre danske sange og salmer med vægt på børnesange samt årstids- og højtidsange</p> <p>Arbejde med rim og remser i en musikalsk sammenhæng</p> <p>Stemmetræning med god intonation i større grupper</p> <p>Synge efter anvisninger på tempo, toneleje og udtryk</p> <p>Deltage i sanglege og bevægelseslege, herunder folkedans</p> <p>Udføre enkle rytmiske improvisationer med ledsagelse af grundpuls i form af trommer, klap eller tramp.</p> <p>Skabe korte melodiske improvisationer med eller uden tekst</p> <p>Komponere små rim, remser og sange i samarbejde med hinanden</p> <p>Deltage i med musikalske dramatiseringsforløb i fællesskab med andre.</p> <p>Lytte opmærksomt til korte musikstykker, der har en konkret association, herunder meditations musik med fokus på musikkens beroligende egenskaber.</p> <p>Udtrykke egne oplevelser af musik i ord, billeder, farver og bevægelse</p>
--	--

	<p>Blive i stand til at kunne bedømme, hvilken af to toner, der er højest, samt om en tonerække går op eller ned</p> <p>Kende forskel på hvad en grundpuls og en rytme er</p> <p>Høre forskel på dur og mol</p> <p>Genkende klangen af størstedelen af musiklokalets instrumenter</p> <p>Lære om instrumenterne i et klassisk symfoniorkester - kunne skelne deres lyde og inddele dem i instrumentgrupper</p> <p>Opnå kendskab til forskellige musikgenrer</p> <p>Forstå, at musik bruges i mange sammenhænge, og beskrive eksempler på disse</p>
<p>Goplerne (4 – 7. klasse)</p>	<p>Undervisningen i Goplerne baserer på, at eleverne i stigende grad tager ansvar for egen betydning for det musikalske fællesskab. Eleverne er i stigende grad med til at fastlægge rammerne for de skabende processer. Det er centralt, at eleverne også lærer, hvorledes digitale muligheder kan inddrages i det skabende arbejde. I arbejdet med musikforståelse sættes musikken nu ind i en historisk sammenhæng, og der påbegyndes et arbejde med musikanalyse.</p> <p>Derudover bliver eleverne præsenteret for det klassiske instrumentarium samt udvalgte klassiske komponister og værker, som de hermed opnår et vist kendskab til.</p> <p>Undervisningen bygger senere i Gopler-tiden på, at eleverne forholder sig mere nuanceret til musikeksempler. Eksemplerne omfatter forskellige genrer og stilarter, og præsenteres dels i indspillet form, og dels ved koncerter. Hovedvægten lægges her på musiklytning, men musikken sættes i stigende grad også ind i en historisk og sammenhæng. Det er centralt, at eleverne lærer at reflektere over musik i forhold til kunst og kultur og samtid.</p> <p>I Goplerne skal eleverne:</p> <p>Deltage opmærksomt i musikundervisningen med bevidsthed om egen rolle og ansvar i den fælles musikalske udfoldelse</p> <p>Viderebygge repertoiret af nye og ældre danske sange og salmer, men også synger sange på andre sprog end det danske</p> <p>Lære at bruge en sangbog og gøre rede for dens opbygning</p>

	<p>Synge med god intonation og klang samt tydelig tekstudtale i mindre grupper, herunder også solosang.</p> <p>Fastholde en enkelt over- eller understemme sammen med andre i flerstemmig sang</p> <p>Komponere egne rapnumre med underliggende grundpuls</p> <p>Anvende musikinstrumenter fra forskellige instrumentgrupper i enkle sammenspilsarrangementer: Keyboard, trommer, xylofoner, klokkespil, congas, triangel.</p> <p>Deltage i Stomp forløb, herunder lave egen stomp-kølle til formålet</p> <p>Spille enkle melodier efter gehør og med støtte af simpel notation</p> <p>Deltage i en række lettere fællesdansen, herunder eksperimentere med at udvikle egen dans til udvalgte musikstykker.</p> <p>Udføre enkle rytmiske eller melodiske improvisationer som del af et musikalsk forløb</p> <p>Komponere små melodier med udgangspunkt i sangstemmen, ved hjælp af musikinstrumenter eller på computer</p> <p>Sammensætte enkle forløb med musik, billeder, bevægelse og dramatisering i fællesskab med andre</p> <p>Lytte opmærksomt til musik med tydelige karakteristika, herunder arbejde med musikgenrer som begreb.</p> <p>Udtrykke oplevelse af musik nuanceret og bevidst i ord, farver billeder og bevægelse</p> <p>Gøre rede for formforløb og stemning i små musikstykker på baggrund af musikalske elementer som dynamik, klangfarve og motiver</p> <p>Tage stilling til forholdet mellem tekst og melodi i sange fra det almindelige repertoire</p> <p>Forstå begreber som frase og motiv, der har tilknytning til melodi opbygning</p> <p>Kende forskel på melodi og akkompagnement</p> <p>Kunne anvende varierede musikteoretiske begreber i samtale om musik ved musikudøvelse og musiklytning</p> <p>Anvende notation som hjælp til at forstå den rytmiske eller melodiske udvikling i en enkelt stemme</p>
--	--

	<p>Opnå kendskab til lyddannelsen på og genkende klangen af et udvalg af musikinstrumenter, herunder symfoniorkestrets instrumenter</p> <p>Være i stand til samtale om musikkens rolle og funktion i forskellige sammenhænge bl.a. ved fester og religiøse handlinger samt i medier, herunder også de sociale medier</p>
<p>Boblerne (8. klasse)</p> <p>Ballonerne (9. klasse)</p>	<p>Musikundervisningen for Boblerne og Ballonerne er et valgfag som eleverne kan vælge i de udbudte perioder. Undervisningen tager primært udgangspunkt i rytmisk sammenspil i grupper af 2-5 elever. Disse grupper har mulighed for at optræde med de indøvede numre til skolens arrangementer. I undervisningen lægges der vægt på målsætning i form af konkrete mål for hvert element af det der indøves.</p> <p>Undervisningen vil derudover indeholde musiklytning, musikhistorie og elementær musikforståelse, herunder hørelære og notation.</p>
<p>Slutmål efter 9. klassetrin</p>	<p>Undervisningen leder frem til at eleverne kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lytte aktivt til musik og reflektere over sine indtryk og oplevelser. • deltage i det flerstemmige kompositioner • opnå færdigheder i den grundlæggende hørelære • opnå forståelse for musikkens udtryk og sprog. • indgå aktivt i et fællesskab omkring indstuderingen og fremførelsen af musik, herunder sammenspil.

Undervisningsplan for Natur og teknologi

Formål

Eleverne skal i natur/teknologi udvikle naturfaglige kompetencer og dermed opnå indblik i, hvordan naturfag bidrager til vores forståelse af verden. Eleverne skal i natur/teknologi tilegne sig færdigheder og viden om vigtige fænomener og sammenhænge samt udvikle tanker, sprog og begreber om natur og teknologi, som har værdi i det daglige liv.

Stk. 2. Elevernes læring skal i vidt omfang bygge på deres egne oplevelser, erfaringer, iagttagelser og undersøgelser, som skal medvirke til, at de udvikler praktiske færdigheder, kreativitet og evne til samarbejde. Elevernes glæde ved at beskæftige sig med natur, teknologi, livsbetingelser og levevilkår samt deres lyst til at stille spørgsmål og lave undersøgelser både inde og ude skal vedligeholdes og fremmes.

Stk. 3. Eleverne skal udvikle forståelse af samspillet mellem menneske og natur i deres eget og fremmede samfund samt ansvarlighed over for miljøet som baggrund for engagement og handling i forhold til en bæredygtig udvikling. Eleverne skal gennem faget udvikle interesse for naturfag og teknologi samt tilegne sig naturfaglige kompetencer som grundlag for det videre arbejde med fagene biologi, fysik, kemi og geografi.

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 2. klasse Efter Junglen	Efter 4. klasse Efter Timeland	Efter 6. klasse Efter Goplerne
Undersøgelse	Eleven kan udføre enkle undersøgelser på baggrund af egne og andres spørgsmål.	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger.	Eleven kan designe undersøgelser på baggrund af begyndende hypotesedannelse.
Modellering	Eleven kan anvende naturtro modeller.	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad.	Eleven kan designe enkle modeller.
Perspektivering	Eleven kan genkende natur og teknologi i sin hverdag.	Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster	Eleven kan perspektivere natur/teknologi til omverdenen og aktuelle hændelser.
Kommunikation	Eleven kan beskrive egne undersøgelser og modeller.	Eleven kan beskrive enkle naturfaglige og teknologiske problemstillinger.	Eleven kan kommunikere om natur og teknologi.

Udviklingen i undervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan kortfattet beskrives som følger:

Naturfagene geografi, biologi og fysik/kemi introduceres som fag allerede i indskolingsfasen, dels som en del af den faste undervisning, hvor eleverne gøres fortrolige med fagenes begreber og arbejdsmetoder, dels som tilvalg hvor eleverne har mulighed for at forfølge deres interesseområder. Vi har valgt ikke at kalde faget natur- og teknik som i den almindelige skole, da vi har erfaret, at eleverne er mere trygge ved at forholde sig til indholdet i naturfagene, når de allerede fra starten introduceres til de tre delområder.

Der arbejdes meget konkret med fagene: i lokalområdet, med eksperimenter osv., så eleverne får konkrete fysiske oplevelser at knytte deres undren og faglige teorier på. Haven på Næstved fri økologisk havebiotop med lysthus, drivhus og flersædskifte.

Denne og skolens øvrige have og omgivelser inspirerer og tilgodeser, at skolens elever kan få konkrete oplevelser af biologisk art sammen med deres lærere. På mellemtrinnet tilbydes fagene i flere niveauer dels som målrettede værktøjsfag nominer kategorierne informationssøgning, opgaveskrivning, fremlæggelse. I tilrettelæggelsen skeles til slutmålene for fagene

Centrale kundskaber og færdigheder

at eleverne kan undre sig og bruge deres forestillinger og nysgerrighed som udgangspunkt for oplevelser, undersøgelser og eksperimenter i deres nære og fjerne omverden

at eleverne kan forstå og opleve, hvorledes naturfaglig viden fremkommer som et samspil mellem menneskers iagttagelser, undersøgelser, læsning, tanker og eksperimenter

at eleverne udvikler sprog, faglige begreber og evne til at argumentere, vurdere og reflektere.

Den nære omverden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

beskrive, ordne og anvende viden om materialer og stoffer og deres forskellige egenskaber

beskrive og forklare hverdagsfænomener

kende lokalområdet og anvende viden herom i andre sammenhænge

beskrive planter og dyr, deres livsbetingelser og deres samspil med omgivelserne

beskrive vigtige kropsfunktioner og væsentlige faktorer, der påvirker disse

anvende viden om forhold, der har betydning for menneskets sundhed

gøre rede for de fænomener, der knytter sig til vejret og årstiderne

Den fjerne omverden

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

perspektivere de emner og problemområder, som de kender fra det nære og sætte dem ind i regionale, globale og universale rammer

forholde sig til informationer fra medierne og inddrage dem i deres egen opfattelse af verden

redegøre for dyrs, planters og menneskers levevilkår og indbyrdes samspil forskellige steder på jorden

anskue fordelingen af land og hav, landskaber, klimazoner og plantebælter som regionale og globale mønstre

beskrive og sammenligne vigtige regioner og stater i vores egen og andre verdensdele

sammenholde indsigt i solsystemets opbygning og jordens bevægelser med fænomener, de selv har oplevet

anvende hovedtræk af jordens og livets udvikling til belysning af naturens mangfoldighed

Mennesket samspil med naturen

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

færdes i naturen på en hensigtsmæssig og respektfuld måde

beskrive eksempler på naturanvendelse og naturbevarelse samt interesseudsættninger knyttet hertil

redegøre for eksempler på, at menneskets forbrug af ressourcer og anvendelse af teknologi påvirker kredsløb i naturen og vurdere, hvilke konsekvenser det har for planter, dyr og mennesker

kende træk af teknologiens historie og anvendelse samt følgevirkninger for planter, dyr og menneskers levevilkår

vurdere eksempler på miljøproblemer lokalt og globalt på baggrund af egen indsigt

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem

i stand til at

formulere relevante spørgsmål og opstille hypoteser

planlægge og gennemføre iagttagelser, undersøgelser og eksperimenter

vælge og bruge udstyr, redskaber og hjælpemidler, der passer til opgaven

indsamle, ordne og formidle resultater og erfaringer på forskellige måder

søge svar med udgangspunkt i førstehåndserfaringer

udnytte informationsteknologiens muligheder

Undervisningsplan

Junglen (0 – 1. klasse)	<p>Arbejdet foregår hovedsageligt med udgangspunkt i den nære omverden. Undervisningen koncentrerer sig om børnene selv, deres interesser og deres hverdag. Sansning, direkte iagttagelser, enkle undersøgelser og eksperimenter vægtes højt. Indhold ses i tæt sammenhæng med elevernes egne oplevelser og erfaringer og omhandler let anskuelige forhold. I arbejdet med miljø/sundhedsemner lægges vægt på optimistiske og livsbekræftende indfaldsvinkler.</p> <p>Forklaringer består overvejende i konstateringer og henvisninger til enkle relationer af typen: ”Det er det samme, der sker, når...”</p> <p>Forklaringer skal være så enkle, at de kan efterprøves af eleverne selv. Uanset emne skal eleverne arbejde med indhold, som viser, at “verden” i al sin mangfoldighed ikke bare består af isolerede fænomener, men at fænomenerne også hænger sammen. Arbejdet omfatter aktiviteter, hvor kendskab til vigtige navne og nyttige grupper indgår.</p> <p>Eleverne bearbejder iagttagelser, oplevelser og resultater ved hjælp af varierede udtryksformer. Glæden ved at gå på opdagelse, lave forsøg og ved at skabe noget alene eller i fællesskab har en vigtig plads. I valg af indhold og arbejdsform lægges vægt på forhold og synsvinkler, som eleverne selv kan tage stilling til og handle efter.</p> <p>Eleverne kan fx arbejde med:</p> <ul style="list-style-type: none">at kende deres kroppeat opleve med og bruge sanserneat ordne efter forskellige kriterier, fx farve, størrelse, metal/ikke metalat fremstille og anvende modellerat bo og færdes i lokalområdet
--------------------------------	--

	<p>at opleve og undersøge naturen.</p> <p>Vi arbejder med udedage på skemaet. Her er 0.-4. kl ude hele dagen i forskellige aktiviteter. Vi tilbereder mad på bål, hvor der er indsamlet urter fra haven eller nærområdet. Her er viden om planterne spiselig/giftig centralt. sanserne se, føle, lugte, smage</p> <p>Ugedagene har årstiderne, vejret og planternes cyklus som gennemgående emner over året.</p> <p>Vejret: der måles vind, nedbør og temperatur.</p> <p>Insekter i haven.</p> <p>Der indsamles insekter, sorteres, tælles måles og beskrives, fødekæder hvem spiser hvem.</p> <p>Her undervises i friluftsliv. Bål, mad fra naturen, snitning, træklating, hulebygning, kanosejlads mv.</p>
<p>Timeland (2 – 3/4. klasse)</p>	<p>Arbejdet koncentrerer fortsat om den nære omverden, men samtidig inddrages hyppigt konkrete forhold fra “den fjerne omverden” og “menneskets samspil med naturen”. Iagttagelser og undersøgelser bliver mere systematiske, og de praktiske forsøg udfordrer i højere grad eleverne på “hånd”, “sprog” og “tanke”. Eleverne arbejder med at sammenstille og modstille iagttagelser og data samt at foretage enkle generaliseringer. Der arbejdes med sammenhænge, som bygger på relationer mellem kendte ting og fænomener. Undervisningen foregår i klasserummet, i lokalområdet og i naturen, men også på mindre og overskuelige virksomheder. I undervisningen indgår fagudtryk, navnestof og et begyndende fagsprog. Eleverne udtrykker sig nu i højere grad skriftligt om iagttagelser, undersøgelser, forklaringer og tanker sideløbende med udfoldelse af andre kreative og musiske udtryksformer. Arbejdet knyttes tættere sammen med spørgsmål, hvor eleverne arbejder med vurdering, stillingtagen og muligheder for handling. Eleverne kan fx arbejde med:</p> <p>lokalsamfundet</p> <p>at arbejde og skaffe sig daglige fornødenheder</p> <p>menneske og sundhed</p> <p>vigtige naturfænomener</p> <p>enkle kredsløb og sammenhænge i naturen</p> <p>Jorden i solsystemet.</p>

Goplerne (4 – 6. klasse)

Der lægges vægt på, at eleverne får større sammenhæng og perspektiv i deres viden. Den nære omverden, den fjerne omverden og menneskets samspil med naturen opfattes som ligestillede afsnit. I undervisningen indgår mere komplekse forhold og abstrakte modeller, men der arbejdes fortsat med praktiske færdigheder, og oplevelser i natur og nærmiljø prioriteres højt. På baggrund af egne idéer og hypoteser designer og udfører eleverne nu i højere grad eksperimenter, forsøg og undersøgelser. Computere inddrages til måling og styring, simulering og systematisering af data.

Miljøproblemer belyses især gennem arbejdet med interessermodsatninger ved udnyttelsen af natur og naturressourcer. Der arbejdes med problemstillinger, der både er enkle at overskue og alligevel så tilpas almene, at de viser forskellige sider af samspillet mellem menneske og natur.

Elevernes handlemuligheder står mere centralt, og etiske og samfundsmæssige overvejelser får større plads i undervisningen. Eleverne behandler og formidler deres resultater, erfaringer, synspunkter og holdninger på varieret og kreativ måde.

Eleverne kan fx arbejde med:

affald, genbrug og stofkredsløb

energi, energiformer og energiforsyning

vejr, klima og menneske

naturområder og andre regioner forskellige steder i verden

Jordens og livets udvikling.

Derudover arbejdes der fx. i undrefag såsom “spacy ting”, hvor det spektakulære verdensrum bliver diskuteret og bearbejdet. Forhold mellem den naturvidenskabelige arbejdsmetode og konspirationsteorier bliver behandlet. Der bliver arbejdet med Kroppens unikke og fantastiske funktioner ved gennemgang af ekstremer fx. understøttet Guinness World of Records el. tilsvarende.

Livets udvikling og forudsætninger bliver behandlet ud fra alien konspirationsteorier vs. Naturvidenskabelige forhold og definitioner (fakta eller teorier).

Arbejdet er levende og i dialog med elevernes undren over fx. oplevelser fra nettet.

Goplerne 6.-7. klasse	Faget naturvidenskab er en tværfagligt fag hvor der løbende arbejdes enten fagspecifikt indenfor FYS/KEM, BIO og GEO eller som tværfaglige problemstillinger. Faget sigter på at etablere en naturvidenskabelig begrebsforståelse samt en indsigt i hvordan fagene spiller sammen for at løse fx. miljømæssige problemer.

Undervisningsplan for Samfundsfag

Formål

Eleverne skal i samfundsfag opnå viden og færdigheder, så de kan tage reflekteret stilling til samfundet og dets udvikling. Eleverne skal opnå kompetencer til aktiv deltagelse i et demokratisk samfund.

Stk. 2. Eleverne skal opnå forudsætninger for udvikling af kritisk tænkning og et værdigrundlag, så de kan deltage kvalificeret og engageret i samfundet. Eleverne skal opnå forståelse af, hvordan mennesker både påvirkes af og kan påvirke samfundet, og de skal kunne forstå hverdagslivet i et samfundsmæssigt perspektiv.

Stk. 3. Eleverne skal forholde sig til demokratiske grundværdier og spilleregler med henblik på deres egen deltagelse i samfundet.

Kompetencemål

Kompetenceområde			Efter 9. klasse Efter Ballonerne	
Politik			Eleven kan tage stilling til politiske problemstillinger lokalt og globalt og komme med forslag til handlinger.	
Økonomi			Eleven kan tage stilling til økonomiske problemstillinger og handle i forhold til egen økonomi og samfundsøkonomien.	
Sociale og kulturelle forhold			Eleven kan tage stilling til og handle i forhold sociale og kulturelle sammenhænge og problemstillinger.	
Samfundsfaglige metoder			Eleven kan anvende samfundsfaglige metoder.	

Udviklingen i undervisningen

Udskoling (Boblerne og Ballonerne 8 til 9. klasse)

Samfundsfag Skolens demokratiske miljø lærer eleverne at begå sig i et demokrati. De vænnes allerede i indskoling til at bruge den demokratiske struktur og de muligheder den åbner i forbindelse med den praktiske hverdag.

De deltager dagligt i Morgenmøderne og har her taleret i en stor forsamling. I forbindelse hermed lærer de at vurdere en sag og tage stilling ved afstemninger. De kan prøve ordstyrerrollen. De deltager i fredagsrengøringen, hvis form er vedtaget demokratisk.

I forbindelse med ugentlige skolemøder har de mulighed for at foreslå ændringer, bidrage til ændringer og er i det hele taget underlagt skiftende regelsæt og procedurer, der diskuteres og vedtages. Et relevant ordforråd læres således tidligt. Aktuelle emner tages løbende op på morgenmøder, skolemøder og særlige orienterings- og/eller debatmøder. I udskoling tilrettelægges samfundsfagsundervisningen med henblik på folkeskolens afgangsprøve. Der læses tekster og debatteres indhold. De læste tekster bliver desuden gennemgået kildekritisk og sammenlignet med andre tekster. Penum tilrettelægges i samarbejde med eleverne efter aktuelle emner og tidssvarende lærebogsmateriale anbefalinger. Dagsaktuelle emner indgår som en væsentlig del af undervisningen.

Undervisningen følger færdigheds- og vidensmål samt kompetencemål som beskrevet i Fælles Mål – Samfundsfag.

Undervisningsplan

Eleverne skal i faget samfundsfag opnå viden og færdigheder, så de kan tage reflekteret stilling til samfundet og dets udvikling. Eleverne skal opnå kompetencer til aktiv deltagelse i et demokratisk samfund.

Eleverne skal opnå forudsætninger for udvikling af kritisk tænkning og et værdigrundlag, så de kan deltage kvalificeret og engageret i samfundet. Eleverne skal opnå forståelse af, hvordan mennesker både påvirkes af og kan påvirke samfundet, og de skal kunne forstå hverdagslivet i et samfundsmæssigt perspektiv.

Eleverne skal forholde sig til demokratiske grundværdier og spilleregler med henblik på deres egen deltagelse i samfundet.

Undervisningen skal give eleverne viden om samfundet og dets udvikling, udvikle elevernes lyst og evne til at forstå dagliglivet i et samfundsmæssigt perspektiv og forberede eleverne til en aktiv deltagelse i det demokratiske samfund. Alt andet lige skal undervisningen i samfundsfag være med til at gøre eleverne opmærksom på deres demokratiske dannelse, som har fundet sted i de tidligere skoleår og hermed styrke den inden de afslutter skolen.

Undervisningen skal desuden medvirke til, at eleverne udvikler en bevidsthed om samfundet, en kritisk sans og færdighed i at iagttage, analysere og vurdere nationale og internationale samfundsforhold og konflikter.

Undervisningens målsætning er at bidrage til, at den enkelte elev udvikler et personligt værdigrundlag og deltager aktivt i samfundsudviklingen, hermed bliver mere bevidst om deres demokratiske dannelse

I udskolingen Boblerne (8. kl.) og Ballonerne (9. kl.) Arbejdes med følgende emner/temaer:

Emne/tema	Problemstillinger- fokuspunkter	Andre udtryksformer, besøg og kilder
Politik	De politiske partier - ideologier og demokratiet i Danmark. Rød- og Blå blok hvad vil det sige? Eleverne opnår indsigt i de grundlæggende politiske "mekaniker" i Danmark og verden.	Besøg på Christiansborg-Folketinget http://www.ft.dk/ "Ind I Samfundsfaget A" og "Ind I Samfundsfaget B" Niels Lysholm og Karsten Møller, Alinea Grundloven "Ind I Samfundsfaget B" Niels Lysholm og Karsten Møller, Alinea
Retssamfundet	Kriminalitet og straf - rettigheder og pligter i en retsstat. Hvad er mine rettigheder og pligter i en retsstat?	http://www.kriminalforsorgen.dk/ Grundloven: http://grundloven.dk/ Portal: http://samfundsfag.gyldendal.dk/Indgange/Forlob/Kriminalitet_og_straf/Regler_i_en_retsstat/Video/Interview%20med%20politibetjent.aspx "Ind I Samfundsfaget B" Niels Lysholm og Karsten Møller, Alinea
Velfærd	Den danske velfærdsmodel - stor eller lille stat. Eleverne opnår indsigt, og viden om, rettigheder og pligter i en velfærdsstat.	https://samfundsfag.gyldendal.dk/forloeb/velfaerd/kapitler/hvordan-velfaerd/indledning Klip: https://www.youtube.com/watch?v=6tKxON_3coA "Ind I Samfundsfaget B" Niels Lysholm og Karsten Møller, Alinea
Terrorisme, Danmark i krig og fred	Danmarks deltagelse i Internationale organisationer - FN, NATO, EU o.a.	Besøg, og rundvisning, på Stevnfortet. https://samfundsfag.gyldendal.dk/forloeb/krig/kapitler/krigen-mod-terror/indledning "Ind I Samfundsfaget A" Niels Lysholm og Karsten Møller, Alinea
Økonomi	Det økonomiske kredsløb: husholdninger, virksomheder, den offentlige sektor og den finansielle sektor	https://samfundsfag.gyldendal.dk/forloeb/tjek-paa-oekonomien "Ind I Samfundsfaget B" Niels Lysholm og Karsten Møller, Alinea
	EUs tilblivelse og udvikling fra start til i	.

<p>EU - den europæiske union</p>	<p>dag, Brexit og fremtiden</p>	<p>Den europæiske union https://europa.eu/european-union/about-eu_da “Ind I Samfundsfaget B” Niels Lysholm og Karsten Møller, Alinea https://samfundsfag.gyldendal.dk/spot-paa/internationalt-samarbejde</p>
<p>Lokalsamfundet</p>	<p>Det kommunale demokrati og administration. Opgavefordelingen mellem stat kommuner og regioner</p>	<p>Kommunal hjemmeside. http://www.naekom.dk/Borger.aspx KL https://www.kl.dk/ “Ind I Samfundsfaget A” Niels Lysholm og Karsten Møller, Alinea</p>
<p>Internationale Organisationer</p>	<p>Danmarks rolle i Verden, og deltagelse i internationalt samarbejde. Krige og konflikter</p>	<p>FN https://un.dk/da/om-fn</p> <p>NATO https://um.dk/da/udenrigspolitik/sikkerhedspolitik/missioner-og-operationer/hvad-laver-nato/ “Ind I Samfundsfaget B” Niels Lysholm og Karsten Møller, Alinea</p>

Undervisningsplan for Tysk

Formål

Eleverne skal udvikle kompetencer til at kommunikere på tysk både mundtligt og skriftligt, så de kan anvende tysk nationalt og globalt i deres aktuelle og fremtidige liv. Eleverne skal samtidig udvikle deres sproglige bevidsthed og fremmedsprogsindlæring samt styrke deres kulturelle og interkulturelle forståelse gennem kulturmøder.

Stk. 2. Gennem oplevelse, fordybelse og aktiv medvirken skal elevernes lyst til at bruge sproget personligt og i samspil med andre fremmes. Eleverne skal herved få tillid til egne evner og lyst til at beskæftige sig med tysk sprog og kulturer til fremme af deres videre udvikling.

Stk. 3. Faget tysk skal give eleverne grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande og derved styrke deres internationale og interkulturelle forståelse.

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 7. klasse Efter Goplerne	Efter 9. klasse Efter Ballonerne		
Mundtlig kommunikation	Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt om nære emner i et meget enkelt og forståeligt sprog.	Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt i et forståeligt og sammenhængende sprog		
Skriftlig kommunikation	Eleven kan kommunikere på tysk skriftligt om nære emner i et meget enkelt og forståeligt sprog.	Eleven kan kommunikere på tysk skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog.		
Kultur og samfund	Eleven kan sammenligne eksempler på tysksproget kultur og egen kultur.	Eleven kan forstå og anvende forståelse for kultur.		

Undervisningen følger færdigheds- og vidensmål samt kompetencemål som beskrevet i Fælles Mål – Tysk. Der undervises faget fra 5. klassesettrin.

Udviklingen i undervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår af progressionen i de beskrevne delmål, som leder frem mod de beskrevne slutmål. Udviklingen kan kortfattet beskrives som følger:

Der undervises i små hold og lægges vægt på, at eleverne finder frem til arbejdsmetoder de kan bruge i forbindelse med fremmedsprogsindlæring. På mellemtrinnet er der fokus på at arbejde individuelt og i små grupper, så flere af fagets facetter berøres i løbet af skoleåret. Der er hele tiden fokus på den enkelte elevs progression. Der arbejdes i skiftende grupper, alt efter niveau og arbejdsmetode, så den enkeltes personlige udvikling og læringsstil tilgodeses.

Mellemtrinnet (Goplerne 5 til 7. klasse)

Fremmedsprog Tysk introduceres i mellemtrinnet som holdundervisning.

Der arbejdes i begynderundervisningen som hold med gloseindlæring, enkle sproglige regler, udtale og indlæring af små dialoger.

Senere bliver undervisningen mere individuel og især i tysk inddrages skriftligt arbejde hurtigt. Der arbejdes med lærebogsmaterialer. Der undervises i små hold og lægges vægt på, at eleverne finder frem til arbejdsmetoder, de kan bruge i forbindelse med fremmedsprogsindlæring.

Udskolingen (Boblerne og Ballonerne 8 til 9. klasse)

I udskolingen arbejdes med udgangspunkt i tekster og problemstillinger ledende frem mod slutmålene for faget. I holdundervisningen lægges op til at der tilstræbes punktlighed, faglig fokusering, så der hele tiden bevidst arbejdes mod at højne eget sproglige niveau.

De Centrale kundskabs- og færdighedsområder for faget Tysk beskriver slutmålet for undervisningen i faget. De centrale kundskabs- og færdighedsområder er:

Kommunikative færdigheder

Sprog og sprogbrug

Sprogtilegnelse

Kultur- og samfundsforhold

Undervisningsplan

<p>Goplerne (4 – 7. klasse)</p> <p>Fra 5. klassetrin</p>	<p>Kommunikative færdigheder</p> <p>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:</p> <ul style="list-style-type: none">● lytte til og forstå sætninger og udtryk i forbindelse med nære og genkendelige emner, som interesserer, fritid, venner, familien og skolen● følge med i udvalgte lyd- og billedmedier på tysk om genkendelige emner og danne sig en mening om, hvad det drejer sig om● udtrykke sig på tysk, herunder om sig selv, familie, fritid og skole i et enkelt sprog med særlig vægt på spørge- og svarteknikker● gengive hovedindholdet i et enkelt sprog af en kort, let tekst-præsentere et forberedt emne i et enkelt sprog, bl.a. i form af planche eller rollespil● læse og forstå hovedindholdet af sprogligt enkle tekster om almindeligt forekommende emner, evt. med støtte i billeder● skrive ord, udtryk og enkle sætninger inden for kendte emner. <p>Sprog og sprogbrug</p> <p>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:</p> <ul style="list-style-type: none">● udtrykke sig med en forståelig udtale● iagttage ligheder mellem tysk og dansk● anvende et tilstrækkeligt ordforråd til at kunne forstå og tale om nære og genkendelige emner● anvende grundlæggende tyske høfligheds- og omgangsformer-afgøre, om noget foregår nu, før eller i fremtiden● kende til ordstilling og ordklasser● stave enkle ord og udtryk. <p>Sprogtilegnelse</p> <p>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:</p> <ul style="list-style-type: none">● anvende enkle kommunikationsstrategier, herunder bede om hjælp til at udtrykke sig og lade kropssprog og mimik understøtte utilstrækkelig mundtlig kommunikation● gætte kvalificeret i forbindelse med lytning● gætte kvalificeret i forbindelse med læsning
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • anvende computeren til tekstbehandling og kommunikation-foretage "ord til ord" opslag i en ordbog • anvende et praktisk-musisk udtryk i forbindelse med en fremlæggelse. <p>Kultur- og samfundsforhold</p> <p>Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kende til eksempler på kultur- og levevilkår i Tyskland inden for emner, som bygger på elevernes erfaringsverden • sammenligne eksempler på tysk kultur med egen kultur inden for deres erfaringsverden <p>Med faget "Tysk i salen" øver eleverne tyske ord og grammatik gennem bevægelse.</p> <p>Der benyttes Gyldendals 5.-7. klasses Tysk portal, Alineas PS praktisk sprog, samt forskellige bogsystemer bla. Die Deutsch Bande 1-6 samt egne fremstillede materialer.</p>
<p>8. og 9. klassetrin (Bobler og Balloner)</p>	<p>Eleverne arbejder med sproget som kommunikationsmiddel og som udtryk for tysk kultur. Indholdet omfatter forskellige aldersrelevante emner, tekster og aktiviteter.</p> <p>Kommunikative færdigheder - lytte, tale, læse, skrive</p> <p>Eleverne skal arbejde med lyttefærdighed ved hjælp af forskellige typer lyttetekster.</p> <p>Mundtlig udtryksfærdighed, med fokus på udtale og intonation. Målet er at de kan udtrykke egne meninger og reagerer på andres, refererer, kommenterer og argumenterer, spørge om og videregiver informationer om dagligdags forhold.</p> <p>Der læses og bearbejdes forskellige teksttyper inden for forskellige genrer, f.eks. reklamer, sagtekster, sangtekster, nyheds- og beskrivende tekster</p> <p>Eleverne arbejder med at uddrage informationer fra forskellige typer af billedtekster, f.eks. illustrationer, billedmedier og andre elektroniske medier</p> <p>Der trænes i at udtrykke sig skriftligt i et forståeligt sprog.</p> <p>Eleverne arbejder med at præsentere et forberedt emne f.eks. i form af planche, præsentationsprogram eller lyd- og videoproduktion</p>

	<p>Sprog og sprogbrug</p> <p>Eleverne arbejder med sproglig opmærksomhed, således at de bliver i stand til at forstå, hvordan brugen af tysk skifter alt efter hensigt, situation og emne.</p> <p>Der arbejdes med at opleve karakteristiske træk ved forskellige teksttyper f.eks. sagtekster og lyriske tekster. Eleverne udbygger, og anvender, et centralt ordforråd inden for nære og genkendelige emner. Eleverne lærer at anvende faste vendinger og kulturbundne udtryk - chunks</p> <p>Der arbejdes med korrekt sætningsopbygning og grundlæggende bøjningsformer af forskellige grammatiske kategorier, der er vigtige for de kommunikative færdigheder, og at anvende retstavning så præcist, at meningen bliver tilstrækkelig tydelig.</p> <p>Selvstændige skriftlige opgaver påbegyndes i 8.klasse</p> <p>Arbejdet med sprogiagttagelse og grammatik integreres så vidt muligt i såvel tekstarbejdet som i mundtlig og skriftlig fremstilling.</p> <p>Grammatik er en væsentlig del af undervisningen, også som selvstændig disciplin.</p> <p>Der anvendes i undervisningen såvel danske som latinske betegnelser.</p> <p>Der gives karakter i skriftlig tysk fra 9. kl.</p> <p>Sprogtilegnelse</p> <p>Eleverne styrker deres bevidsthed om, hvordan de tilegner sig tysk. Dette sker blandt andet ved, at de opsøger og udnytter de muligheder, der er for at bruge tysk i og uden for skolen, samt ved at de bygger på deres erfaring fra arbejdet med andre fremmedsprog.</p> <p>Eleverne skal arbejde med at udnytte de muligheder, der er for at anvende tysk uden for skolen, samt at anvende kommunikationsstrategier, f.eks. bede om hjælp til at udtrykke sig og bruge andre ord og vendinger.</p> <p>Der trænes i at vælge og anvende lyttestrategier i forhold til en situation, f.eks. lytte efter hovedindholdet eller lytte efter væsentlige detaljer.</p> <p>Eleverne opøves i at anvende elektroniske ordbøger og grammatiske oversigter hensigtsmæssigt.</p> <p>Der trænes i at anvende et praktisk-musisk udtryk i forbindelse med en fremlæggelse.</p>
--	--

	<p>Kultur og samfundsforhold</p> <p>Eleverne udbygger deres viden om kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande. Sammenligninger med danske forhold indgår i dette arbejde.</p> <p>I arbejdet inddrages historiske og geografiske perspektiver for at belyse nutidige samfunds- og kulturforhold.</p> <p>Der arbejdes med litteratur, som kan give eleverne indsigt i dagligdag, levevilkår, værdier og normer i tysktalende lande.</p> <p>PT anvendes følgende materialer:</p> <p>Gyldendal webportal Tysk 8 - 10 https://tysk.gyldendal.dk/</p> <p>“Du bist dran” bogsystem fra Alinea</p> <p>“Gut gemacht” øvehæfter fra Forlaget Delta</p> <p>Afgangsprøve</p> <p>I 9.kl Ballonerne vil træning til den mundtlige- og skriftlige afgangsprøve også være en del af undervisningen, bl.a. ved brug af Gyldendal webprøver.</p>

De obligatoriske emner

Obligatorisk emne Færdselslære

Formål

Eleverne skal i emnet færdselslære udvikle kompetencer til at færdes sikkert og ansvarsfuldt i trafikken uden risiko for sig selv og andre og kunne yde førstehjælp i færdselsrelaterede ulykkesituationer.

Stk. 2. Eleverne skal gennem viden om og erfaring med at færdes i trafikken lære, at deres adfærd i trafikken er led i en sammenhæng, som giver dem handlemuligheder og samtidig sætter begrænsninger i forhold til egen og andre trafikanters færden. Eleverne skal gennem viden om og færdigheder i førstehjælp blive i stand til at hjælpe i forbindelse med ulykker i trafikken.

Stk. 3. I færdselslære skal eleverne blive opmærksomme og ansvarlige trafikanter, der forstår deres medansvar og forpligtelser i trafikken både i forhold til deres færden og ved ulykkestilfælde, der kræver førstehjælp.

Færdselslære ved Næstved Fri Skole følger folkeskolens fagformål, kompetencemål og færdigheds- og vidensmål, som de er beskrevet i Fællesmålene. Dette betyder også, at vi følger Ministeriet for Børn og Undervisnings vejledende undervisningsplaner.

Kompetenceområder

I færdselslære arbejdes med to kompetenceområder: trafikale adfærd og ulykkeshåndtering.

Trafikal adfærd		
Børnehaveklassen til 3. klasse	4. til 6. klasse	7 til 9 klasse
Eleven kan færdes sikkert i trafikken i lokalområdet.	Eleven kan færdes sikkert i trafikken.	Eleven kan færdes sikkert og ansvarsfuldt i trafikken.
Færdselsregler kan fokusere på, at eleverne lærer, hvilke regler og anvisninger der gælder for fodgængere. Egen sikkerhed kan omhandle, at eleverne lærer om brug og virkning af sikkerhedsudstyr i trafikken. Andre trafikanter kan tage udgangspunkt i, at eleverne lærer at skelne mellem forskellige typer trafikanter ift. størrelse, fart og hensigt. Sikker rute kan fokusere på, at eleverne lærer, hvilke ruter der er de mest sikre for dem som fodgængere.	Færdselsregler kan fokusere på, at eleverne lærer, hvilke regler og anvisninger der gælder for cyklister. Egen sikkerhed kan tage udgangspunkt i, at eleverne opnår kendskab til typer af distraktorer i trafikken, og hvordan de påvirker elevernes sikkerhed. Samspil i trafikken kan fokusere på, at eleverne arbejder med de risici, der er forbundet med mødet med andre typer trafikanter, og hvordan de kan færdes mest sikkert ift. dem. Sikker rute kan omhandle, at	Færdselsregler kan fokusere på, at eleverne lærer, hvilke regler og anvisninger der gælder for fodgængere, cyklister og visse typer af andre trafikanter, fx knallerter. Egen sikkerhed kan centreres omkring, at eleverne opnår kendskab til risikofaktorerens indflydelse på ulykker i trafikken. Ansvar kan omhandle, at eleverne lærer om deres og andres ansvar i trafikken. Konsekvensberegning kan fokusere på, at eleverne lærer at kunne forudsige konsekvenserne af egen og andres adfærd i

<p>Sikker på cykel kan centrerer omkring, at eleverne lærer at manøvrere på cykel.</p>	<p>eleverne lærer, hvilke ruter der er de mest sikre for cyklister</p>	<p>trafikken, de personlige såvel som de samfundsmæssige konsekvenser.</p>
<p>På NFS... Vi underviser med udgangspunkt i forløb på https://www.sikkertrafik.dk/boern-unge/skole/0-3-klasse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vi gennemfører en gåprøve. 2. Vi gennemfører den lille cyklist prøve*. 3. Vi gennemgår trafikskilte. 4. Vi taler om sikker rute (skole/hjem/fritidsaktivitet), her under hvordan vi færdes på skolens områder og i Rislev. 5. Vi tjekker cykelhjelme. 6. Vi tager til Næstved for at lære at færdes i en større by <p>Vi gennemfører undervisningen på følgende måde;</p> <p>Vi arbejder med emnet over hele året. Vi træner, hvordan man går sikkert som gruppe dagligt, når vi færdes mellem skolens bygninger og når vi går på tur i nærområdet.</p> <p>Vi arbejder herudover i et forløb på 2 uger. Her veksler vi mellem opgaverne fra sikkertrafik.dk og praktisk træning i trafikken. Eleverne ser filmene om Bruno og Niller. Laver hæftet min trafikbog og opgaven den store by laves i grupper. Eleverne farvelægger og opdager hvad der sker i trafikken på billedet.</p> <p>Vi leger "find skiltet" Her er de mest almindelige skilte blevet gennemgået og derefter leges der med bevægelse.</p> <p>Vi taler fælles om det vi ser og de opgaver vi laver.</p> <p>0.- 1. kl. Gennemgår det digitale</p>	<p>På NFS... Vi underviser med udgangspunkt i materialet på: https://www.sikkertrafik.dk/boern-unge/skole/4-6-klasse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vi gennemfører en cyklistprøve svarende til alderstrinnet*. 2. Vi gennemgår trafikskilte. 3. Vi gennemgår bødetakster 4. Vi taler om egen færden i trafikken og om samspillet med andre trafikanter/gågængere <p>Vi gennemfører undervisningen på følgende måde;</p> <p>I forbindelse med ture i lokalområdet og Næstved by, får eleverne praktisk erfaring med at færdes i trafikken. Vi gennemgår altid forud for en tur, hvordan børnene kan færdes sikkert i trafikken og have den fornødne opmærksomhed på andre trafikanter, så der ikke opstår farlige situationer. Når børnene færdes i en flok oplever vi nogle gange at deres opmærksomhed er mere på kammeraterne og mindre på andre trafikanter. Det giver altid anledning til en god snak om de ting man skal være opmærksom på i trafikken.</p> <p>I løbet af året har vi nogle dage med fokus på trafik. Vi bruger forskellige materialer fra sikkertrafik.dk, hvor børnene på en praktisk og sjov måde lærer om trafik. I "Trafik Tegn og gæt" øver børnene sig i at kende de vigtigste trafikskilte. Vi bruger også "Tip ti bøder" samt "Rødgul-grøn du må gå", hvor</p>	<p>På NFS... Vi underviser med udgangspunkt i materialet på: https://www.sikkertrafik.dk/boern-unge/skole/7-9-klasse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vi fokuserer på trafiksikkerhed, herunder trafikulykker og deres konsekvenser. 2. Vi fokuserer på hvad der kan forhindre trafikulykker: Egen adfærd og ansvar, trafikplanlægning og sikkerhedsudstyr. <p>Vi gennemfører undervisningen på følgende måde;</p> <p>I forbindelse med dansk ser vi filmen "Mens vi lever" hvor vi diskutere, og forholder os til de alvorlige konsekvenser en trafikulykke kan få.</p> <p>(Dansk) Vi arbejder med reportagen "Bilulykke brækkede Martins nakke" https://www.sikkertrafik.dk/boern-unge/skole/7-9-klasse/reportager suppleret med besøg af Sikker Trafik Live" foredrag om konsekvenserne af at have været involveret i en alvorlig trafikulykke.</p> <p>Vi forholde os til, og diskuterer emnerne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Valg - Konsekvenser - Hvad nu hvis? <p>(Dansk) vi arbejder med artiklen "Scooterturen kostede over 1.00.000 kroner" https://www.sikkertrafik.dk/boern-unge/skole/7-9-klasse/artikler</p>

<p>materiale "På gåtur med Albert og Rose" på computer. Vi afslutter gåprøven i Næstved by. 2. - 3.kl arbejder med det digitale materiale "på cykeltur med "Albert og Rose" og slutter ugen af med Den lille cyklistprøve.</p>	<p>børnene bliver mere bevidste om deres holdninger og adfærd i trafikken. Vi arbejder også med materialet til cyklistprøven og gennemfører så vidt muligt en praktisk prøve.</p>	<p>ern-unge/skole/7-9-klasse/reportager Vi forholde os til, og diskuterer emnerne: - Valg - Konsekvenser - Hvad nu hvis?</p> <p>(Matematik) vi arbejde med "Talknuser", hvor vi forholder til tal og statistik omkring trafikulykker. https://www.sikkertrafik.dk/talknuser</p> <p>"360°" Vi ser de forskellige filmklip og diskuterer hvordan ikke kun de direkte involverede i en ulykke, bliver ramt når ulykken sker. https://www.sikkertrafik.dk/boern-unge/skole/7-9-klasse/360</p>
--	---	---

Ulykkeshåndtering		
Børnehaveklassen til 3. klasse	4. til 6. klasse	7 til 9 klasse
<p>Eleven kan hjælpe i forbindelse med tilskadekomst på skolens område.</p>	<p>Eleven kan hjælpe i forbindelse med tilskadekomst på skolens område.</p>	<p>Eleven kan give livreddende førstehjælp ved tilskadekomst i trafikken.</p>
<p>Skab sikkerhed kan fokusere på, at eleverne lærer at skabe sikkerhed omkring en tilskadekomst i et område uden motoriseret trafik • Vurdering af tilskadekomsten kan omhandle, at eleverne lærer at vurdere en tilskadekomst persons tilstand med henblik på at yde den rette hjælp. • Tilkald hjælp kan fokusere på, at eleverne lærer at tilkalde hjælp. Førstehjælp kan centreres omkring, at eleverne lærer at behandle mindre slag og skrammer og at lægge en person</p>	<p>Skab sikkerhed kan centreres omkring, at eleverne lærer at skabe sikkerhed omkring en tilskadekomst i et mindre trafikeret område. • Vurdering af tilskadekomsten kan fokusere på, at eleverne lærer at vurdere en tilskadekomst persons tilstand med henblik på at yde den rette hjælp. • Tilkald hjælp kan omhandle, at eleverne lærer at foretage et alarmopkald. • Førstehjælp kan fokusere på, at eleverne lærer at hjælpe ved knoglebrud og</p>	<p>Skab sikkerhed kan omhandle, at eleverne lærer at sikre en tilskadekomst i trafikken. • Vurdering af tilskadekomsten kan fokusere på, at eleverne lærer at vurdere en tilskadekomst persons tilstand med henblik på at yde den rette hjælp. • Tilkald hjælp kan centreres omkring, at eleverne lærer at opgive de rigtige oplysninger ifm. tilkald af professionel hjælp. • Førstehjælp kan tage udgangspunkt i, at eleverne arbejder med at lære at yde</p>

i stabilt sideleje.	hovedskader.	livreddende førstehjælp til tilskadekomne i trafikken.
<p>På NFS... Der arbejdes med materiale fra https://xn--brneulykkesfonden-00b.dk/shop/vare/foerstehjaelp-i-boernehoejde/</p> <p>Materialet anvendes på følgende måde; Vi arbejder med førstehjælp i temadage en dag i efteråret og en i foråret. Vi arbejder både opdelt i egne klasser og på tværs af årgange. Her arbejdes med de 2 ovenstående materialer. Der er et elevhæfte med forskellige opgaver og rollespil. Gennem opgaverne, samtale og lege bevidstgøres eleverne om deres handlemuligheder når der er sket en ulykke. Vi viser eleverne, hvor vores hjertestarter hænger, hvordan de skal gøre hvis den skal hentes. I hverdagen lære eleverne, hvornår det er vigtigt at de tilkalder hjælp fra en voksen. Det lærer de i dialog med de store elever og de voksne. Vi vurderer sammensætningen af børn og bruger muligheden for en instruktør fra Dansk Røde Kors, hvis vi mener der giver mening at få en underviser udefra. Eleverne afslutter forløbet med at få et diplom.</p>	<p>På NFS... Der arbejdes med materialet "Kan du førstehjælp" fra Dansk Røde Kors. https://www.rodekors.dk/skole/kan-du-foerstehjaelp</p> <p>Vi arbejder med førstehjælp to temadage om året, hvor børnene får viden om emnet. Gennem øvelser styrkes børnenes viden og handlefærdigheder i forhold til førstehjælp. Vi viser eleverne, hvor vores hjertestarter hænger, hvordan de skal gøre hvis den skal hentes. I hverdagen lære eleverne, hvornår det er vigtigt at de tilkalder hjælp fra en voksen. Det lærer de i dialog med de store elever og de voksne. Vi vurderer sammensætningen af børn og bruger muligheden for en instruktør fra Dansk Røde Kors, hvis vi mener der giver mening at få en underviser udefra.</p>	<p>På NFS... Vi arbejder med førstehjælp i temadage en dag i efteråret og en i foråret. Vi arbejder både opdelt i egne klasser og på tværs af årgange. Eleverne instrueres i brug af hjertestarter, det repeteres hvor vores hjertestarter hænger, hvordan man skal gøre hvis den skal hentes og bruges. I hverdagen lærer eleverne, hvornår det er vigtigt at de tilkalder hjælp fra en voksen. I dialog med de voksne. Vi bruger muligheden for en instruktør fra Røde Kors, som instruerer i ovennævnte.</p>

Obligatorisk emne Uddannelse og job

“Uddannelse og job” er et obligatorisk, timeløst emne fra børnehaveklassen til 9. klasse

I forløbet fra børnehaveklassen til 9. klasse har uddannelse og job afsæt i følgende kompetenceområder: -

Personlige valg - Fra uddannelse til job - Arbejdsliv

Undervisningen indgår i fagene dansk, historie og samfundsfag, samt i tværgående projekter og emneundervisning. “Uddannelse og job” har desuden sine egne timer i udskolingen (8 til 9 klasse) som en valgforberedende aktivitet. Disse aktiviteter er delvis planlagt i samarbejde med Uddannelsesvejledningen.

Skolens pædagoger og lærere arbejder generelt med eleverne i deres konkrete kontekst; det vil sige at indholdet i dette obligatoriske emne er en del af skolens hverdag. Emnerne er således “levende” i hverdag individuelt, gruppemæssigt og generelt (skole-samfund). Skolens pædagoger arbejder konkret med eleverne oplevelser; en konkret handling, tanke eller hændelse kan gøres generel enten i en gruppering eller på et morgenmøde. Det betyder at eleverne kan tage emner op der vedrører eksempelvis deres fremtidsdrømme og karrieremuligheder løbende hen over skoleåret.

Valgkompetencer generelt

På Næstved Fri Skole arbejdes der med valgkompetencer hele skolelivet. Valgkompetencerne knytter sig til skolens demokratiske opbygning, hvor eleverne deltager i den lang række beslutningsprocesser. Beslutninger vedr. skolens virke og hverdag tages på skolemødet (onsdag hver uge) med deltagelse af alle på skolen. Beslutninger vedr. skolens regler tages eksempelvis på skolemødet. Indkøb af legeredskaber, ønsker om ekskursioner mv. er ligeledes en del af indholdet på et typisk skolemøde. På den måde trænes eleverne i at tage valg (eller medvirke i en demokratisk valghandling), og da valgene har direkte betydning i hverdagen, skabes der en bevidsthed om konsekvenser. Børnene trænes også i at argumentere for deres forslag og ideer de bringer til skolemødet. Under beskrivelserne henvises der til dette afsnit når det er relevant.

Bh. kl. - 3. klasse

I forløbet fra børnehaveklassen til 3. klasse tager vi afsæt i elevernes egne oplevelser og deres hverdag i bred forstand. Disse kobles til gængse arbejdsbegreber og strukturer på arbejdsmarkedet.

Officiel tekst:

I forløbet tages udgangspunkt i elevernes nære virkelighed, deres hverdag i familie, fritid og i skole. Der arbejdes med arbejdsbegreber fra hverdagen og bygges videre på elevernes egne erfaringer med arbejde, arbejdspladser, voksenroller og den umiddelbare nære omverden. Eleverne skal arbejde med at koble egne ønsker, muligheder og personlige valg. I forløbet arbejdes der med at udvide elevens omverdensforståelse, dvs. deres kendskab til det helt nære voksen- liv og det miljø og de omgivelser, som de færdes i. Eleverne skal introduceres til betydningen af at træffe enkle valg. I det kompetenceområde, der hedder fra uddannelse til job, skal eleverne arbejde med at indsamle, bearbejde og vurdere informationer om uddannelser og job. Eleverne arbejder med sammenhæng mellem uddannelse og job, og der er fokus på, at udbygge elevernes viden om og indsigt i informationssøgning. Slutteligt skal eleverne arbejde med forskellige karriereforløb og de vilkår, der knytter sig hertil.

Uddannelse og job - obligatorisk emne Færdigheds- og vidensmål (efter 3. klassesettrin)

Kompetence-område	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål		
Personlige valg	Eleven kan beskrive egne drømme og forventninger	1.a mine mål	1.b mine muligheder	1.c mine valg
Fra uddannelse til job	Eleven kan beskrive forskellige uddannelser og job	2.a fra uddannelses til job	2.b information	2.c uddannelse- og jobkendskab
Arbejdsliv	Eleven kan beskrive forskellige typer arbejde og arbejdsformer	3.a arbejdsvilkår	3.b arbejdsmarked	3.c arbejdsliv

Personlige valg: Her dækkes målene 1.a;1.b; 1.c

Vi arbejder med emnet "Mit drømmejob" eleverne får læst bogen Kalle og Palle på arbejde højt og vi taler om de forskellige jobtyper. Vi taler om hvilke job elevernes forældre har og hvordan deres job påvirker familielivet. Hvis muligt får vi besøg af enkelte forældre, der fortæller om deres job.

i 0. og 1. kl laver eleverne opdagende skrivning om deres drømmejob. I 2.og 3. kl laver eleverne en tegning og en kort beskrivelse af deres drømmejob.

Der kan læses mere om jobs i billedbøgerne læs om jobs - jeg kender en... på ereolen.

Fra job til uddannelse: Her dækkes målene 2.a; 2.b; 2c;

Vi taler om de job eleverne har valgt som deres drømmejob, vi undersøger sammen hvordan man kan blive det, taler om hvad der er vigtig at øve sig på i skolen og hvilke fag der er vigtige for netop deres valg. Vi fortæller om at der er forskellige skoler til forskellige uddannelser og job.

Arbejdsliv: Her dækkes målene 3.a; 3.b; 3.c

Vi arbejder med materialet "gæt et job" Der er 36 billedkort af forskellige job.

cl øvelse quiz og byt - Vendespil - Hente-diktat - - Mime konkurrence -

Vi taler om hvilke job eleverne kender på skolen, i området omkring skolen og der hvor de bor.

Palleby: mål dækket: 1.a;1.b; 1.c; 3.a; 3.b; 3.c

Eleverne i timeland deltager udover ovenstående i faget Palleby, som er en form for læringsspil, her arbejdes der med elevens valg af arbejdsområde i et pengestyret minisamfund.

4. - 6. klassesettrin

Officiel tekst:

I forløbet for 4 til 6 klassetrin rettes fokus fra det meget nære og kendte og til et lidt bredere og videre samfundsmæssigt niveau i forhold til uddannelse og job. I kompetenceområdet personlige valg tages afsæt i elevernes kendskab til voksenliv, job og karrierer i elevernes eget netværk og de enkelte forestillinger, de har om fremtiden og voksenlivet. Der fokuseres på at udvide elevernes viden om forskellige karriereforløb. Arbejdet med elevernes mål, muligheder og valg integreres med henblik på at udvide valg perspektivet.

Kompetenceområdet fra uddannelse til job tager udgangspunkt i elevernes kendskab til uddannelser og erhverv i lokalmiljøet. Der fokuseres på at udbygge elevernes viden om indhold og krav i forskellige uddannelser og erhverv samt mulige sammenhænge mellem skolegang, uddannelse og fremtidig beskæftigelse. I forhold til arbejdsliv tages afsæt i elevernes kendskab til, hvordan arbejds- fritids- og familielivet ser ud for personer i nærmiljøet. Der fokuseres på at udvide elevernes kendskab til forskellige karriereforløb og de vilkår, som kan knytte sig hertil.

Uddannelse og job - obligatorisk emne Færdigheds- og vidensmål (efter 6. klassetrin)

Kompetence-område	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål		
Personlige valg	Eleven kan beskrive sammenhænge mellem personlige mål og uddannelse og job	1.a mine mål	1.b mine muligheder	1.c mine valg
Fra uddannelse til job	Eleven kan beskrive sammenhæng mellem uddannelser og job	2.a fra uddannelses til job	2.b information	2.c uddannelse- og jobkendskab
Arbejdsliv	Eleven kan beskrive sammenhænge mellem job, arbejdsliv og fritidsliv	3.a arbejdsvilkår	3.b arbejdsmarked	3.c arbejdsliv

NFS Goplergruppen Melletrinnet

På NFS er melletrinnet et læringsforløb i elevens skoletid, hvor der lægges vægt på elevens sociale- og selvbevidsthedsudvikling. Eleven er i en afgørende fase for selvidentifikations processen. Der gives plads og tid til for eleven at afsøge forskellige- og blive bevidst om egne læringsstrategier. Eleven har stor medindflydelse på valg af skema og etablering af projekt-og læringsforløb. Melletrinns forløbet på NFS er kendetegnet ved et aldersintegreret forløb, hvor eleven kan dele timer med både yngre og ældre elever afhængig af elevens individuelle udvikling. På NFS ydes differentieret undervisning med elevens individuelle læring for øje. På NFS' melletrin er der årlige individuelle målsætningsamtaler, hvor der samtales om elevens sociale og faglige progression.

På melletrinnet dækkes Færdigheds-og vidensmål (efter 6. klasse) på følgende måde:

Palleby: mål dækket: 1.a;1.b; 1.c; 3.a; 3.b; 3.c

I faget Palleby, som er en form for læringsspil, arbejdes der med elevens valg af arbejdsområde i et pengestyret minisamfund.

Historie: mål dækket: 1.a; 1.c; 2.a; 2.c; 3.a; 3.b; 3.c

I faget Historie under emnet "Industrialisering" beskrives og italesættes nødvendigheden af uddannelse ift. med at indgå i det industrialiseret samfund. Eleverne arbejder med deres forståelse af arbejdsmarkedet, videnskravet og deres egne forudsætninger for at indgå i dette.

Virksomheden: mål dækket: 1.a; 1.b; 1c; 2.a; 2.b; 2c; 3.a; 3.b; 3.c

I faget Virksomheden, som er en form for læringsspil, skal eleverne arbejde i en fiktiv virksomhed, hvor der fremstilles et konkret produkt. Eleverne skal skrive ansøgning og komme til jobsamtale mhp. at få job og evt. special uddanne sig indenfor et specifikt fagområde.

Individuelle målsætningsamtaler: mål dækket: 1.a; 1.b; 1c; 2.a; 2c; 3.c

De individuelle samtaler med eleven bidrager til bevidstgørelse af elevens funktion i forhold til den øvrige omverden. De individuelle samtaler er ikke specifikt møntet på omhandlende fag, men ved fx. undervisningsværing bliver behovet for selvrealisation gennem uddannelse især tydeliggjort.

Arbejdsweekender: mål dækket: 2c; 3.b; 3.c

På NFS afholdes der 2 gange om året arbejdsdag/ -weekend. På disse dage deltager forældre med praktiske opgaver på skolen. Der efterlyses ofte forældre med håndværksmæssig- eller fagspecifik baggrund. Eleverne deltager i arbejdets udførelse, og får en naturlig indførelse i sammenhængen mellem arbejdsopgaver og fagspecifikke kompetencer.

7. - 9. klassetrin

Officiel tekst:

I dette forløb fokuseres på elevernes kommende valg af ungdomsuddannelse. Eleverne skal ved udgangen af 9. klasse have en plan for deres videre uddannelse efter 9. klasse, og der arbejdes derfor i dette forløb målrettet for at udfordre eleverne i dette valg. Det kan bl.a. ske ved i højere grad at sammentænke undervisningen i uddannelse og job med den kollektive vejledning og de aktiviteter, der hører til i både uddannelse og job og den kollektive vejledning. I forløbet udvides også elevernes kendskab til forskellige former for arbejdsliv og beskæftigelse og de vilkår, der er gældende på det danske og internationale arbejdsmarked.

Det personlige valg		
<p>Kompetenceområdet det personlige valg omfatter tre færdigheds- og vidensområder: Mine mål fokuserer på elevens læringserfaringer og oplevelser i uddannelses- og jobrettede aktiviteter, som bruges i elevens arbejde med personlige mål for uddannelse, job og karriere. Mine muligheder fokuserer på elevens egne ønsker og forudsætninger i relation til forskellige karriereveje, herunder valg af uddannelse og forestillinger om fremtidig job/beskæftigelse. Mine valg fokuserer på elevernes forståelse af sammenhængen mellem karrierevalg og personlige værdier, interesser og færdigheder.</p>		
<p>Mine mål</p> <p>Der tages udgangspunkt i elevens læringserfaringer og oplevelser i uddannelses- og jobrettede aktiviteter, som bruges i elevens</p>	<p>Mine muligheder</p> <p>Der arbejdes med elevens egne ønsker og forudsætninger i relation til forskellige karriereveje, herunder valg af</p>	<p>Mine valg</p> <p>Der fokuseres på elevernes forståelse af sammenhængen mellem karrierevalg og personlige værdier, interesser og</p>

<p>arbejde med personlige mål for uddannelse, job og karriere. Oplevelser i introkurser, brobygning, virksomhedsbesøg mv. efterbehandles, og eleverne udfordres på viden og holdninger.</p>	<p>uddannelse og forestillinger om fremtidig job/ beskæftigelse. Der er her fokus på sammenhænge mellem elevernes selvopfattelse/omverdensforståelse og deres valgperspektiv.</p>	<p>færdigheder. Elevernes overvejelser om valg af ungdomsuddannelse udfordres gennem arbejde med konsekvenser af forskellige valg. Arbejdet skal danne grundlag for, at eleverne kan begrunde og argumentere for konsekvenser og muligheder i deres valg af ungdomsuddannelse. Eleverne udvikler kritisk forståelse af faktorer, der kan påvirke deres valg. Elevernes angivelse af påtænkt valg af ungdomsuddannelse og arbejdet med uddannelsesparathedsvurdering fra 8. klasse indgår i arbejdet med valgprocesser.</p>
<p>På NFS arbejdes der med ovenstående i et samarbejde mellem kontaktlærer og skolens uddannelsesvejleder. Uddannelsesvejleder kommer på skolen et antal gange i løbet af året. Her orienteres om ovenstående, i samarbejde med klasselæreren, der herefter følger op imellem besøgende fra uddannelsesvejlederen. Uddannelsesguiden anvendes. https://ug.dk/</p>	<p>På NFS arbejdes der med ovenstående i et samarbejde mellem kontaktlærer og skolens uddannelsesvejleder. Uddannelsesvejleder kommer på skolen et antal gange i løbet af året. Her orienteres om ovenstående, i samarbejde med klasselæreren, der herefter følger op imellem besøgende fra uddannelsesvejlederen. Uddannelsesguiden anvendes. https://www.ug.dk/6til10klasse Samt i Samfundsfag https://samfundsfag.gyldendal.dk/forloeb/jobs-i-danmark/kapitler/vejen-til-droemmejobbet/ungdomsuddannelse</p>	<p>På NFS arbejdes der med ovenstående i et samarbejde mellem kontaktlærer og skolens uddannelsesvejleder. Uddannelsesvejleder kommer på skolen et antal gange i løbet af året. Her orienteres om ovenstående, i samarbejde med klasselæreren, der herefter følger op imellem besøgende fra uddannelsesvejlederen. Uddannelsesguiden anvendes. https://www.ug.dk/6til10klasse/tilforaeldre/uddannelsesparathedsvurdering-i-8-klasse</p>

Fra uddannelse til job		
<p>Fra uddannelse til job fokuserer på arbejde med lokale, nationale og internationale jobmuligheder og sammenhængen mellem uddannelse og job.</p> <p>Information fokuserer på informationssøgning, herunder brug af forskellige metoder og kilder, med henblik på at kunne finde og vurdere relevant information om uddannelse og job.</p> <p>Uddannelses- og jobkendskab fokuserer på elevernes evne til at kunne vurdere forskelle og ligheder mellem forskellige karrieremuligheder.</p>		
<p>Fra uddannelse til job</p> <p>Der arbejdes med lokale, nationale og internationale jobmuligheder og sammenhængen mellem uddannelse og job. Eleverne får, bl.a. via samarbejde med ungdomsuddannelserne (introduktionskurser, brobygning mv.), indblik i mulighederne for at kunne tage dele af sin uddannelse i udlandet.</p>	<p>Information</p> <p>Eleverne arbejder med informationssøgning, herunder brug af forskellige metoder og kilder, med henblik på at kunne finde og vurdere relevant information om uddannelse og job. Der indgår såvel virtuelle som reale informationskilder, eksempelvis møder med andre unge, ungdomsuddannelsernes hjemmesider og tilknyttede sociale medier.</p>	<p>Uddannelses- og jobkendskab</p> <p>Eleverne arbejder med indhold og krav i forskellige uddannelser, erhverv, jobtyper og former for iværksætteri. Der fokuseres på elevernes evne til at kunne vurdere forskelle og ligheder mellem forskellige karrieremuligheder. Der samarbejdes med virksomheder/ erhvervsliv og ungdomsuddannelser, og eleverne besøger eksterne samarbejdspartnere, ligesom disse deltager i undervisningsforløb på skolen.</p>
<p>På NFS arbejdes der med ovenstående i et samarbejde mellem kontaktlærer og skolens uddannelsesvejleder, samt i Samfundsfag, forløbet jobs i Danmark https://samfundsfag.gyldendal.dk/forloeb/jobs-i-danmark Der orienteres om uddannelsesmuligheder i udlandet via forløb på UG.dk https://www.ug.dk/videregaaende/uddannelse/overvejer-du-et-udlandsophold</p>	<p>På NFS arbejdes der med ovenstående i et samarbejde mellem kontaktlærer og skolens uddannelsesvejleder, samt i Samfundsfag, forløbet jobs i Danmark https://www.ug.dk/</p>	<p>På NFS arbejdes der med ovenstående i et forløb i samfundsfag, omhandlende emner som: Hvordan vælger jeg min karrierevej, og hvordan finde jeg mit drømmejob? Eleverne stifter bekendtskab med ungdomsuddannelserne, og hvilke krav der stilles til de forskellige karrieremuligheder.</p> <p>https://samfundsfag.gyldendal.dk/forloeb/jobs-i-danmark/kapitler/vejen-til-droemmejobbet/indledning</p>

Arbejdsliv		
<p>Kompetenceområdet arbejdsliv omfatter tre færdigheds- og vidensområder: Arbejdsvilkår fokuserer på konkrete arbejdsvilkår knyttet til forskellige typer af job, herunder start af egen virksomhed. Arbejdsmarked fokuserer på rettigheder og pligter på arbejdsmarkedet, herunder den danske model og det danske aftalesystem. Arbejdsliv fokuserer på forskellige former for arbejdsliv og disses indvirkning på familie- og fritidsliv.</p>		
Arbejdsvilkår	Arbejdsmarked	Arbejdsliv
<p>Eleverne arbejder med rettigheder og pligter på arbejdsmarkedet, herunder den danske model og det danske aftalesystem. Der samarbejdes fx med fagforeninger og A-kasser og indgås partnerskaber med lokale virksomheder eller organisationer, der kan bidrage til, at emnet kan eksemplificeres og udforskes.</p>	<p>Eleverne skal arbejde med forskellige former for arbejdsliv og disses indvirkning på familie- og fritidsliv. Der arbejdes med konkrete beskrivelser og diskussion af arbejdsliv, sådan som de har formet og former sig for forskellige mennesker i forskellige typer karriereforløb, fx selvstændig, lønmodtager, projektansatte, iværksættere mv.</p>	<p>Eleverne arbejder dybere med konkrete arbejdsvilkår knyttet til forskellige typer af job, herunder start af egen virksomhed. Eleverne arbejder med forskellige former for ansættelse og de rammer og betingelserne, der knytter sig hertil. Eleverne arbejder med projekter, hvor de afprøver roller som lønmodtager, arbejdsgiver og iværksætter.</p>
<p>På NFS arbejdes der med ovenstående i Historie: Industrialiseringen, arbejderbevægelsen og den danske model. https://historie.gyldendal.dk/forloeb/industrialisering https://samfundsfag.gyldendal.dk/forloeb/arbejdsmarkedet</p>	<p>På NFS arbejdes der med ovenstående i Samfundsfag, forløbet Jobs i Danmark. Forskellige former for jobs og lønforhold. https://samfundsfag.gyldendal.dk/forloeb/jobs-i-danmark</p>	<p>På NFS arbejdes der med ovenstående i Samfundsfag, forløbet Innovation. Samt i et forløb om Iværksætteri i Uddannelsesguiden. https://www.ug.dk/job/job-fordelt-paa-erhvervsomraader/egenvirksomhed/ivaerksaetter https://samfundsfag.gyldendal.dk/forloeb/innovation</p>

Obligatorisk emne Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

I denne undervisningsplan henvises der til slut- og trinmål inden for det obligatoriske emne på følgende måde: T eller S (trinmål eller slutmål), 3, 6 eller 9 (klassetrin), Årsager og betydning (ÅB), Visioner og alternativer (VA) og Handling og forandring (HF). T3ÅB betyder således trinmål efter 3. klasse inden for kategorien Årsager og betydning. T3ÅB-1 henviser desuden til kategoriens første punkt!

Der henvises således til Fælles Mål i den generelle tekst på denne måde. Derudover er der noter i kursiv under Fælles Måls punkter til aktivitet eller struktur på Næstved Fri Skole.

Generel tekst

En lang række af det obligatoriske emnes slut- og trinmål er en del af skolens konstruktion eller struktur. Det forklares i de følgende afsnit.

Skolens såkaldte retssystem (se mere på skolens hjemmeside) er både et trivselsværktøj og en konflikthåndteringsmetode. Denne del af skolens måde at fungere på i det daglige arbejde i forbindelse med retsmøder peger f.eks. på følgende trinmål T3ÅB-6 og T3ÅB-7 (Trinmål efter 3 klasse – Årsager og Betydning). Eleverne får løst deres konflikter i dette system og lærer samtidig at håndtere og forstå konflikter

Skolens morgenmøder er et forum der afvikles hver dag. Her har elever og personale mulighed for at udveksle beskeder, aftaler om leg, observationspunkter ("Pas på mig i dag fordi jeg har sovet dårligt i nat"), aftaler om aktivitet ("der er rundbold i haven kl. 10.00"), beskeder vedr. undervisning og meget mere. Denne del af skolens grundstruktur peger f.eks. på T3HF-1, T3HF-2 og T3HF-3. Trivsel, velvære, tilstand (krop som sind) bliver således til en del af det kollektive opmærksomhedsfelt; noget vi deler og taler åbent om.

Ved skolens skolemøder tages mere tunge eller mere tidskrævende emner op. Dette kan pege på eksempelvis T3VA-2. Ved skolemøderne (læs mere på skolens hjemmeside) aftales skolens generelle og specifikke regler (de levende regler, samspilsregler, sociale regler og aftaler - værdier). Samtidig kan de anvendes til at aftale sociale aktiviteter og reglerne herfor; eksempelvis hvordan holder vi fester og hvordan inviterer man inkluderende (T6ÅB-2).

Retssystem, morgenmøder og skolemøder har således et handlingsperspektiv der eksempelvis peger mod T6HF-1 til 3.

Ved klassens time (kaldet Sanne time) samtaler skolens trivselsmedarbejder og eleverne om stort set alle forhold vedr. social trivsel, kriminalitet, seksualitet, sundhed, sygdom mv. Disse timer afvikles til tider i samarbejde med skolen SSP medarbejder og sundhedsplejerske. Samtale-emnerne tilstræbes at være dagsaktuelle og relevante. Her peges der eksempelvis på T6ÅB-1 til 5. SSP-konsulenten adresserer følgende emner: stoffer, kriminalitet, medier, sex og samtykke, orientering om lokalområdets udfordringer. Skolens trivselsmedarbejder har individuelle samtaler med alle elever om trivsel, hygiejne, faglig udvikling, venner osv. Denne medarbejders perspektiv er at elevernes konkrete oplevelser gøres generelle i skolens øvrige tilbud, således enhver snak inden for emne-områdes opleves relevant og vedkommende.

Udeskole: eleverne har på mellemtrinnet udeskole. I denne aktivitet er der fokus på sundhed, mad, krop og natur. Indskolings-eleverne har et nyttehaver-projekt der dækker de samme emner.

Udvalg: skolens personale og eleverne kan efter afgørelse på et skolemøde nedsætte udvalg der eksempelvis handler om skolens, gårdens og havens indretning og funktioner.

Skolens pædagoger og lærere arbejder med eleverne i deres konkrete kontekst; det vil sige at indholdet i dette obligatoriske emne er en del af skolens hverdag. Emnerne (trin- og slutmål) er således "levende" i hverdag individuelt, gruppemæssigt og generelt (skole-samfund). Skolens pædagoger arbejder konkret med eleverne omkring hygiejne; en konkret handling eller hændelse gøres generel enten i en gruppering eller på et morgenmøde. Hvis det kræves, kan det gøres til en regel på et skolemøde (demokratisk beslutning). Personale og elever spiser sammen; denne fælles aktivitet kan (hvis det falder naturligt) gøres til en konkret snak om sund mad og drikke.

Ved skolehjem samtaler tales der om sundhed, hygiejne, trivsel og følelser i et individperspektiv.

Konkrete undervisningsforløb

På Næstved Fri Skole arbejder vi med seksualundervisning i uge 6, med udgangspunkt i undervisningsmateriale fra Sex & Samfund.

Se desuden de specifikke aktiviteter på de forskellige trin længere ned i dokumentet!

Teambuilding-forløb på over 3 uger i foråret har fokus på gruppeprocesser, samarbejde og friluftslivsaktiviteter i naturen. Forløbet bygger på teorier fra bøgerne "Friluftsliv, Natur, Samfund, Pædagogik" af Peter Bentsen m.fl. og "Perspektiv på friluftslivets pædagogik" af Bjørn Tordsson.

Temaer og aktiviteter

"Bamse Jagt" (gør det du er bedst til), [Kroppeløp](#) (-T3ÅB-1), "Mig og min Krop", MAT i salen, [Tanke huset](#) (T9ÅB-5), Sanseforløb i timeforløb (T3ÅB-4), "Pige- og Drengesnak" (Om krop og seksualitet - T6ÅB-3), [Heltetræning](#)

Faglige emner (tilknytning til konkrete fag)

Biologi – Samfundsfag (Klima – ex. T9ÅB-2 og T9VA-1 til 3), Idræt (Krop og sundhed generelt - T6ÅB-1), Dansk og Engelsk.

Sundheds- seksualundervisning og familiekundskab mellemtrinnet.

Udover den generelle måde hvorpå vi håndterer elevernes udvikling her på skolen kan nævnes flg. konkrete tiltag som knytter sig til Fælles mål (FM) for faget:

Mellemtrin (slutning): i samfundsfag er der temaer omkring kønsroller, livsstil, levevilkår og rettigheder (normer /rettigheder). Taget op ifb. med mediers/reklamers påvirkning af unge. Hvordan er det for børn i andre lande, børnearbejde og menneskerettigheder. FN's Børnekonvention bliver behandlet.

I faget kropsbevidsthed arbejdes der med kroppen som organisme og som individuelt center for vores person.

I Dreng-engelsk tilrettelægges undervisningen efter det at være dreng på mellemtrinnet.

I fagene E-sport, Naturfag, Fix-it italesættes lige mulighed for deltagelse på tværs af kønnene.

I "Palleby* og Bamsejagten**" tages der hensyn til vegetarer. Samtaler og diskussioner omkring betydning af vegetabiliske/ animalske fødevarer fremkommer naturligt.

**"Bamse Jagten": er et forløb hvor der fokuseres på børnenes talenter eller på deres ønske om dygtiggørelse. Bamserne er et belønningssystem.

*Palleby: børnene har skabt en mini-by af paller i skolens have. Byen afspejler virkeligheden i en rigtig by. Børnene udsættes for benspænd indenfor klima, sundhed, kriminalitet mv. som de i fællesskab skal løse.

Sundheds- seksualundervisning og familiekundskab 0. - 3. klasse

I dagligdagen snakker vi med børnene om:

Sengetider, Hvor meget søvn det anbefales at børn sover, Hvad de laver inden de skal sove; få læst en bog, ligge med skærm, læse en bog, høre musik etc.).

Vi snakker om mad og kost. Vi har flere vegetarer i gruppen, så vi snakker om forskellige valg ifht. mad

Venskaber: Oftest kontekstbaseret når situationer opstår

Grænser: Oftest kontekstbaseret når situationer opstår

Familieforhold og de mange familiekonstellationer der findes.

I uge 6 arbejder vi med Kroppelop. Her dækker vi emnerne: www.kroppelop.dk - Kroppen, Rettigheder, Grænser og Familie. På nettet: Emne om Sanserne.

Net-henvisninger:

<https://www.experimentarium.dk/skolemateriale/undervisning-i-sanser/>

<https://filmcentralen.dk/grundskolen/film/inden-mine-øjne>

https://www.dr.dk/undervisning_flash/skole/natur_teknik/dine_sanser/multiple_choice/generi
[cQuiz_synssansen.asp](https://www.dr.dk/undervisning_flash/skole/natur_teknik/dine_sanser/multiple_choice/generi)

Vi har arbejdet med de mange sanser. Vi har set videoklip. Vi har set en kort dokumentar. Vi har brugt vores kroppe. Vi har besøgt Experimentarium og leget og testet vores sanser

Sundheds- seksualundervisning og familiekundskab 4 - 7. klasse pigerne

www.migogminkrop.dk <https://www.underviserportal.dk/grundskole/materialer/mellemtrin>
www.youtube.com - relevante små videoer.

Undervisningen tager udgangspunkt i pigernes egne ønsker for, hvad de gerne vil tale om/få viden om: Samlet set har de valgt følgende emner: Pubertet, Kroppesbehåring, Køn - er jeg i det rigtige køn? Forældre, Menstruation, Venskaber, Sex og den første gang, Sociale medier, Forventninger til dem, Prævention I undervisningen samtaler vi og følger samtalen der hvor den fører hen. Derudover understøttes samtalen med videoklip, små film om berørte emner, tekster og hands on - eleverne får tamponer, kondomer, bind, skraber, intimsæbe etc mellem fingrene. Derudover skal vi arbejde med kroppens anatomi, hvor fokus vil være på hvordan krop, kropsglæde og kropsbevidsthed kan påvirke børns selvopfattelse, identitetsudvikling og fællesskaber.

måde beskæftiger jer emner i undervisningen (forløb, tema, aktivitet, emne) som eksempelvis kønsroller, klimakrise, familieforhold, seksualitet, trivsel, sygdomme (fysiske som psykiske), hygiejne, boligforhold, økonomi, lighed, kærlighed. følelser, venner,

kønsidentitet, sundhedspolitik, mediers påvirkning (krop, sex mv.), så send det til mig; Overskrift + meget kort beskrivelse (en linie).

Sundheds- seksualundervisning og familiekundskab udskolingen

Engelsk i udskolingen:

Klimakrise, demokrati: UN Sustainable Development Goals

Klima-strejke, Civil disobedience

Familieforhold, mediers påvirkning: Sharenting (forældre der deler på nettet), følelser, venner, kønsidentitet, trivsel, familieforhold, m.m.

Book about me, en bog om sig selv hvor de reflekterer over f.eks. hvad er en god ven, har jeg en fri vilje, hvad er min yndlingsting, gode og dårlige minder, fremtiden o.s.v.

Kønsidentitet: Gender stereotypes og breaking gender norms (Katy Perry, Curb your enthusiasm, m.m.), biology versus culture).

Sygdomme, familieforhold, lighed, venlighed, tolerance o.s.v.: Læsning af bogen Wonder (og filmen)

Sundhedspolitik, følelser, døden: Aktiv dødshjælp, familie, kønsidentitet, alderdom: Heavy metal Granny, how a holocaust survivor became a heavy metal performer.

Medier, følelser, kønsidentitet, med meget mere: Generation Z emne

Kærlighed, følelser, kønsidentitet, normer, lighed m.m.: Emnet Human Nature, bl.a. biology of love, who am I, what is love?, norms...

Mediers påvirkning: Nyhedsuge (hvor vi ser forskellige typer nyheder hver dag), Howard Zinn.

Lighed, kønsidentitet, etnisk identitet, m.m.: Black and white gennem tiden i USA, Women and Women's rights, civil disobedience, kærlighed, følelser, venskab, familieforhold: Romeo og Julie

Afsluttende bemærkninger

Indholdet i Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab som obligatorisk emne er således adresseret på Næstved Fri Skole ved skolens måde, at organisere skoledagen for børnene på, ved de strukturelle tiltag såsom morgenmøder, retsmøder, Sanne timer, skolemøder, udvalg mv. Dernæst behandles emnerne løbende i hverdagen indenfor en bevidst og italesat professionel ramme af alle ansatte. En del af indholdet kan selvfølgelig også spores i aktiviteter, temaer og konkrete undervisningsforløb – og i uge 6.

Derudover behandler skolens trivselsmedarbejder alle disse emner i individuelle forløb med hver enkelt elev.: trivsel, sundhed, krop, hygiejne. Alle skolens medarbejdere beskæftiger sig med dette emne i undervisningen og i hverdagen.

Fra Fælles Mål - Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

Slutmål for emnet sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab efter 9. klassetrin (S9)

Årsager og betydning (ÅB)

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

S9ÅB-1• redegøre for sammenhænge mellem udvikling af livsstil og adfærd i forhold til fx økonomi, erhverv og boligområder

S9ÅB-2• gøre rede for sammenhængen mellem lokale og globale forholds betydning for sundhed, herunder trafik, sociale netværk og klimaændringer

S9ÅB-3• beskrive fysiske og psykiske faktorer og diskutere deres samspil og indvirkning på sundhed og seksualitet

S9ÅB-4• forstå og forholde sig til sociale og samfundsmæssige påvirkninger af identitet, kønsroller og seksualitet, herunder betydningen af kulturelle normer, medier og venner

S9ÅB-5• gøre rede for, hvordan følelser og kærlighed har betydning for sundhed, seksualitet og familieliv.

Visioner og alternativer (VA)

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

S9VA-1• diskutere sundhed, seksualitet og familieliv i historiske, globale og internationale perspektiver

S9VA-2• opstille faktorer, som understøtter et godt socialt netværk og social kapital

S9VA-3• opstille visioner for et sundt samfund med mindre ulighed i sundhed

S9VA-4• opstille visioner for et sundt liv og sunde levevilkår i fremtiden.

Handling og forandring (HF)

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

S9HF-1• bidrage med konkrete forslag til skolens sundhedspolitik

S9HF-2• opstille, vurdere og afprøve forskellige strategier i forhold til et konkret sundhedstema, fx et sundt fritidsliv og sociale netværk

S9HF-3• udvise empati og kompetence til at hjælpe andre, som individ og i fællesskab

S9HF-4• diskutere, hvordan negative konsekvenser af seksuallivet kan undgås

S9HF-5• gøre rede for børns og unges rettigheder i skolen, familien og på arbejdspladsen

S9HF-6• analysere og vurdere interesser bag kampagner, reklamer og anden mediepåvirkning inden for sundhedsområdet

S9HF-7• diskutere forbrug som handlemulighed i forhold til miljø, klima og sundhed

S9HF-8• opstille og diskutere ideer til aktiv handling for et sundt liv og sunde levevilkår i fremtiden.

Trinmål for emnet sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab efter 3. klasses trin (T3)

Årsager og betydning (ÅB)

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

T3ÅB-1• give eksempler på forhold, der har betydning for deres egen og deres venners sundhed, herunder bevægelse, mad og måltider, søvn og hygiejne:

Emnet: Kroppeløp (hjemmeside med undervisningsmaterialer); Udeskole med fokus på bevægelse og madlavning, Heltetræning (købt forløb – se forløb), Hygiejne tages op til hverdag og i forbindelse med eksempelvis børneorm eller lus.

T3ÅB-2• fortælle om sundhed som et bredt og positivt begreb, fx gode venner, familie, velvære og sund mad.

Kontekstbaseret undervisning. Klassens time med fokus på konflikthåndtering, venskaber, hensigtsmæssig social adfærd. Gå, stå, Slå...

T3ÅB-3• fortælle om, hvordan bolig- og familieforhold har indflydelse på sundhed.

Eksempel: Kroppeløp

T3ÅB-4• lytte til egen krop og dens reaktioner.

Sanseforløb i timeland, Sanne timer om ex. kropssprog

T3ÅB-5• fortælle om drenge- og pigeroller

Klassens time – Sanne time – Pige- drengesnak

T3ÅB-6• fortælle om egne grænser og acceptere andres grænser.

Morgenmøde, skolemøde, retsmøde

T3ÅB-7• fortælle om, hvad der gør børn og voksne glade og kede af det.

Morgenmøde, skolemøde, retsmøde

Visioner og alternativer (VA)

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

T3VA-1 • samtale om betydningen af omsorg og nære sociale relationer

Morgenmøde, skolemøde, retsmøde, Sanne time

T3VA-2• opstille ideer til en sund klasse og en sund skole

Vi spiser sammen (personale og elever), bål-mad, skolemøde (debat)

Handling og forandring (HF)

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

T3HF-1• opstille ideer til et godt socialt miljø i klassen

Klassens time, Sanne time, morgenmøder og skolemøder

T3HF-2• beskrive og få ideer til handlinger i forhold til et konkret sundhedstema, fx klasselokalets indretning eller bevægelse på skolen

Klassens time, Sanne time

T3HF-3• drøfte egne og andres behov for støtte og hjælp.

Klassens time, Sanne time, morgenmøder, retsmøder og skolemøder

Trinmål for emnet sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab efter 6. klasses trin (T6)

Årsager og betydning (ÅB)

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

T6ÅB-1• beskrive den daglige livsstils betydning for sundheden, herunder mad og måltider, stimulanser, bevægelse og fysisk aktivitet

Skolens struktur, Mat i salen, Idræt, "Bamse Jagt", Naturskole med June (udeskole).

T6ÅB-2• have kendskab til, hvordan miljøet på skolen, i klassen og i fritiden kan påvirke sundhed

Klassens time - Sanne time – Udvalgs arbejde

T6ÅB-3• kende til fysiske og psykiske forandringer i forbindelse med puberteten

Pigesnak, Drengesnak

T6ÅB-4• diskutere kønsrollers betydning for egen udvikling og klassens sociale miljø

Klassens time, Sanne time (trivselsmedarbejder)

T6ÅB-5• aflæse og begrunde følelsesmæssige reaktioner.

Sanne time (følelser og kropssprog)

Visioner og alternativer (VA)

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

T6VA-1• sammenligne forskellige former for bolig- og familieformer

Samfundsfag

T6VA-2• vurdere egne og andres positive og negative deltagelse i sociale netværk

T6VA-3• opstille forslag til en sund familie og et sundere lokalsamfund.

Handling og forandring (HF)

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

T6HF-1• gøre rede for faktorer, der påvirker det fysiske og psykiske arbejdsmiljø på skolen

Morgenmøde, skolemøde, udvalg

T6HF-2• beskrive og afdække muligheder og barrierer gennem konkrete handlinger i forhold til et konkret sundhedstema, fx mobning eller sikker skolevej

Skolemødet

T6HF-3• kende teknikker, deres muligheder og begrænsninger, i forhold til at hjælpe sig selv og andre

T6HF-4• fortælle om de mest udbredte kønssygdomme

Pigesnak og Drengesnak

Trinmål for emnet sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab efter 9. klasses trin (T9)

Årsager og betydning (ÅB)

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

T9ÅB-1• redegøre for levevilkårenes betydning for udvikling af livsstil og adfærd, fx økonomi, erhverv og boligområdets sociale kapital

T9ÅB-2• gøre rede for sammenhængen mellem lokale og globale forholds betydning for sundhed, herunder trafik, sociale netværk og klimaændringer

T9ÅB-3• beskrive fysiske og psykiske faktorer og diskutere deres samspil og indvirkning på sundhed og seksualitet

T9ÅB-4• forstå og forholde sig til sociale og samfundsmæssige påvirkninger af identitet, kønsroller og seksualitet, herunder betydningen af kulturelle normer, medier og venner

T9ÅB-5• gøre rede for, hvordan følelser og kærlighed har betydning for sundhed, seksualitet og familieliv *Sanne time: Tanke Huset*

Visioner og alternativer (VA)

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

T9VA-1• diskutere sundhed, seksualitet og familieliv i historiske, globale og internationale perspektiver

T9VA-2• opstille faktorer, som understøtter et godt socialt netværk og social kapital

T9VA-3• opstille visioner for et sundt samfund med mindre ulighed i sundhed • opstille visioner for et sundt liv og sunde levevilkår i fremtiden.

Handling og forandring (HF)

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

T9HF-1• bidrage med konkrete forslag til skolens sundhedspolitik

Skolemøde

T9HF-2• opstille, vurdere og afprøve forskellige strategier i forhold til et konkret sundhedstema, fx et sundt fritidsliv og sociale netværk

T9HF-3• udvise empati og kompetence til at hjælpe andre, som individ og i fællesskab

T9HF-4• diskutere, hvordan negative konsekvenser af seksuallivet kan undgås

T9HF-5• gøre rede for børns og unges rettigheder i skolen, familien og på arbejdspladsen

T9HF-6• analysere og vurdere interesser bag kampagner, reklamer og anden mediepåvirkning indenfor sundhedsområdet

T9HF-7• diskutere forbrug som handlemulighed i forhold til miljø, klima og sundhed

T9HF-8• opstille og diskutere ideer til aktiv handling for et sundt liv og sunde levevilkår i fremtiden.